

แนวทางพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์
จังหวัดเพชรบูรณ์

นางสาวสุพรรณา วันตา

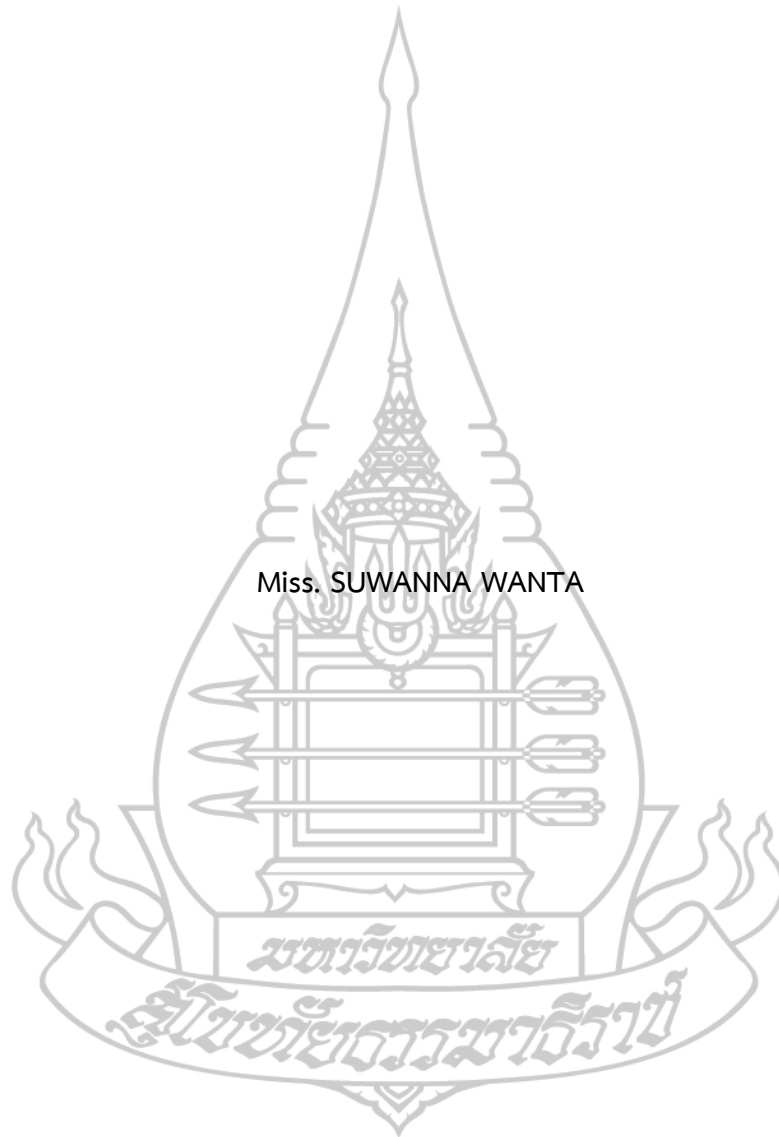
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต

วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2566

Development Guidelines of Community Enterprise in Mueang
Phetchabun district, Phetchabun Province

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master Agriculture in Agricultural Extension and Development School
of Agriculture and Cooperatives
School of Agriculture and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University

2023

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวทางพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอเมือง เพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์
ชื่อและนามสกุล	นางสาวสุวรรณา วันตา
แขนงวิชา / วิชาเอก	ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
สาขาวิชา	เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	1. รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง 2. รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....	ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.ฉัฐสิณี หาญกิตติชัย)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ)	
.....	ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศรีราม)	

ชื่อวิทยานิพนธ์ แนวทางพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัด
เพชรบูรณ์

ผู้วิจัย นางสาวสุวรรณา วันตา รหัสนักศึกษา 2649002397

ปริญญา: เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง ปีการศึกษา 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน (2) การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน (3) เปรียบเทียบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน (4) ปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน (5) ความต้องการและแนวทางพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ วิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 154 แห่ง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนวิสาหกิจชุมชน 111 กลุ่ม ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ได้กลุ่มระดับดี 49 และกลุ่มระดับปานกลาง 105 กลุ่ม เก็บรวบรวมโดยการสุ่มอย่างง่าย ตัวแทนสมาชิกกลุ่มละ 2 คน รวม 222 ตัวอย่าง เก็บรวบรวมโดยใช้แบบสัมภาษณ์ แล้วสนทนากลุ่มกับประธาน กรรมการ และนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร รวมทั้งหมด 13 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) กลุ่มระดับดี สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 53.60 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม กลุ่มระดับปานกลาง สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 51.36 ปี จบระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม (2) การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มระดับดี อยู่ในระดับมาก และกลุ่มระดับปานกลาง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (3) การดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชนระดับดี และระดับปานกลาง มีผลการดำเนินงานการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านบัญชีหรือการเงิน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 ยกเว้นการระดมทุนจากสมาชิกไม่แตกต่างกันทางสถิติ (4) ปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มระดับดีอยู่ในระดับน้อย กลุ่มระดับปานกลางอยู่ในระดับปานกลาง (5) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนทั้งกลุ่มระดับดีและกลุ่มระดับปานกลาง มีความต้องการการส่งเสริมผ่านช่องทางจากเจ้าหน้าที่ของรัฐมากที่สุด โดยวิธีศึกษาดูงาน กลุ่มระดับดีวางแผนปัจจัยการผลิต เพื่อให้มีแหล่งวัตถุดิบที่เพียงพอและส่งเสริมการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมเทคโนโลยี นวัตกรรม พัฒนารูปแบบสินค้าให้มีเอกลักษณ์โดดเด่น ส่งเสริมให้เป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ เป็นแหล่งเรียนรู้ และแหล่งศึกษาดูงาน กลุ่มระดับปานกลาง ผลิตสินค้าให้มีคุณภาพตามตลาดต้องการ และการลดต้นทุนการผลิต พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน ศึกษาแนวโน้มของตลาด พัฒนาความรู้ในด้านการจัดการบัญชี และสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนของสถาบันการเงินได้ และพัฒนาให้เป็นวิสาหกิจชุมชนระดับดีต่อไป

คำสำคัญ แนวทางการพัฒนา การดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชน

Thesis title: “Development Guidelines of Community Enterprise in Mueang Phetchabun district, Phetchabun Province”

Researcher: “Miss. SUWANNA WANTA”; ID: “2649002397”;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural and Development);

Thesis advisors: (1) Associate Professor Dr. jinda khlibtong;; Academic year: 2023

Abstract

The objectives of this research were to study 1) basic conditions of community enterprise members 2) the operation of the community enterprise 3) the comparison in the operation of community enterprises 4) problems in the operation of community enterprises 5) needs and development guidelines for community enterprises.

This research was survey research. The population of this study was 154 community enterprises in Mueang Phetchabun district, Phetchabun province. The sample size of 111 groups was determined by using Taro Yamane formula with the error value of 0.05 through stratified sampling method which got the result of 49 groups at the good level and 105 groups at the moderate level. Data were collected by using simple random sampling method from 2 representatives from each group with the total samples of 222 samples. Data were collected by conducting interview and then focus group with the chairmen, committees, and agricultural extension scholars, totaling of 13 people. Statistics employed in data analysis were such as frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, and standard deviation.

The results of the research found that 1) in the good group, most of the members were male with the average age of 53.60 years old, completed high school or vocational certificate, and worked in agricultural profession. For the moderate level, most of the members were male with the average age of 51.36 years old, completed primary school education, and worked in agricultural profession. 2) The operation of community enterprises in the good level group was at the high level and for the moderate level group, the operation was at the moderate level. (3) The operation of the community enterprises in the good level group and the moderate level group had the performance results regarding group management on production, marketing, accounting or financing at statistically significant level of 0.01 except for the fundraising from members which showed no statistical difference. 4) Problems in the operation of community enterprise in the good level group were at the low level while in the moderate level group were at the moderate level. 5) Members of community enterprises in both good level group and moderate level group needed the extension through the channel from government officials at the highest level via field trip method. The good level group planned factors of production in order to seek sufficient raw material resources and encouraged the community enterprise to be the role model, knowledge resource, and field trip sources. For the moderate level group, they produced quality products as per the needs of the market and reduced production costs. They also improved their products to remain standardized, studied the market trends, develop knowledge regarding accounting management and funding source accessibility of financial institutions, and improved the community enterprises into the good level in the future.

Keywords : Development guideline, Guidelines of Community, Community enterprise

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์ อย่างดี ยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง ขอขอบพระคุณอย่างยิ่งสำหรับการดูแล ให้คำปรึกษา และคำแนะนำ นับตั้งแต่เริ่มต้นการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงเรียบร้อย สมบูรณ์ และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ ตุ่มศิริฤทธิ์ ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.ฉัฐสิณี หาญกิตติชัย ประธานกรรมการสอบ ให้ข้อเสนอแนะจนทำให้วิทยานิพนธ์นี้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณคณาจารย์ที่ได้ให้ความรู้ และขอขอบคุณสมาชิกวิสาหกิจชุมชนใน อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ทุกท่าน ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้ความร่วมมือ อย่างดีในการตอบแบบสัมภาษณ์

ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ผู้มีพระคุณอย่างยิ่งที่สนับสนุนให้ศึกษาต่อในระดับ มหาบัณฑิต ผู้บังคับบัญชา เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ตลอดจน คณาจารย์บุคลากรและเจ้าหน้าที่สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่าน ในด้านการอำนวยความสะดวก และประสานงาน ในการทำวิทยานิพนธ์ให้ ผู้เขียนตลอดมา ตลอดจนค้นคว้าหาข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ของผู้เขียน ตลอดระยะเวลาใน การศึกษาและจัดทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งเพื่อนนักศึกษาปริญญาโททุกท่าน ที่คอยช่วยเหลือให้ คำปรึกษาเสมอมา ทำให้การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

นางสาวสุวรรณา วันตา

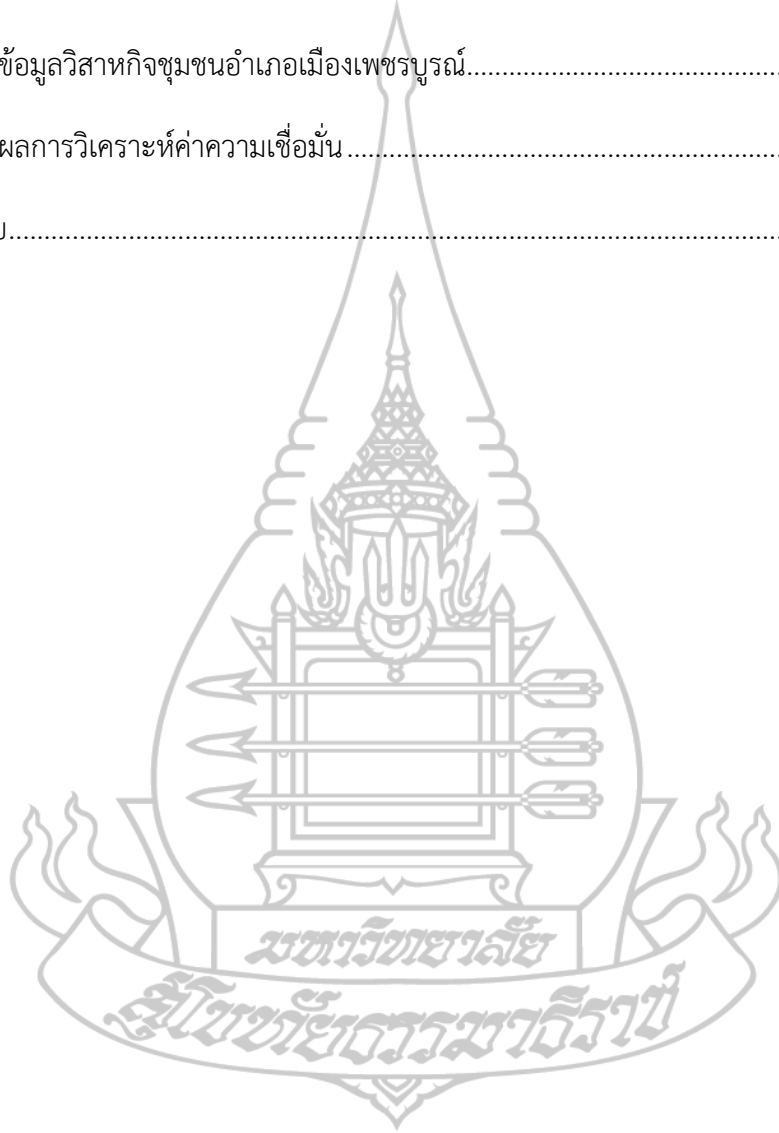
สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญรูปภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	2
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	6
ข้อมูลทั่วไปและสภาพทางเศรษฐกิจของอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์	6
แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนและการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน	10
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	25
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	30

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	34
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	34
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	36
การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
การวิเคราะห์ข้อมูล	39
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน	41
ตอนที่ 2 การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน	46
ตอนที่ 3 ปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน	53
ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน	57
ตอนที่ 5 การทดสอบสมมุติฐาน	62
ตอนที่ 6 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน	75
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	77
สรุปการวิจัย	77
อภิปรายผล	84
ข้อเสนอแนะ	88

บรรณานุกรม.....	89
ภาคผนวก	92
ก แบบสัมภาษณ์	93
ข ข้อมูลวิสาหกิจชุมชนอำเภอเมืองเพชรบูรณ์.....	104
ค ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น.....	114
ประวัติผู้วิจัย.....	116

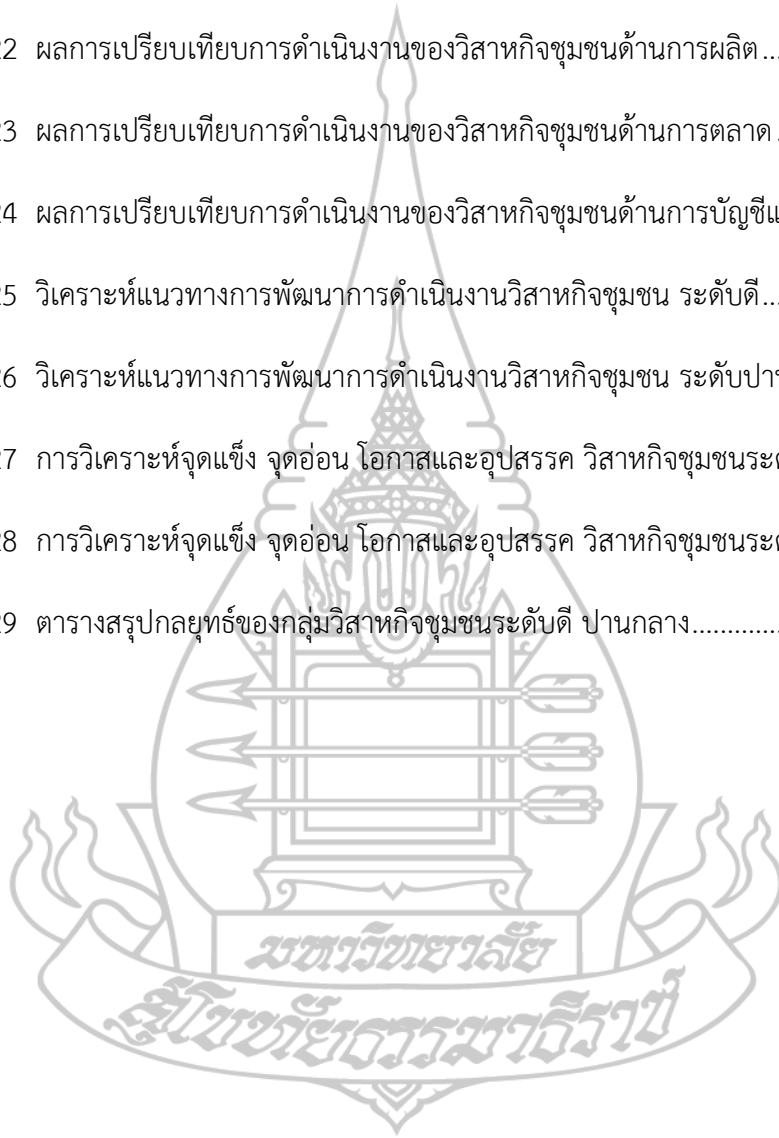

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามเพศ	42
ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามอายุ	42
ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามระดับการศึกษา	43
ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามการประกอบอาชีพหลัก	43
ตารางที่ 4.5 การดำรงตำแหน่งทางสังคม	44
ตารางที่ 4.6 การดำรงตำแหน่งในวิสาหกิจชุมชน	45
ตารางที่ 4.7 บริบทวิสาหกิจชุมชน	46
ตารางที่ 4.8 การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนระดับดี ปานกลาง	49
ตารางที่ 4.9 การดำเนินงานด้านการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนระดับดี ปานกลาง	50
ตารางที่ 4.10 การดำเนินงานด้านการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนระดับดี ปานกลาง	51
ตารางที่ 4.11 การดำเนินงานด้านบัญชีหรือการเงินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนระดับ ดี.....	52
ตารางที่ 4.12 ปัญหาการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนระดับดี ปานกลาง	53
ตารางที่ 4.13 ปัญหาการดำเนินงานด้านการผลิตของวิสาหกิจชุมชนระดับดี ปานกลาง.....	54
ตารางที่ 4.14 ปัญหาการดำเนินงานด้านการตลาดของวิสาหกิจชุมชนระดับดี ปานกลาง.....	55
ตารางที่ 4.15 ปัญหาการดำเนินงานด้านบัญชีหรือการเงินของวิสาหกิจชุมชนระดับดี ปานกลาง ...	56
ตารางที่ 4.16 ระดับการได้รับความรู้ในการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน	57
ตารางที่ 4.17 ความต้องการการส่งเสริมด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ของวิสาหกิจชุมชนระดับดี ระดับปานกลาง	58
ตารางที่ 4.18 ความต้องการส่งเสริมด้านการผลิต ของวิสาหกิจชุมชนระดับดี ระดับปานกลาง	59
ตารางที่ 4.19 ความต้องการส่งเสริมด้านการตลาด ของวิสาหกิจชุมชนระดับดี ระดับปานกลาง	60

ตารางที่ 4.20	ความต้องการการส่งเสริมด้านบัญชีหรือการเงิน ของวิสาหกิจชุมชนระดับดี ระดับปานกลาง	61
ตารางที่ 4.21	ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ...	62
ตารางที่ 4.22	ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิต	63
ตารางที่ 4.23	ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนด้านการตลาด	64
ตารางที่ 4.24	ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนด้านการบัญชีและการเงิน	65
ตารางที่ 4.25	วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ระดับดี.....	66
ตารางที่ 4.26	วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ระดับปานกลาง.....	67
ตารางที่ 4.27	การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค วิสาหกิจชุมชนระดับดี	70
ตารางที่ 4.28	การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค วิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง ..	71
ตารางที่ 4.29	ตารางสรุปกลยุทธ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนระดับดี ปานกลาง.....	73

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ภาพที่ 2.1 แผนที่อาณาเขตอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์	7
ภาพที่ 2.2 แผนที่ลักษณะภูมิประเทศ ของอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์	8
ภาพที่ 4.1 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์	75

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาและยกระดับประเทศ ให้เป็นประเทศรายได้สูง มีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง เป็นการวางรากฐานที่มั่นคงให้กับเศรษฐกิจไทยในอนาคต โดยการส่งเสริมเศรษฐกิจระดับชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการแข่งขัน สามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดการยกระดับมาตรฐานการครองชีพ และความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจน ความเหลื่อมล้ำ และความไม่เสมอภาคตามเป้าหมายการพัฒนาของยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้ทุกคนได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ผ่านการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและพฤติกรรม และด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยการพัฒนาและส่งเสริมการสร้างมูลค่าสินค้าเกษตร เพื่อสร้างรายได้ให้เกษตรกร(สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

วิสาหกิจชุมชน คือ กิจการของชุมชนที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการดำเนินการด้านอื่นๆโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการ ในรูปนิติบุคคลหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อเกิดการสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน(กรมส่งเสริมการเกษตร, 2564) ในขณะที่พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 และพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน(ฉบับที่2) พ.ศ. 2562 ช่วยหนุนเสริมการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชนให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ เป็นแนวทางที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือสร้างระบบการพึ่งพาตนเองให้เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจชุมชน โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ในพื้นที่อำเภอเมือง เพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ณ วันที่ 31 มีนาคม 2566 มีทั้งหมด 154 แห่ง กิจกรรมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ดำเนินกิจกรรมด้านการเกษตรขั้นพื้นฐาน การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และการประมง ปัจจุบันมีวิสาหกิจ สมาชิกทั้งสิ้น 3,143 ราย จากผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ปี 2566 พบว่า มีจำนวนวิสาหกิจชุมชนที่ประเมินศักยภาพจำนวน 154 แห่ง อยู่ในระดับดี จำนวน 49 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 31.82 ระดับปานกลาง จำนวน 105 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 68.18 จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง แต่อย่างไรก็ตามวิสาหกิจชุมชนหลายแห่งก็ยังมีประสบปัญหาในการบริหารจัดการ อาทิ เช่น ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการบัญชี หรือการเงิน ทำให้การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนดำเนินการได้ช้าและไม่ต่อเนื่อง

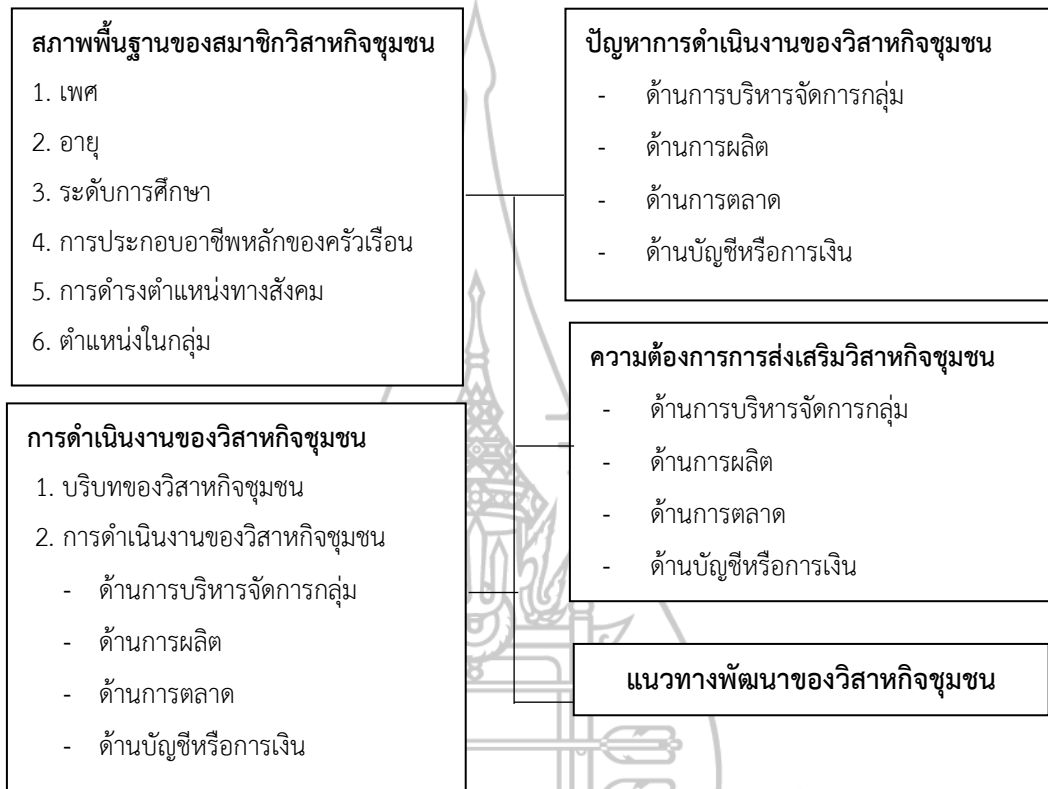
การศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง เพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ศึกษาถึงสภาพบริบทของสมาชิก การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ปัจจุบันเปรียบเทียบการดำเนินงาน ปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน และเสนอความต้องการส่งเสริม และแนวทางส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อวิสาหกิจชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลและบริบทของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน
- 2.2 เพื่อศึกษาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน
- 2.3 เปรียบเทียบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน
- 2.4 เพื่อศึกษาปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน
- 2.5 เพื่อศึกษาความต้องการและแนวทางพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

วิสาหกิจชุมชนระดับดี และระดับปานกลาง มีผลการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการบัญชีหรือการเงิน แตกต่างกัน

5. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

5.1 **ขอบเขตด้านประชากร** ได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 154 แห่ง ที่ผ่านการประเมินศักยภาพ ระดับดี ปานกลาง

5.2 **ขอบเขตด้านพื้นที่** ศึกษาในพื้นที่อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

5.3 **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ศึกษาสภาพพื้นฐานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ศึกษาปัญหาในการดำเนินงาน ศึกษาความต้องการและแนวทางพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

5.4 **ขอบเขตด้านระยะเวลา** ช่วงเวลาศึกษาตั้งแต่เดือนมีนาคม 2566 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ 2567

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 **วิสาหกิจชุมชน** หมายถึง กลุ่มบุคคลในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ ที่มีการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนตามกฎหมาย และประกอบกิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้าการให้บริการหรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพันมีวิถีชีวิตร่วมกัน เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัวชุมชน และระหว่างชุมชนมีสมาชิกตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป และผ่านการประเมินศักยภาพซึ่งประกอบด้วยวิสาหกิจทั้งหมด 154 แห่ง

6.2 **สมาชิกวิสาหกิจชุมชน** หมายถึง สมาชิกวิสาหกิจชุมชนทุกคนที่จดทะเบียนกับสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ และผ่านการประเมินศักยภาพ

6.3 **การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน** หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ของวิสาหกิจชุมชนที่สมาชิก และคณะกรรมการ ร่วมกันคิดร่วมกันทำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม คือ ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านบัญชีหรือการเงิน

6.4 **ปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน** หมายถึง ปัญหาการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่สมาชิกและคณะกรรมการของวิสาหกิจชุมชนประสบในการทำกิจกรรมกลุ่ม คือ ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านบัญชีหรือการเงิน

6.5 ความต้องการการส่งเสริม หมายถึง เกษตรกรมีความต้องการความรู้ ช่องทาง และวิธีการในการส่งเสริมการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านบัญชีหรือการเงิน

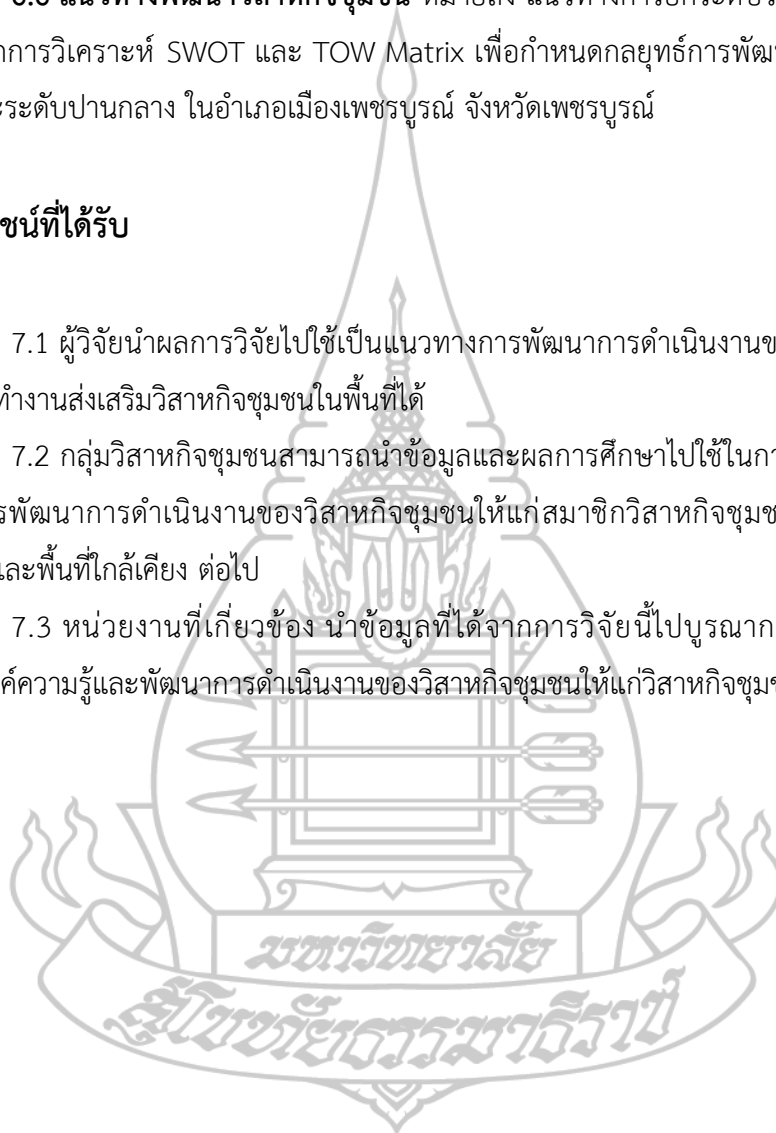
6.6 แนวทางพัฒนาวิสาหกิจชุมชน หมายถึง แนวทางการยกระดับวิสาหกิจชุมชนตามแนวทางจากการวิเคราะห์ SWOT และ TOW Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนระดับดี และระดับปานกลาง ในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

7 ประโยชน์ที่ได้รับ

7.1 ผู้วิจัยนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนไปใช้ในการทำงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ได้

7.2 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถนำข้อมูลและผลการศึกษาไปใช้ในการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนให้แก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ และพื้นที่ใกล้เคียง ต่อไป

7.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้ไปบูรณาการให้การส่งเสริมสนับสนุนองค์ความรู้และพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนให้แก่วิสาหกิจชุมชน ในพื้นที่

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เป็นประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปและสภาพทางเศรษฐกิจของอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์
2. แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนและการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน
3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ข้อมูลทั่วไปและสภาพทางเศรษฐกิจของอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

สำนักงานเกษตรเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ (2566-2570)ได้อธิบายถึงสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ไว้ว่า (แผนพัฒนาการเกษตรอำเภอเมืองเพชรบูรณ์, 2566-2570)

1.1 สภาพทั่วไป

1.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขตติดต่อ

อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2442 อยู่ขนานไปตามยาวของแม่น้ำป่าสัก มีสภาพเป็นเมืองมาแต่โบราณ สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยสุโขทัย ซึ่งปรากฏมีหลักฐานป้อมปราการสร้างไว้แต่โบราณ ปัจจุบันมีสภาพชำรุด ทรุดโทรม ปลักหักพังเกือบหมดสภาพ เดิมอาคารที่ว่าการตั้งอยู่เหนือจวนผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์ ตั้งอยู่ในที่ดินราชพัสดุ และมีประชาชนมาปลูกอาคารอยู่ใกล้เคียง ทำให้ที่ว่าการอำเภอขาดความสง่างาม ประกอบกับตัวอาคารชำรุดมาก จึงได้ย้ายมาสร้างใหม่ติดกับวิทยาลัยพลศึกษาเพชรบูรณ์ ถนนสระบุรี – หล่มสัก

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

ภาพที่ 2.1 อาณาเขต ของอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ พ.ศ. 2565)

1.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

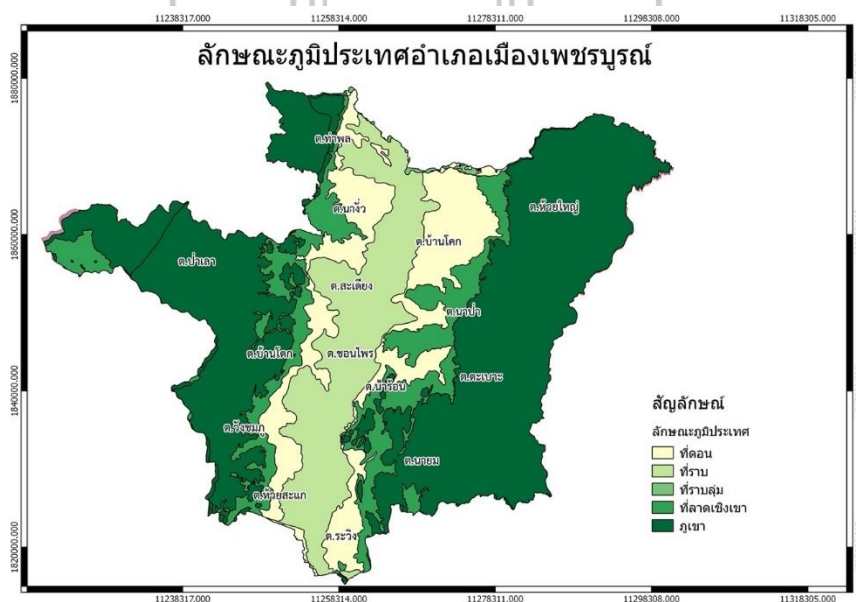
สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

อำเภอเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีภูเขาสูงชันขนาบทั้งสองข้าง ทั้งทิศตะวันออกและทิศตะวันตกมีแม่น้ำป่าสักผ่าน ตลอดริมแม่น้ำป่าสักเป็นที่ลุ่ม ในฤดูฝนน้ำหลากและจะเอ่อท่วมแทบทุกแห่ง พื้นที่ลุ่มขึ้นไปเป็นที่ราบทำนาได้ผลดี พื้นจากที่ราบขึ้นไปเป็นที่ลาดชัน สลับกับแอ่งเป็นหย่อมเหมาะแก่การทำไร่ ลำน้ำสำคัญ คือ แม่น้ำป่าสัก ไหลผ่านตามแนวที่ราบใจกลางของจังหวัดจากทิศเหนือลงไปทางทิศใต้ยาวประมาณ 65 กิโลเมตรเป็นแม่น้ำที่คดเคี้ยว ลึกและแคบ ฤดูฝนที่ไหลเชี่ยว มีปริมาณน้ำมากและไหลท่วมล้นฝั่งแม่น้ำ ทำให้เกิดอุทกภัยตามบริเวณชายฝั่งแม่น้ำทั้งสองด้าน ส่วนฤดูแล้งน้ำจะตื้นเขินขาดตอนเป็นช่วง ๆ ทำให้มีน้ำไม่เพียงพอสำหรับใช้ทำการเกษตร นอกจากนี้ยังมีห้วย ลำธาร หลายสายที่เกิดจากเทือกเขาเพชรบูรณ์ และยังมีแหล่งน้ำธรรมชาติ ลำคลอง ลำห้วย หนองบึงขนาดเล็กอยู่กระจัดกระจายทั่วไปในพื้นที่สำนักงานชลประทานจังหวัดเพชรบูรณ์ได้วางโครงการชลประทานตาม พระราชดำริ โดยการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำและเขื่อน ตาม

แผนพัฒนาลุ่มแม่น้ำป่าสักตอนบนได้แก่อ่างเก็บน้ำห้วยป่าแดง ตั้งอยู่ที่ตำบลป่าเลา อำเภอเมือง เพชรบูรณ์ ทำให้พื้นที่ทำการเกษตรได้รับประโยชน์ประมาณ 16,940 ไร่ อ่างเก็บน้ำนี้ยังเป็นแหล่งน้ำ ดิบสำหรับผลิตน้ำประปาของการประปาจังหวัดเพชรบูรณ์ อ่างเก็บน้ำห้วยเฉลียงลับ, อ่างเก็บน้ำห้วย ป่าเลา, อ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่, อ่างเก็บน้ำคลองน้ำห้วยนา และยังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืด ทรัพยากรธรรมชาติ มีป่าไม้เป็นส่วนใหญ่

สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

อำเภอเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีลักษณะของพื้นที่และภูมิประเทศ เป็นที่ราบลุ่มคล้ายท้องกระทะ มีภูเขาสูงชันขนาดทั้งสองข้าง ทั้งทิศตะวันออกและทิศตะวันตกมีแม่น้ำ ป่าสักผ่าน ตลอดริมแม่น้ำป่าสักเป็นที่ลุ่ม ในฤดูฝนน้ำหลากและจะเอ่อท่วมแทบทุกแห่ง พื้นที่ลุ่ม ขึ้นไปเป็นที่ราบทำนาได้ผลดี พื้นจากที่ราบขึ้นไปเป็นที่ลาดชัน สลับกับแอ่งเป็นหย่อมเหมาะแก่การทำ ไร่ ลำน้ำสำคัญ คือ แม่น้ำป่าสัก ไหลผ่านตามแนวที่ราบใจกลางของจังหวัดจากทิศเหนือลงไปที่ทิศ ใต้ยาวประมาณ 65 กิโลเมตรเป็นแม่น้ำที่คดเคี้ยว ลึกและแคบ ฤดูฝนที่ไหลเชี่ยว มีปริมาณน้ำมาก และไหลท่วมล้นฝั่งแม่น้ำ ทำให้เกิดอุทกภัยตามบริเวณชายฝั่งแม่น้ำทั้งสองด้าน ส่วนฤดูแล้งน้ำจะตื้น เจริญขาดตอนเป็นช่วง ๆ ทำให้มีน้ำไม่เพียงพอสำหรับใช้ทำการเกษตร นอกจากนี้ยังมีห้วย ลำธาร หลายนสายที่เกิดจากเทือกเขาเพชรบูรณ์ และยังมีแหล่งน้ำธรรมชาติ ลำคลอง ลำห้วย หนองบึงขนาด เล็กอยู่กระจัดกระจายทั่วไปในพื้นที่สำนักงานชลประทานจังหวัดเพชรบูรณ์ได้วางโครงการ ชลประทานตาม พระราชดำริ โดยการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำและเขื่อน

ภาพที่ 2.2 แสดงแผนที่ลักษณะภูมิประเทศ ของอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

1.1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจะพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนปกคลุมประเทศไทยในช่วง ฤดูหนาว ทำให้จังหวัดเพชรบูรณ์มีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไปกับมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน ทำให้จังหวัดเพชรบูรณ์มีฝนตกทั่วไป

1.1.4 จำนวนประชากร

จำนวนประชากรรวม 71,189 คน ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งสิ้น 211,046 คน แยกเป็นชาย 105,160 คน และหญิง 105,886 คน

1.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญเศรษฐกิจของอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ในปี 2565 หดตัวร้อยละ 0.5 จากที่ขยายตัวร้อยละ 0.1 ในปีที่ผ่านมา โดยภาคนอกเกษตร ซึ่งมีสัดส่วนสูงสุดของจังหวัด หดตัวร้อยละ 0.2 ปรับตัวดีขึ้นจากการหดตัวร้อยละ 0.9 ในปีที่ผ่านมา เป็นผลจากการหดตัวของการผลิตสาขาการขนส่ง ขยายปลีกฯ สาขาบริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ และสาขา ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล สาขาการผลิตที่ชะลอตัว ได้แก่ สาขาการขนส่ง คมนาคมและสถานที่เก็บสินค้า สาขาตัวกลางทางการเงิน ส่วนสาขาการผลิตที่ปรับตัวดีขึ้นจากที่หดตัวในปีที่ผ่านมา ได้แก่ สาขาเหมืองแร่และถ่านหิน สาขาอุตสาหกรรม สาขาโรงแรมและภัตตาคาร และสาขาการให้บริการชุมชน สังคมและบริการส่วนบุคคลอื่น สาขาการผลิตที่ขยายตัวต่อเนื่อง ได้แก่ สาขาบริหารราชการและการป้องกันประเทศฯ สาขาการศึกษา สาขาบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ สาขาการก่อสร้าง และสาขาไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา ส่วนภาคเกษตร มีสัดส่วนรองลงมา หดตัวร้อยละ 1.3 ลดลงจากที่ขยายตัวร้อยละ 2.7 ในปีที่ผ่านมา เป็นผลจากการผลิตสาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้ หดตัวร้อยละ 1.2 โดยพืชที่สำคัญและเป็นพืชหลักของสาขาที่มีมูลค่าลดลง ได้แก่ ข้าว ขณะที่พืชรองอื่น ๆ ก็ลดลง เช่น อ้อยโรงงาน ยาสูบ พันธุ์เบอร์เลย์ ยาสูบพันธุ์พื้นเมือง พริกชี้หนู กะหล่ำดอก และหอมแดง เป็นต้น หมวดการเลี้ยงสัตว์ ยังคงหดตัวแต่ปรับตัวดีขึ้นจากปีที่ผ่านมา เนื่องจากกิจกรรมการเลี้ยงโคที่มีเกษตรกรหันกลับมาเลี้ยงเพิ่มขึ้น จากแรงจูงใจด้านราคามีแนวโน้ม ที่จะปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง หมวดบริการทางการเกษตรขยายตัวในอัตราชะลอลง เนื่องจากผลกระทบของภัยธรรมชาติ ทำให้พื้นที่เพาะปลูกและพื้นที่เก็บเกี่ยวผลผลิตได้รับความเสียหาย หมวดการป่าไม้ขยายตัวต่อเนื่อง ตามความต้องการของตลาดค้าไม้ที่มีอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการผลิตสาขาการประมง หดตัวร้อยละ 11.1 เป็นผลจากการหดตัวกิจกรรมการเพาะเลี้ยง สัตว์น้ำจืด เนื่องจากบ่อเพาะเลี้ยงได้รับความเสียหายจากอุทกภัย ส่งผลให้

ปริมาณสัตว์น้ำจืดที่เพาะเลี้ยงได้ลดลง รวมทั้งการชะลอตัวของกิจกรรมการเพาะพันธุ์และอนุบาลสัตว์น้ำจืด เนื่องจาก ได้รับผลกระทบจากการเกิดอุทกภัย เกษตรกรขายพันธุ์สัตว์น้ำจืดได้ลดลง

2. แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนและการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเพื่อการประกอบอาชีพของประชาชนเป็นภารกิจหลักของภาครัฐ ซึ่งภาครัฐได้เห็นถึงความสำคัญของการส่งเสริมให้คนในชุมชนรวมตัวกัน นำความรู้ ภูมิปัญญาและทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นมาผลิตสินค้าและบริการเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน จึงได้ออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ดังนี้

2.1.1 พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

1) พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548

กรมส่งเสริมการเกษตร (2562) ได้อธิบายว่า พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 โดยที่เศรษฐกิจชุมชนเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง และยังอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมในการแข่งขันทางการค้าทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ ให้มีการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เกิดการสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการและการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน ทำให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง รวมถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบกิจการขนาดย่อมและขนาดกลางต่อไป

2) พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562

สภาพเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อแรกออกกฎหมาย เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบกิจการขนาดย่อมและขนาดกลาง กรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้มีการขอแก้ไขเพิ่มเติมให้กฎหมายมีความทันสมัยให้เข้ากับเหตุการณ์ปัจจุบัน โดย “พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 16 เมษายน 2562 และมีผลทางกฎหมาย เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2562 ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

การแก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและองค์ประกอบของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนทั้งในระดับชาติและระดับจังหวัด การยกเลิกคณะกรรมการประสานนโยบายกองทุนเพื่อพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน รวมถึงการกำหนดให้กรมส่งเสริมการเกษตรทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการส่งเสริม

วิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ที่มีความชัดเจนและคล่องตัวตลอดจนการกำหนดให้กรมส่งเสริมการเกษตรและสำนักงานเกษตรจังหวัด ทำหน้าที่เป็นศูนย์บริการรับเรื่องประสานงาน ติดตามผลการดำเนินงานให้แก่วิสาหกิจชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่วิสาหกิจชุมชน ในด้านการติดต่อกับส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ ตลอดจนกำหนดให้การโอนอสังหาริมทรัพย์เพื่อใช้ประโยชน์ในกิจการของวิสาหกิจชุมชนและมีอยู่ก่อนวันยื่นคำขอจัดตั้งเป็นนิติบุคคล ระหว่างสมาชิกวิสาหกิจชุมชนกับวิสาหกิจชุมชนซึ่งได้จัดตั้งเป็นนิติบุคคลนั้น ได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียม เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชนที่จัดตั้งเป็นนิติบุคคล

การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ส่งผลให้มีหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนครบถ้วนเพิ่มขึ้น และเชื่อมโยงการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนอำนวยความสะดวกให้กับวิสาหกิจชุมชนที่มีความพร้อมในการปรับเปลี่ยนจัดตั้งเป็นนิติบุคคลในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ซึ่งการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นนิติบุคคล ทำให้วิสาหกิจชุมชนสามารถทำนิติกรรมหรือสัญญาที่มีข้อผูกพันทางกฎหมายได้ รวมถึงสามารถเข้าถึงการขอรับบริการหรือการส่งเสริมจากหน่วยงานของรัฐให้วิสาหกิจชุมชนพัฒนาการประกอบกิจการให้เกิดความเข้มแข็งและเป็นฐานสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

2.2 ความหมายของวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชน เป็นการทำกิจกรรมของคนในชุมชนเดียวกัน เพื่อให้มีการแก้ปัญหา ร่วมกัน โดยมีการรวมกลุ่มเพื่อประกอบกิจการของคนในชุมชน มีสมาชิก มีการแบ่งหน้าที่กันทำ ซึ่งสมาชิกเป็นกลุ่มคนที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกัน อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงกันและมีผลประโยชน์ ร่วมกัน ความหมายของวิสาหกิจชุมชน มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (2548) พระราชบัญญัติ ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ได้ให้ความหมายของคำว่าวิสาหกิจชุมชนไว้ว่า หมายถึง กิจการ ของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความ ผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะ เป็นนิติบุคคลในรูปแบบใด หรือไม่เป็นนิติบุคคลเพื่อสร้างรายได้ เพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่าง ชุมชน

กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร (2562) ได้ให้คำจำกัดความของ “วิสาหกิจชุมชน” ว่าหมายถึง การประกอบการหรือกิจการของชุมชน กลุ่มคนในชุมชนเป็นเจ้าของ และร่วมกันดำเนินการ โดยการใช้ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสม และความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ด้วยการผลิตสินค้าหรือบริการ

ตอบสนองการพึ่งตนเองและการสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน อาจเป็นนิติบุคคลหรือไม่เป็นนิติบุคคลก็ได้

กรมสรรพากร (2557) ระบุว่า วิสาหกิจชุมชน คือ กิจการของชุมชนที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้า หรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้ และทำให้เกิดการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน

ดังนั้น ความหมายของวิสาหกิจชุมชน โดยสรุป คือ กิจการของชุมชนที่คนในชุมชน ร่วมกันในการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่น ๆ โดยดำเนินการด้วยคณะบุคคลที่มีวิถีชีวิตร่วมกัน และมีความผูกพันกัน เพื่อสร้างรายได้ และเกิดการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน

2.3 ลักษณะของวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชน เป็นแนวทางปฏิบัติให้เหมาะสมกับท้องถิ่น และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก การทำกิจการวิสาหกิจชุมชนจึงอาศัยหลักการบูรณาการผสมองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับองค์ความรู้สมัยใหม่ผนวกกับการใช้ความคิดสร้างสรรค์สร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้กับทรัพยากรและผลผลิตที่มีในชุมชนเพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน ระหว่างชุมชน ตามแนวทางของเศรษฐกิจแบบพอเพียง วิสาหกิจชุมชนจึงเป็นการประกอบการของชุมชนมีลักษณะสำคัญ ดังต่อไปนี้

- 1) ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ
- 2) มีภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานและต่อยอดด้วยภูมิปัญญาสากลหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อประยุกต์ให้เข้าสมัยแต่ยังคงมีเอกลักษณ์ถิ่น
- 3) ใช้ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์สร้างมูลค่าเพิ่ม จากผลผลิตและทรัพยากรชุมชน
- 4) กิจกรรมที่ดำเนินกิจการมีความหลากหลาย เชื่อมโยง เกื้อกูลกัน และตอบสนองการพึ่งตนเองของชุมชน
- 5) ดำเนินการแบบมีส่วนร่วมและบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ
- 6) มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ และการพึ่งตนเองเป็นเป้าหมาย

2.4 รูปแบบของวิสาหกิจชุมชน

กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร (2562) เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับอาชีพและชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน วิสาหกิจชุมชนจึงเป็นกลุ่มของกิจกรรมที่มีรูปแบบที่หลากหลาย แต่เชื่อมโยงและเกื้อกูลกันไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมในการผลิตสินค้า และกิจกรรมด้านบริการ ดังนี้

2.4.1 การผลิตสินค้า

1) การแปรรูปหรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผลผลิตของชุมชน เป็นการแปรรูปหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผลผลิตทางการเกษตรที่เป็นอาชีพหลักของคนในชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตทางการเกษตร เช่น การแปรรูปข้าวเป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบต่าง ๆ ในกลุ่มคนที่มีอาชีพทำนา หรือกลุ่มคนที่เป็นเครือข่ายกับชาวสวนผลไม้แปรรูปในกลุ่มคนที่เป็นชาวสวนผลไม้หรือกลุ่มคนที่เป็นเครือข่ายกับชาวสวนผลไม้ ฯลฯ

2) การทำสินค้าหรือผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรและภูมิปัญญาของชุมชน เพื่อการพึ่งตนเองหรือเพิ่มรายได้เช่น เครื่องดื่มสมุนไพร เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของสมุนไพร หรือการสร้างผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์เช่น การทอผ้าไหมลายพื้นเมืองย้อมสีธรรมชาติ ฯลฯ

3) การทำสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ทดแทนการซื้อจากภายนอกเพื่อลดรายจ่ายและตอบสนองการพึ่งตนเองของชุมชน เช่น ปุ๋ยอินทรีย์ เครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร น้ำดื่มสมุนไพร ฯลฯ

2.4.2 กิจกรรมด้านบริการ

เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่ออำนวยความสะดวกและสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับสมาชิกและชุมชน กิจกรรมด้านบริการจึงมีได้หลายรูปแบบ เช่น คู่มือ นักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

- 1) การบริการด้านการเงินและการสะสมทุน เช่น ออมทรัพย์ธนาคารชุมชน
- 2) การบริการด้านการตลาด เช่น ร้านค้าชุมชน ตลาดนัดชุมชน
- 3) การบริการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเช่น ท่องเที่ยวเชิงชุมชน นวดแผนไทย
- 4) การบริการที่เป็นการสร้างรายได้การอำนวยความสะดวก หรือแก้ปัญหาให้กับอาชีพหลักเช่น ลานเทพาลัม การรวบรวมและปรับปรุงคุณภาพผลผลิตทางการเกษตร การบริการซ่อมเครื่องจักรกลการเกษตร

2.5 ประเภทของวิสาหกิจชุมชน

กรมส่งเสริมการเกษตร (2562) ประเภทวิสาหกิจชุมชน ได้มีนักวิชาการได้ให้นิยามไว้ดังนี้ กิจกรรมวิสาหกิจชุมชนแม้จะมีหลากหลายรูปแบบ แต่จัดแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ขึ้นกับวัตถุประสงค์ระดับกิจการ และตลาดที่เป็นเป้าหมาย ได้แก่

2.5.1 วิสาหกิจชุมชนพื้นฐาน เป็นกิจการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อกิน การซื้อขายกันภายในชุมชนหรือระหว่างชุมชน หรือมุ่งเพียงตลาดท้องถิ่น เป็นกิจการที่ทำด้วยเทคนิควิธีการที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน แต่ต้องถูกหลักสุขอนามัย เช่น เครื่องแกง น้ำดื่ม น้ำยาล้างจาน เป็นต้น เป้าหมายของวิสาหกิจชุมชนพื้นฐาน คือ เกิดการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน พึ่งพาตนเองได้ และเพื่อให้คนในชุมชนมีสินค้าที่ดีสำหรับอุปโภค บริโภค

2.5.2 วิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า เป็นกิจการที่พัฒนาต่อเนื่องจากวิสาหกิจชุมชนพื้นฐาน ใช้ความรู้ประสบการณ์ เทคโนโลยีที่สูงขึ้น ดำเนินการอย่างเป็นระบบและด้วยรูปแบบที่ทันสมัย กิจการที่ท่าต้องมีการควบคุมคุณภาพทุกขั้นตอน ได้รับการรับรองคุณภาพตามมาตรฐานสากล และยังคงเอกลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อบอกกล่าวความเป็นมาที่น่าสนใจอันเป็นจุดขายที่สำคัญ เป้าหมายของวิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า คือ ตลาดใหญ่ภายนอก หรือตลาดแข่งขันทั้งระดับในประเทศ จนถึงการส่งออกต่างประเทศ เช่น ผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ที่เกิดจากกระบวนการวิสาหกิจชุมชน มีเป้าหมายเพื่อใช้ประโยชน์ในชุมชน หรือระหว่างชุมชน ไม่ต้องใช้วิธีการหรือเทคโนโลยีที่ยุ่งยากซับซ้อน

2.6 การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

กรมส่งเสริมการเกษตร (2562) การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนหลังจากได้ยื่นขอจดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการเกษตรแล้วตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ต้องดำเนินการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน เป็นกระบวนการสำคัญที่จะทำให้วิสาหกิจชุมชนได้เรียนรู้ตนเอง ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การกำหนดทิศทางของวิสาหกิจชุมชน การวางแผนดำเนินงาน การดำเนินงานด้านการตลาด การวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน และการบริหารสมาชิก เพื่อให้ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบระดับความเข้มแข็งและผลลัพธ์ของการดำเนินงาน และสามารถวางแผนพัฒนาได้ ซึ่งจะใช้เครื่องมือหลักเพื่อชักนำให้เข้าสู่กระบวนการเรียนรู้และให้พัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนอย่างเหมาะสมต่อไป

2.6.1 แนวทางและวิธีดำเนินการในการประเมินศักยภาพ

1) แนะนำ กระตุ้น ช่วยให้วิสาหกิจชุมชนวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค เพื่อนำข้อมูลประกอบการตัดสินใจกำหนดแผนการพัฒนาของแต่ละวิสาหกิจชุมชน

2) กรณีที่วิสาหกิจชุมชนมีผู้นำ ที่เข้าใจกระบวนการประเมินศักยภาพ วิสาหกิจชุมชนควรทำการประเมินด้วยตนเอง โดยเจ้าหน้าที่หรือคณะทำงานประเมินศักยภาพ ระดับอำเภอทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงหรือผู้อำนวยความสะดวก ให้วิสาหกิจชุมชนจะเกิดการเรียนรู้และรู้จักตนเองได้ดียิ่งขึ้น

3) ประเมินด้วยวิธีกระบวนการกลุ่ม ใช้แบบประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน (ฉบับปรับปรุง ปี 2562) เป็นเครื่องมือ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่1 การประเมินกระบวนการ ประกอบด้วย 6 ประเด็น ได้แก่ผู้นำและการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน การวางแผนการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน การบริหารการตลาด การจัดการความรู้และข้อมูลการบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน และการจัดการสินค้าหรือบริการ

ส่วนที่ 2 การประเมินผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน สรุปผลการประเมินศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน จัดระดับการพัฒนาเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับดี (A)	75 - 100	คะแนน
ระดับปานกลาง (B)	50 - 74	คะแนน
ระดับปรับปรุง (C)	0 - 49	คะแนน

4) ช่วงเวลาประเมิน วิสาหกิจชุมชนที่มีการประกอบการไประยะหนึ่งควรส่งเสริมให้มีการประเมินศักยภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน โดยอาจประเมินศักยภาพทุกปีหรือตามความต้องการของวิสาหกิจชุมชน

5) สถานที่ประเมิน ที่ทำการหรือที่ตั้งของวิสาหกิจชุมชน หรือสำนักงานเกษตรอำเภอ

6) การประมวลผล เมื่อวิสาหกิจชุมชนบันทึกข้อมูลในแบบประเมิน ฯ เรียบร้อยแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ป้อนข้อมูลการประเมินฯ ในระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชนเพื่อประมวลผล

7) แจ้งผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ให้เจ้าหน้าที่พิมพ์ใบแจ้งผลการประเมินฯ และมอบให้วิสาหกิจชุมชน พร้อมทั้งให้คำแนะนำการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ต่อไป

การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไม่มีการกำหนดคะแนนในแต่ละประเด็น เนื่องจากวัตถุประสงค์สำคัญของการประเมินเพื่อทราบข้อมูลศักยภาพวิสาหกิจชุมชนในประเด็นต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาตนเองและกำหนดแนวทางพัฒนาของภาคีที่เกี่ยวข้อง มิใช่การประกวดแข่งขัน ดังนั้น การสรุปผลจากแบบประเมินจะสามารถสรุปศักยภาพของแต่ละประเด็นในระดับดีปานกลาง และปรับปรุง

2.7 การจัดทำแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (วิสาหกิจชุมชนกำหนดแผนการพัฒนา)

กรมส่งเสริมการเกษตร (2562) วิสาหกิจชุมชนที่ได้ทำการประเมินศักยภาพตนเองแล้ว ไม่ว่าจะอยู่ในระดับใดก็ตาม ควรจะต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ศึกษาเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอก นำบทเรียนที่ได้มาปรับใช้ในการกำหนดแผนพัฒนากิจการของตนเองให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นไป ดังนั้น แผนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการและการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ให้ประสบความสำเร็จ แผนพัฒนาสำหรับวิสาหกิจชุมชน มีดังนี้

2.7.1 แผนพัฒนาธุรกิจ

แผนธุรกิจสำหรับวิสาหกิจชุมชน จึงเป็นแผนที่แสดงถึงภาพรวมและทิศทางการดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย แผนย่อย ๆ คือ แผนการตลาด แผนการผลิต แผนบริหารจัดการ แผนการเงินการบัญชีและแผนปฏิบัติการ ซึ่งมีแนวทางในการจัดทำแผนธุรกิจสำหรับวิสาหกิจชุมชน ดังนี้

1) ใช้เวทีเรียนรู้ระหว่างผู้นำและสมาชิก เพื่อรวบรวมและประมวลข้อมูล วิเคราะห์และแจกแจงสาระสำคัญภายใต้แผนย่อยแต่ละแผน ซึ่งได้แก่ แผนการตลาด แผนการผลิต แผนบริหารจัดการ แผนการเงินการบัญชี

2) เจ้าหน้าที่เข้ามามีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำ ควรเป็นการบูรณาการการทำงานระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น เช่น การจัดทำแผนการตลาด ควรมีเจ้าหน้าที่ในสังกัดกระทรวงพาณิชย์ร่วมด้วย เป็นต้น

3) ขั้นตอนการจัดทำแผนธุรกิจของวิสาหกิจชุมชน มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

(1) จัดทำแผนการตลาด ประกอบด้วย

กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ระบุให้เฉพาะเจาะจง หรือระบุให้ชัดเจน เนื่องจากสินค้าหรือบริการที่ผลิตขึ้นจะสามารถตอบสนองตรงตามความต้องการของกลุ่มลูกค้า และการกำหนดลักษณะและจำนวนของกลุ่มลูกค้า กลยุทธ์ทางการตลาด แสดงถึงวิธีการหรือกระบวนการทางการตลาดที่จะนำเสนอสินค้าหรือบริการเพื่อไปให้ถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่กำหนด แบ่งเป็น 4 ด้าน คือด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านส่งเสริมการขาย

(2) จัดทำแผนการผลิต ประกอบด้วย

แผนผังกระบวนการผลิต แสดงแผนผังของกระบวนการผลิต สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ตั้งแต่ต้นจนจบทุกขั้นตอน โดยเขียนเป็นภาพแผนผังแสดงลำดับขั้นตอนต่างๆ ที่เกิดขึ้น ในกรณีที่มีหลายส่วนงานในการผลิต อาจแยกเป็นส่วน ๆ ตามลักษณะของกระบวนการในการผลิตก็ได้

(3) จัดทำแผนการบริหารจัดการ ประกอบด้วย

แผนผังการบริหาร เป็นแผนผังและโครงสร้างการบริหาร รวมถึงการแสดงจำนวนสมาชิก เพื่อใช้ในการกำหนดแผนงานและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสมาชิก ทั้งในส่วนการผลิต ส่วนบริหารและการจำหน่าย โดยอาจเพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะของงานหรือการทำงานของสมาชิกแต่ละตำแหน่งรายชื่อคณะกรรมการ รายชื่อและรายละเอียดของกรรมการให้ครบทุกคนตามบทบาทของการบริหาร

(4) จัดทำแผนการเงินการบัญชีประกอบด้วย

นโยบายทางการเงิน เป็นการแสดงรายละเอียดของนโยบาย ประมาณการในการลงทุน ประมาณการรายได้ ต้นทุนการผลิต ต้นทุนขายผลิตภัณฑ์ ค่าใช้จ่ายบุคลากร ค่าใช้จ่ายในการบริหารและการขาย การจัดทำประมาณการทางการเงินล่วงหน้า งบกำไรขาดทุน และงบดุล

(5) จัดทำแผนดำเนินการ กำหนดการทำกิจกรรมภายใต้แผนธุรกิจด้านต่าง ๆ ในรอบปี เพื่อใช้ควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด โดยจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการแต่ละเดือน

2.7.2 แผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

เป็นแผนเพื่อพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นโดยจะมีทั้งแผนระยะยาวแผนระยะปานกลางและแผนระยะสั้น ประกอบด้วยส่วนย่อย ๆ ได้แก่ที่มาวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ขั้นตอนและวิธีการ ระยะเวลา งบประมาณ ผลที่ได้รับ และใครเป็นผู้รับผิดชอบ โดยมีแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

1) การจัดทำแผนพัฒนาสำหรับวิสาหกิจชุมชนพื้นฐาน

ใช้เวทีเรียนรู้ระหว่างผู้นำและสมาชิก โดยมีเจ้าหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงและให้การสนับสนุน เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลตามในเรื่องจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ร่วมด้วย แล้วจึงมากำหนดเป็นแผนและจัดทำรายละเอียดของเรื่องที่จะพัฒนา

2) การจัดทำแผนพัฒนาสำหรับวิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า

เป้าหมายสู่ตลาดใหญ่หรือตลาดแข่งขัน จะต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าสินค้าอะไรที่จะผลักดันในเชิงธุรกิจ ซึ่งจำเป็นต้องใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์ศักยภาพเพิ่มขึ้น จากการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) แล้วนำวิเคราะห์ TOWS Matrix เพื่อจัดทำแผนพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน โดยมีเจ้าหน้าที่ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำ

2.8 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME)

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กล่าวว่า เป็นธุรกิจที่มีรายได้สินทรัพย์และพนักงานจำนวนน้อย ดำเนินธุรกิจโดยมีผู้ประกอบการรายย่อย ผู้ประกอบการ SME คือ ผู้ที่มีความเป็นอิสระ ไม่ขึ้นอยู่กับกลุ่มธุรกิจใด ใช้เงินลงทุนต่ำ จุดเด่นของธุรกิจ SME คือการดำเนินธุรกิจในสินทรัพย์ที่จับต้องได้ มีทั้งธุรกิจการผลิตการค้าและบริการ จึงถือเป็นธุรกิจที่เป็นรากฐานสำคัญของระบบเศรษฐกิจในประเทศไทย

2.8.1 ประเภทของธุรกิจ SME

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้กำหนดขนาดของวิสาหกิจเป็น 3 ขนาด (MSME) คือวิสาหกิจรายย่อย (Micro) วิสาหกิจขนาดย่อม (Small) และวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium)

1) กิจการที่เกี่ยวข้องกับการผลิต ดำเนินการในการผลิตทั้งในภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และการทำเหมืองแร่ต่างๆ

2) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้า ครอบคลุมธุรกิจด้านการค้าปลีก การค้าส่ง กิจกรรมการนำเข้า-ส่งออกสินค้า

3) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริการ ครอบคลุมธุรกิจทางด้านการท่องเที่ยว การโรงแรม ร้านอาหาร การศึกษา การประกันภัย สุขภาพ การขนส่ง เป็นต้น

2.9 การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (2562) พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 ระบุว่าให้มีการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการและการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน อันจะส่งผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (ม.ป.ป.) ได้ระบุว่า ยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการบริหารจัดการ ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของทุกภาคส่วน พร้อมการสนับสนุนการรับรองสถานภาพของวิสาหกิจชุมชน ประสานความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน เพื่อให้เกิดการส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนอย่างมีเอกภาพ การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศวิสาหกิจชุมชนและการประชาสัมพันธ์เผยแพร่

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน จึงเป็นการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สนับสนุนการพัฒนาความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน พัฒนาความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สามารถสร้างรายได้ พัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็ง และการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศวิสาหกิจชุมชนและการประชาสัมพันธ์เผยแพร่

2.10 การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

กรมส่งเสริมการเกษตร(2562) ให้แนวความคิดการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนว่ามีลักษณะของกิจการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน มีลักษณะดังนี้

- 1) เป็นคณะบุคคลที่เป็นนิติบุคคลหรือไม่เป็นนิติบุคคล
- 2) ประกอบด้วยสมาชิกที่อยู่ร่วมกันในชุมชนไม่น้อยกว่า 7 คน โดยบุคคลดังกล่าวต้องไม่อยู่ในครอบครัวเดียวกัน
- 3) ร่วมกันทำกิจการเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ เพื่อสร้างรายได้เพื่อการพึ่งพาตนเองและเพื่อประโยชน์สุขของชุมชน
- 4) กิจการที่ดำเนินการต้องนำไปสู่การพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยไม่ขัดต่อกฎหมาย ความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

5) เน้นกระบวนการเรียนรู้ การใช้ความคิดสร้างสรรค์ และการคิดแบบองค์รวม เชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน โดยบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

6) ต้องการมีรายได้และผลกำไรแต่ไม่มุ่งหวังกำไรสูงสุด (กรมส่งเสริมการเกษตร 2562)

กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (2562) ได้กล่าวถึงแนวคิดและลักษณะการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนที่สำคัญ ไว้ดังนี้

1) การสร้างความหลากหลายของผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรและทุนในชุมชน กล่าวคือ การทำให้เกิดผลผลิตที่หลากหลายเพื่อการกินการใช้ ภายในครอบครัวและซื้อขายกันภายในชุมชน เพื่อให้ครอบครัวและชุมชนพึ่งตนเองได้ และหากเป็นผลผลิตที่สามารถทดแทนการซื้อหาจากภายนอกจะนำไปสู่การลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ เกิด “วงจรทุนชุมชน” ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างสมดุลให้กับเศรษฐกิจชุมชน

2) การใช้ความคิดสร้างสรรค์สร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มจากผลผลิตและทรัพยากรชุมชน กล่าวคือ เป็นกระบวนการสร้างคุณค่าและมูลค่าจากผลผลิตและทรัพยากรในชุมชน สร้างสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและสร้างมูลค่าเพิ่ม เป็นโอกาสในการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นแล้วนำมาประยุกต์ให้เข้าสมัย เพื่อผลิตสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดทุกระดับ รวมทั้งการส่งออกด้วย

3) การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนเป็นกระบวนการทางเศรษฐกิจจึงต้องมีการบริหารจัดการในเชิงธุรกิจทั้งในด้านการตลาด การผลิต การบริหารบุคคล การเงินการบัญชี และต้องมีแผนการปฏิบัติที่ดี บริหารจัดการด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ พร้อมกับการจัดสรรผลประโยชน์ให้กับสมาชิกในชุมชน นอกจากนี้ต้องมีการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมทุน ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมกันเป็นเจ้าของ เพราะทำคนเดียวอาจทำได้ไม่ดี ต้องทำร่วมกัน เมื่อร่วมกันจึงต้องมีระบบของการบริหารจัดการและแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามความถนัดของสมาชิกแต่ละคน

4) เป็นกระบวนการสร้างคนควบคู่การพัฒนากิจการและรองรับด้วยการจัดการที่ดี กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ วิธีคิด และวิธีการจัดการ ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาตามศักยภาพ ความพร้อม และสภาพความเป็นจริงของชุมชน ในขณะเดียวกันต้องเรียนรู้ความเป็นไปของโลกภายนอก ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์ การรู้จักตนเองและรู้จักโลกภายนอก นำไปสู่การปรับวิธีคิดและการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

จากแนวคิดการดำเนินงานและการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สามารถสรุปได้ว่าการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิต ด้าน

การตลาด และด้านบัญชีหรือการเงิน ส่วนปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนประกอบด้วย ปัญหาด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ปัญหาด้านการผลิต ปัญหาด้านการตลาด และปัญหาด้านบัญชีหรือการเงิน

2.11 การดำเนินงานและการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน

การดำเนินงานและการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน เป็นกระบวนการบริหารจัดการในชุมชน เป็นการประกอบกิจการขนาดเล็ก เพื่อการพึ่งพาตนเองและความเพียงพอของครอบครัวและชุมชน เป็นการทำกิจการต่างๆโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่โดยมีการวางแผนในองค์กรมีการบริหารจัดการบุคคล การบริหารจัดการการเงิน การบริหารจัดการการผลิต ให้สำเร็จลุล่วงตามนโยบายที่วางไว้ ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านบัญชีหรือการเงิน มีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม

การบริหารจัดการกลุ่ม เป็นการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกดำเนินงานกลุ่ม เป็นการทำกิจกรรมร่วมกันของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปเป็นกิจกรรมที่สมาชิกร่วมกัน ทำโดยตลอดหรือเป็นกิจกรรมที่สมาชิกแยกกันทำก็ได้ แต่มีการรวมกลุ่มในเรื่องการจัดการบางอย่างหรือมีข้อตกลงบางอย่างร่วมกันขึ้นอยู่กับความเป็นไปได้และความเหมาะสมของกิจกรรมของแต่ละกลุ่ม

ดังนั้นด้านการบริหารจัดการกลุ่ม มีข้อพิจารณา ดังนี้ 1) มีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างชัดเจน 2) มีการกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 3) มีการวางแผนในการดำเนินงานร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ 4) มีการกำหนดแผนการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอนอย่างชัดเจน 5) มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน

2) ด้านการผลิต

การจัดการด้านการผลิต คือ การจัดระบบการทำงานของหน่วยการผลิตต่าง ๆ ให้ประสานกันอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยนำวัตถุดิบและทรัพยากรซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตมาแปรสภาพโดยผ่านกระบวนการผลิตตามลำดับขั้นตอนก่อนหลังจากออกมาเป็นผลผลิต

ดังนั้น การดำเนินงานด้านการผลิต จึงมีข้อพิจารณา ดังนี้ 1) มีกระบวนการวางแผนการผลิตที่ชัดเจน 2) มีการควบคุมแผนการผลิตและตรวจสอบคุณภาพทุกขั้นตอน 3) ใช้วัตถุดิบในการผลิตภายในชุมชน 4) มีปัจจัยการผลิตอย่างเพียงพอ 5) มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า

3) ด้านการตลาด

การจัดการด้านการตลาด คือ กระบวนการทางธุรกิจตั้งแต่การวางแผน เพื่อที่จะบริหารแนวคิด การกำหนดราคา การจำหน่าย การส่งเสริมสนับสนุนการกระจายสินค้าและบริการที่สร้างสรรค์ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเป็นตัวเชื่อมระหว่างธุรกิจกับลูกค้า รวมไปถึงคู่แข่งซึ่งถือเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาสินค้าและการบริการเพื่อสนองความต้องการของตลาดและสังคม ทำให้ผู้บริโภคมีโอกาสเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่ต้องการได้หลายทาง

ดังนั้น การจัดการด้านการตลาด จึงมีข้อพิจารณา ดังนี้ 1) มีสถานที่จำหน่ายสินค้าที่ชัดเจน 2) มีระบบการกระจายสินค้าอย่างเป็นระบบ 3) มีการกำหนดราคาในการจำหน่ายสินค้าได้อย่างเหมาะสม 4) มีช่องทางการจำหน่ายสินค้าที่หลากหลาย 5) มีการศึกษาแนวโน้มของตลาดในอนาคตและนำมาปรับใช้ในการตลาดของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง

4) ด้านการจัดการด้านบัญชีหรือการเงิน

การจัดการด้านบัญชีและการเงิน คือ เป็นการวางแผนการใช้เงินทุน การกู้ยืมเงิน การตัดสินใจด้านการบริหารเงิน การจัดทำบัญชี การจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ระหว่างสมาชิก และการบริหารจัดการทุน

ดังนั้นการจัดการด้านบัญชีและการเงิน มีข้อพิจารณาดังนี้ 1) มีการระดมทุนจากสมาชิก 2) มีการกู้เงินจากแหล่งทุนภายนอกกลุ่ม 3) มีเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานอย่างพอเพียง 4) มีการควบคุมและการใช้เงินอย่างเหมาะสม 5) มีการจัดสรรผลประโยชน์ให้กับสมาชิกในกลุ่มอย่างเป็นธรรม

2.12 ปัญหาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนเป็นกลไกหนึ่งที่ช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน โดยนำความรู้ ภูมิปัญญาของท้องถิ่นและทรัพยากรมาผลิตสินค้าหรือบริการ ก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ปัจจุบันมีวิสาหกิจชุมชนเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก แต่วิสาหกิจชุมชนหลายแห่งยังมีปัญหาและข้อจำกัดในการบริหารจัดการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ปัญหาด้านการบริหารจัดการกลุ่ม

ปัญหาด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนนั้นคือเรื่องขาดการวางแผนการดำเนินงานที่ดี ขาดการวางแผนแบบมีส่วนร่วมของสมาชิกทำให้ไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างชัดเจน การจัดสรรผลประโยชน์ มีปัญหาเรื่องค่าตอบแทนไม่แน่นอน ไม่มีการกำหนดเกณฑ์การจัดสรรผลประโยชน์ที่ชัดเจน ความไม่พร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม ขาดความเชื่อถือในผู้นำกลุ่ม ขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นปัญหาด้านการบริหารจัดการกลุ่ม มีข้อพิจารณา ดังนี้ 1) ผู้นำกลุ่มขาดความรับผิดชอบ 2) สมาชิกไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของกลุ่ม 3) ขาดการประสานงานภายในกลุ่ม 4) ผู้นำกลุ่มไม่ยอมรับความคิดเห็นของสมาชิก 5) การแบ่งปันผลประโยชน์ไม่เป็นธรรม

2) ปัญหาด้านการผลิต

ปัญหาด้านการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนั้น คือ ขาดการป้องกันการผิดพลาดในกระบวนการผลิต ขาดการวางแผนการจัดการผลผลิตที่ต่อเนื่อง การขาดการวางแผนการผลิต จึงทำให้ผลผลิตออกสู่ตลาดไม่แน่นอน นอกจากนี้ปัญหาด้านการผลิต ยังมีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการดำเนินการผลิตยังไม่ชัดเจนและการขยายการผลิตยังน้อย

ดังนั้นปัญหาด้านการผลิต จึงมีข้อพิจารณา ดังนี้ 1) ไม่มีการวางแผนการผลิตที่ชัดเจน 2) กระบวนการผลิตไม่ได้มาตรฐาน 3) ไม่มีการตรวจสอบคุณภาพของสินค้าในระหว่างกระบวนการผลิต 4) กำลังการผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า 5) ผลผลิตภัณฑ์ไม่ได้รับมาตรฐาน

3) ปัญหาด้านการตลาด

ปัญหาด้านการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนั้น คือ ขาดการวิเคราะห์ทิศทางการตลาดของสินค้า เนื่องจากไม่มีการติดตามข้อมูลลูกค้า ทำให้ไม่มีข้อมูลนำมาวิเคราะห์ด้านการตลาด ปัญหาด้านการตลาด ซึ่งเป็นปัญหาที่พบมากในวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ เนื่องจากไม่สามารถขยายตลาดได้ วิสาหกิจชุมชน บางแห่งมีการแข่งขันกับคู่แข่งรายใหญ่

ดังนั้นปัญหาด้านการตลาด จึงมีข้อพิจารณา ดังนี้ 1) ต้นทุนการผลิตสูง 2) ผลผลิตภัณฑ์ไม่ตรงตามความต้องการของลูกค้า 3) ผลผลิตภัณฑ์มีการแข่งขันสูง 4) ไม่สามารถขยายตลาดนอกชุมชนได้ 5) ไม่สามารถขยายตลาดต่างประเทศได้

4) ปัญหาด้านบัญชีหรือการเงิน

ปัญหาด้านบัญชีและการเงิน คือ ขาดแหล่งเงินทุนในการสนับสนุน การจัดทำบัญชีไม่ต่อเนื่อง และสมาชิกไม่มีความรู้ในการจัดทำบัญชี นอกจากนี้ยังมีปัญหา คือ ขาดเงินลงทุน ขาดกระแสเงินสดหมุนเวียน ไม่มีระบบบัญชีที่ดี

ดังนั้นปัญหาด้านบัญชีหรือการเงิน จึงมีข้อพิจารณา ดังนี้ 1) ไม่มีระบบบัญชีที่ดี 2) สมาชิกไม่เข้าใจเรื่องการทำบัญชี 3) ไม่ทราบต้นทุนที่แท้จริง 4) ไม่มีเงินทุนเวียนในกิจการอย่างเพียงพอ 5) สมาชิกกลุ่มนำเงินไปใช้ส่วนตัว 6) มีการขัดผลประโยชน์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม

2.13 สถานการณ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ (2566) ระบุว่า สถานการณ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนของอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ (ข้อมูล ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2566) พบว่า ปัจจุบัน มีวิสาหกิจชุมชนจำนวน 154 แห่ง สมาชิก 3,143 ราย จากผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ปี 2566 พบว่ามีจำนวนวิสาหกิจชุมชนที่ประเมินศักยภาพจำนวน 154 แห่ง อยู่ในระดับดี จำนวน 49 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 31.82 ระดับปานกลางจำนวน 149 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 68.18 และไม่มีระดับปรับปรุง (รายชื่อวิสาหกิจชุมชน ภาคผนวก ข)

จำนวนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่อนุมัติการจดทะเบียนแล้ว จำแนกตามประเภทกิจการ จำนวน 13 กิจการ แบ่งเป็นวิสาหกิจชุมชน จำนวน 154 แห่ง ซึ่งพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนดำเนินกิจกรรมการผลิตพืชมากที่สุด จำนวน 73 แห่ง ร้อยละ 47.40 การผลิตปศุสัตว์ และประมง จำนวน 34 แห่ง ร้อยละ 22.08 แปรรูปอาหารและผลิตภัณฑ์อาหาร จำนวน 17 แห่ง ร้อยละ 11.04 จะเห็นได้ว่าการดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 80.52 เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของนักส่งเสริมการเกษตร

1) ประเภทกิจการ (การผลิตสินค้า/การให้บริการ) อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ รายละเอียดดังนี้

ประเภทด้านการผลิตสินค้า

1) การผลิตพืช	จำนวนวิสาหกิจชุมชน	73	แห่ง
2. การผลิตปศุสัตว์	จำนวนวิสาหกิจชุมชน	33	แห่ง
3. การผลิตประมง	จำนวนวิสาหกิจชุมชน	1	แห่ง
4. แปรรูปอาหาร/ผลิตภัณฑ์อาหาร	จำนวนวิสาหกิจชุมชน	17	แห่ง
5. ผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า	จำนวนวิสาหกิจชุมชน	5	แห่ง
6. ของชำร่วย/ของที่ระลึก	จำนวนวิสาหกิจชุมชน	1	แห่ง
7. ผลิตภัณฑ์สมุนไพร	จำนวนวิสาหกิจชุมชน	4	แห่ง
8. เครื่องไม้/เฟอร์นิเจอร์	จำนวนวิสาหกิจชุมชน	2	แห่ง
9. การผลิตปัจจัยการผลิต	จำนวนวิสาหกิจชุมชน	2	แห่ง
10. การผลิตสินค้าอื่นๆ	จำนวนวิสาหกิจชุมชน	8	แห่ง

ประเภทด้านการบริการ

11. ร้านค้าชุมชน	จำนวนวิสาหกิจชุมชน	1	แห่ง
12. ออมทรัพย์ชุมชน	จำนวนวิสาหกิจชุมชน	4	แห่ง
13. บริการอื่น ๆ	จำนวนวิสาหกิจชุมชน	3	แห่ง

2) วิเคราะห์รูปแบบวิสาหกิจชุมชนระดับดี และระดับปานกลาง อำเภอเมือง
เพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

กลุ่มที่มีผลการประเมินศักยภาพในระดับปานกลาง

ปัจจุบันมีวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง พบว่าการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนยัง
ไม่มีความต่อเนื่อง ส่วนใหญ่ขึ้นทะเบียนเพื่อเข้าหาแหล่งเงินทุนจากหน่วยงานภาครัฐ (เงินกู้) และเอกชน
(ทำธุรกิจ) รวมทั้งผลิตภัณฑ์ของกลุ่มส่วนใหญ่ไม่ได้รับมาตรฐาน บรรจุภัณฑ์ไม่โดดเด่น ในด้านระเบียบ
หลักเกณฑ์ยังไม่ครอบคลุม ประกอบกับคณะกรรมการและสมาชิกยังขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยี
เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ไม่มีประสบการณ์ในด้านการบริหารจัดการกลุ่ม การบริหาร
การตลาด การจัดการความรู้และข้อมูลการบริหารสมาชิก การจัดการสินค้าและบริการ และการเงินและ
การบัญชี และไม่มีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ทำให้ขาดทิศทางในการพัฒนา ทำให้วิสาหกิจชุมชนไม่มี
ความเข้มแข็ง และไม่นำพาวิสาหกิจชุมชนไปสู่ความสำเร็จได้ กลุ่มประเมินศักยภาพในระดับปานกลาง
จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความเข้าใจของ คณะกรรมการและสมาชิก ในการ
ดำเนินงาน การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ได้รับมาตรฐาน เพื่อพัฒนาวิสาหกิจ
ชุมชนปานกลางไปเป็นวิสาหกิจชุมชนระดับดี

กลุ่มที่มีผลการประเมินศักยภาพในระดับดี

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีผลการประเมินศักยภาพในระดับดี เริ่มจากการมีผู้นำ
กลุ่มที่มีความเข้มแข็ง ชุมชนให้ความสำคัญร่วมกันแก้ไขปัญหาในการผลิตสินค้า มีโครงสร้างในการ
บริหารจัดการกลุ่มที่เข้มแข็ง เริ่มมีการดำเนินกิจกรรมกลุ่มในการผลิตสินค้าที่มีการใช้เทคโนโลยีการผลิต
มีกิจกรรมที่มีความหลากหลาย แผนการผลิตที่ต่อเนื่อง และตอบสนองต่อสมาชิกในด้านการแบ่งปัน
ผลประโยชน์ (ปันผล) สร้างรายได้ และเอื้อเฟื้อต่อสังคม การผลิตภัณฑ์บางผลิตภัณฑ์ได้รับมาตรฐาน แต่
จำหน่ายสินค้ายังไม่หลากหลาย ยังไม่เข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างทั่วถึง แต่โดยภาพรวมกลุ่มสามารถ
ดำเนินการสำเร็จ หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจะเข้ามาให้การสนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในด้าน
ต่างๆ ต่อยอดและสร้างความยั่งยืนให้แก่กลุ่มในอนาคตต่อไป และต่อไปพัฒนาไปสู่ต้นแบบวิสาหกิจ
ชุมชน

3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

3.1 แนวคิดและหลักการในการพัฒนาองค์กรเกษตรกร

แนวคิดและหลักการในการพัฒนาองค์กรเกษตรกร ประกอบด้วย หลักการเรียนรู้ หลักการมีส่วนร่วม และหลักการพึ่งพาตนเอง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1.1 หลักการเรียนรู้

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2563) กล่าวว่า การพัฒนาองค์กรเกษตรกร วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายจะผูกติดกับการนำเข้าปัจจัยต่างๆ จากภายนอกขาดการให้ความสำคัญต่อการสนับสนุนการวิจัยด้วยตนเอง และพัฒนาถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นที่มีอยู่แล้ว ขาดการชี้แนะเพื่อการคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจ ทำให้การพัฒนาไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นการเรียนรู้จึงมีความสำคัญต่อบุคคลและองค์กร การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ตลอดชีวิต “การเรียนรู้” คือ การเปลี่ยนแปลงศักยภาพแห่งพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวรซึ่งเป็นผลมาจากการฝึกหรือการปฏิบัติที่ได้รับ

ปัจจัยสำคัญของการเรียนรู้

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2563) กล่าวว่า สังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงที่ทั่วโลกเต็มไปด้วยข่าวสารและข้อมูลต่างๆ ที่ล้วนส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตและการตัดสินใจของผู้คนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้ที่สามารถเข้าถึงและมีความแม่นยำของข่าวสารข้อมูลมากกว่าย่อมตัดสินใจในสิ่งต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมและมีปัจจัยดังนี้

- 1) ตัวผู้เรียน (Learner) หมายถึง องค์กรเกษตรกร วิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย จะต้องไม่ปิด ตัวเองสำหรับการเรียนรู้ในด้านต่างๆ
- 2) สิ่งเร้าหรือสถานการณ์ที่เป็นตัวกระตุ้น (Stimulus Situation) หมายถึง สิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่เข้ามากระทบและทำให้เกิดการอยากเรียนรู้
- 3) ปฏิกริยาตอบสนอง (Response) หมายถึง ปฏิกริยาของกลุ่มหรือองค์กรที่ได้จากการเรียนรู้ จากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมจนทำให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้และประสบการณ์เดิมเพื่อสร้างเป็นองค์ความรู้

3.1.2 หลักการมีส่วนร่วม

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2563) กล่าวว่า การที่ประชาชนชุมชนหรือกลุ่มคนเข้าไปมีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจ ในการกำหนดนโยบายหรือแนวทางพัฒนาและมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการบริการ ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
- 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
- 3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน
- 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

3.1.3 หลักการพึ่งพาตนเอง

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2563) ความสามารถในการดำรงอยู่ได้อย่างอิสระ มั่นคงสมบูรณ์ซึ่งการพึ่งพาตนเองได้นั้นมีทั้งในกับบุคคลและชุมชน การพึ่งตนเองต้องสามารถผันเปลี่ยนไปตามเวลาได้เพื่อให้เกิดความเหมาะสม สอดคล้อง และสมดุล มีปัจจัยสำคัญ 5 ด้าน หรือ TERMS ซึ่งประกอบด้วย Technology, Economic, Resource, Mental และ Social-Culture

- 1) การพึ่งพาตนเองได้ทางเทคโนโลยี หมายถึง มีปริมาณ และคุณภาพของเทคโนโลยีทางวัตถุ
- 2) การพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ หมายถึง ความสามารถในการทำมาหากิน เลี้ยงชีพที่มีความมั่นคงสมบูรณ์พูนสุขพอสมควรหรืออย่างมีสมดุล
- 3) การพึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง ความสามารถในการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และความสามารถในการรักษา ทรัพยากรธรรมชาติ ให้ดำรงอยู่ไม่ให้เกิดเสื่อมเสียไปจนหมดสิ้น
- 4) การพึ่งตนเองได้ทางจิตใจ หมายถึง การมีสภาพจิตใจที่กล้าแข็ง เพื่อที่สามารถต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ
- 5) การพึ่งตนเองได้ทางสังคม หมายถึง การที่คนกลุ่มหนึ่ง มีความเป็นปึกแผ่น เหนียวแน่นมีผู้นำที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำกลุ่มให้ดำเนินการ เพื่อบรรลุเป้าหมายด้วยตนเองหรือสามารถหาความช่วยเหลือจากภายนอกเข้ามาช่วยทำให้ชุมชนช่วยตนเองได้

3.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร และวิธีการการส่งเสริมการเกษตร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.2.1 ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกลสิทธิ์ (2564) กล่าวว่า การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร หมายความว่า กระบวนการพัฒนาความรู้ของเกษตรกรจากการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมผสมผสานกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อมุ่งพัฒนาผลผลิตที่เหมาะสมกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ก่อให้เกิดการพัฒนา รายได้เศรษฐกิจ ทำให้ชีวิตครอบครัวเกษตรกรอยู่พอดี กินพอดี และมีความสุข อันเป็นผลต่อการ พัฒนาชุมชนชนบทให้มีความมั่นคง และมั่นคงในที่สุด

สรุปได้ว่าการส่งเสริมการเกษตร หมายถึง การให้ความรู้ วิธีการ เทคนิคใหม่ ๆ ให้แก่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาด้านการเกษตรของตนเองและพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชน เพื่อเพิ่มรายได้ช่วยให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

3.2.2 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2564, น.37-40) ได้กล่าวถึง รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรไว้

1) รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรโดยทั่วไป

(1) การส่งเสริมรูปแบบอย่างเป็นทางการ เป็นการส่งเสริมตามปกติของการทำงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมในลักษณะวันต่อวันตามระเบียบทางราชการ เป้าหมายของการส่งเสริมในรูปแบบนี้ จะเป็นการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและครอบครัวในชนบท

(2) การส่งเสริมในรูปแบบของการฝึกอบรมและเยี่ยมเยียน เป็นรูปแบบของระบบมุ่งที่จะให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมได้ใกล้ชิดกับเกษตรกร โดยการเยี่ยมเยียน และให้คำแนะนำแก่เกษตรกรและนำปัญหามาสู่การแก้ไขอย่างเป็นระบบ

(3) การส่งเสริมการเกษตรโดยสถาบันการศึกษา เป็นการส่งเสริมในรูปแบบของการดำเนินการโดยมหาวิทยาลัย พบได้ทั่วไปในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยที่มีหน้าที่ให้การศึกษาทางการเกษตร

2) รูปแบบการส่งเสริมทางเลือก

(1) รูปแบบการส่งเสริมมุ่งพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรเฉพาะอย่าง การส่งเสริมรูปแบบนี้ เป็นการมุ่งการผลิตเป็นสำคัญ โดยการบริหารจัดการหน่วยเดียว การส่งเสริมจะเน้นเทคโนโลยีการผลิตเพื่อเพิ่มผลผลิต การใช้ทรัพยากรนำเข้าการตลาด และราคาของสินค้าเป็นเป้าหมายสำคัญ

(2) การส่งเสริมการเกษตรแบบมีส่วนร่วม การส่งเสริมในรูปแบบนี้ เป็นการสนับสนุนประสิทธิภาพโดยการเรียนรู้และปฏิบัติโดยกลุ่มเกษตรกร การส่งเสริมเกิดจากความต้องการของเกษตรกรผ่านกลุ่ม วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมในรูปแบบนี้ จะมุ่งการเพิ่มผลผลิตและการบริโภค ตลอดจนทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในชนบท การวางแผนโครงการส่งเสริมดำเนินการโดยองค์กรท้องถิ่น โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำความสำเร็จของรูปแบบนี้สามารถวัดได้จากความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมของเกษตรกร

(3) การส่งเสริมในรูปแบบของโครงการ การส่งเสริมในรูปแบบนี้ มุ่งที่จะแสดงให้เห็นถึงการดำเนินการพัฒนา ที่สามารถดำเนินการได้ในระยะเวลาอันสั้น การดำเนินการ

ส่งเสริมจะถูกควบคุมโดยหน่วยงานภาครัฐ การใช้ทรัพยากรจะเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือที่ปรึกษาจากต่างประเทศ ความสำเร็จของโครงการสามารถวัดได้จากการเปลี่ยนแปลงในระยะเวลาสั้นเท่านั้น

(4) การส่งเสริมในรูปแบบของการพัฒนาระบบฟาร์ม เป็นรูปแบบของการส่งเสริมที่มุ่งจะใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมกับเกษตรกร โดยเฉพาะเกษตรกรรายใหญ่ วัตถุประสงค์ของรูปแบบนี้ คือ การสนับสนุนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมในการถ่ายทอดความรู้ในการผลิตจากผลการวิจัยที่เหมาะสมกับความต้องการ และความสนใจของเกษตรกรตามสภาพระบบการผลิตในท้องถิ่นนั้น ๆ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะต้องมีความรู้ความสามารถเฉพาะระบบฟาร์มสูง และการลงทุนค่าใช้จ่ายสูง การวัดความสำเร็จสามารถวัดจากการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกรจากโครงการส่งเสริม

(5) การส่งเสริมในรูปแบบของการร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่าย วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมในรูปแบบนี้ จะดำเนินการดูแลควบคุมโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อเป็นการสร้างความร่วมมือในการร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์ร่วมกัน ความสำเร็จของโครงการส่งเสริมในรูปแบบนี้ สามารถวัดได้จากความสนใจ และปรารถนาเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร

3.2.3 วิธีการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2564, น. 4-41) กล่าวว่า วิธีการส่งเสริมการเกษตร (Agricultural Extension Methods) เป็นกระบวนการของการนำความรู้ วิชาการ และเทคโนโลยีไปสู่เกษตรกร เป็นลักษณะของการถ่ายทอด ซึ่งอาจจะเรียกว่าเป็นวิธีการสอน หรือฝึกอบรม วัตถุประสงค์มุ่งที่จะให้เกษตรกรสามารถสร้างความสนใจ ความรู้ และนำไปสู่การปฏิบัติของเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถพิจารณาถึงวิธีการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ได้ดังนี้

1) วิธีการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร โดยอิงบุคคลเป้าหมายเป็นเกณฑ์ (Number of Target Population Oriented)

1.1 วิธีการส่งเสริมแบบบุคคล (Individual Method)

1.1.1 การเยี่ยมไร่และบ้านของเกษตรกร (Farmer and Home Visit)

1.1.2 เกษตรกรผู้รับการส่งเสริมมาติดต่อที่สำนักงาน (Office calls)

1.1.3 การติดต่อทางโทรศัพท์ (Telephone calls)

1.1.4 การติดต่อกันทางจดหมายส่วนตัว (Personal letter)

1.1.5 การติดต่ออย่างไม่เป็นทางการ (Informal contact)

1.2 วิธีการส่งเสริมโดยกลุ่มบุคคล (Group Method)

1.2.1 การประชุมกลุ่ม (Group meeting)

1.2.2 การฝึกอบรม (Training)

1.2.3 การสาธิต (Demonstration)

1.2.4 การศึกษาดูงานนอกสถานที่ (Field Trip of Study Tour)

1.3 การส่งเสริมแบบมวลชน (Mass Method) การส่งเสริมแบบมวลชน

โดยสื่อมวลชนจะช่วยในการส่งเสริมเผยแพร่นวัตกรรม (innovation) ให้ประชาชนได้ทราบว่าสิ่งนั้น ๆ เกิดขึ้นแล้วและก็มีอยู่ บางคนอาจสนใจที่จะศึกษาหารายละเอียดเพิ่มเติมอีก ซึ่งในขั้นนี้สื่อมวลชนก็ยังสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ดี และใช้กับคนจำนวนมาก ๆ ได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งสื่อสารมวลชนที่นำมาส่งเสริมได้แก่ เอกสารเผยแพร่ โปสเตอร์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ สไลด์ ฟิล์ม สตรีป และการจัดนิทรรศการ

2) การส่งเสริมโดยอิงวัตถุประสงค์เป็นเกณฑ์ (Purpose Oriented) โดยวิธีนี้จะมีลักษณะแตกต่างกันดังนี้

2.1 การส่งเสริมโดยการเลือกการส่งเสริมเพียงเรื่องเดียว (Single Topic Approach)

2.2 การส่งเสริมโดยการเลือกเรื่องที่จะส่งเสริมหลาย ๆ เรื่อง เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องพร้อม ๆ กัน (Integrated Approach of Package Approach)

2.3 การส่งเสริมโดยการเลือกเรื่องทั้งหมดเกี่ยวกับฟาร์มและบ้านเรือน (Farm and Home Approach)

2.4 การส่งเสริมโดยการเลือกท้องที่ใดท้องที่หนึ่งเป็นเป้าหมายในลักษณะ intensive โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมเน้นเฉพาะพื้นที่ลักษณะของการผลิตและการเกษตรที่เฉพาะพื้นที่นั้นหรือเป็นไปตามความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่เป็นสำคัญ

3) วิธีการส่งเสริมโดยอ้างอิงเจ้าหน้าที่เป็นเกณฑ์ (Change Agent Oriented)

3.1 การใช้ Change agent ที่มีความรู้แบบกว้าง (Generalist approach) โดยถ่ายทอดแบบกว้าง ๆ หรือทั่วไป ไม่เป็นรายวิชาหรือเฉพาะอย่าง (Specific)

3.2 การใช้ทีมนักวิชาการ (Team approach)

3.3 การใช้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วย (Interagency) หรือ (Cooperative approach)

3.4 การใช้เจ้าหน้าที่เป็นสื่อมวลชน (Change Agent as Mass Media Approach)

4) วิธีการส่งเสริมโดยอิงเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเกณฑ์ (Information Technology Oriented) ได้แก่ การพัฒนาคอมพิวเตอร์ การสื่อสารทางไกล การใช้ระบบดาวเทียม และการวิวัฒนาการส่งข้อมูลผ่านเครื่องสมอกล หรือคอมพิวเตอร์จะเพิ่มประสิทธิภาพการถ่ายทอดมากที่สุดและเป็นไปอย่างรวดเร็ว

5) วิธีการส่งเสริมโดยอิงชุมชนเป็นเกณฑ์ (Community Oriented)

5.1 ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบล

5.2 ศูนย์เรียนรู้ประจำตำบล

5.3 การถ่ายทอดความรู้ กิจกรรมชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/ประชารัฐพัฒนา

แบบบูรณาการ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การส่งเสริมการเกษตรเป็นกระบวนการพัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยใช้วิธีการส่งเสริมที่มีความเหมาะสมไปสู่บุคคลเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกษตรกรทำการเกษตรให้มีความยั่งยืน และสามารถสร้างรายได้ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นได้ ในการวิจัยครั้งนี้ได้แนวคิดในการนำวิธีการใดวิธีการหนึ่ง ที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรช่วยให้บุคคลเป้าหมายยอมรับความรู้ใหม่ เทคโนโลยี และวิทยาการใหม่ ๆ โดยผ่านช่องทาง ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และวิธีการส่งเสริม ได้แก่ การบรรยาย ศึกษาดูงาน สาธิต และการฝึกปฏิบัติ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 สภาพพื้นฐานของประธาน กรรมการและสมาชิก

นุชสรุ คำมัน (2559, น. 123-124) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี พบว่า ด้านปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน สมาชิกส่วนมากเป็นเพศหญิง โดยมีอายุเฉลี่ย 48.18 ปี และสมาชิกส่วนมากไม่ได้รับการศึกษาหรือมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา สมาชิกประกอบอาชีพเกษตรกรมากที่สุด โดยที่สมาชิกมีรายได้เฉลี่ย 165,969.01 บาท/ปี มีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4 คน พื้นที่ถือครองเฉลี่ย 17.42 ไร่

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงกำหนดตัวแปรเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานของประธาน กรรมการ และสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ และรายได้หลักของครัวเรือน

4.2 การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

ณภัทร วิสวะกุล (2560, น. 98-100) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนประกอบด้วย ด้านการดำเนินงานกลุ่มที่มีแนวคิดตั้งอยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ด้านการผลิตของกลุ่ม มีการผลิตภัณฑ์ที่เป็นระบบ มีรูปแบบที่ทันสมัย

ด้านการตลาด มีสถานที่จำหน่ายสินค้าของตนเอง การกำหนดราคาในการจำหน่ายได้อย่างเหมาะสม และด้านเงินทุนของกลุ่มพบว่า มีการระดมทุนจากสมาชิกอย่างเพียงพอ และมีเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานเพียงพอ แต่ควรพัฒนาการบริหารจัดการเงินทุนและการใช้เงินทุนให้เหมาะสมรวมถึงการจัดสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

ดาพียา เลตี (2559, น. 59-60) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพบ้านศาลาแดงเหนือ ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนบ้านศาลาแดงเหนือ ตำบลเชียง รากน้อย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านการเงินและบัญชี ปัจจัยด้านดำเนินการ ปัจจัยด้านการบริหารการตลาด และปัจจัยด้านการจัดการสินค้า

นิกุล ชูสมัย (2563, น. 5) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจ คือ การมีส่วนร่วมด้านการผลิต และการมีส่วนร่วมด้านการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน และการมีส่วนร่วมด้านการตลาดและเครือข่าย

สมชาย น้อยฉ่ำ (2561, น. 5) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน เป็นกระบวนการบริหารจัดการในชุมชนโดยศึกษาการจัดการองค์กรและการบริหาร การผลิต การเงิน และการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การวางแผนช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการขายและกลยุทธ์การตลาดของกลุ่ม

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงกำหนดตัวแปรที่เกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิต ด้านการตลาดและด้านการเงินและบัญชี

4.3 ปัญหาในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

วรรณพงษ์ ช่วยรักษา (2560, น. 51-52) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกรณีศึกษา กลุ่มสตรีทอผ้าฝ้ายย้อมคราม บ้านถ้ำเต่า จังหวัดสกลนคร พบว่าปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มสตรีทอผ้าฝ้ายย้อมคราม บ้านถ้ำเต่า จังหวัดสกลนคร คือ ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม สมาชิกได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐยังคงค่อนข้างจำกัด การพัฒนาการจัดการอื่น ๆ เช่น บรรจุภัณฑ์ การจัดจำหน่าย ยังคงค่อนข้างจำกัด ด้านการตลาดและลูกค้า กลุ่มสมาชิกมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของผู้ซื้อตามยุคสมัย และการจัดจำหน่าย ด้านการผลิตไม่มีการนำเทคโนโลยียังมีน้อย ด้านการเงินและบัญชี ยังไม่มีแหล่งเงินทุนในการสนับสนุนค่อนข้างจำกัดรวมถึงการจัดทำบัญชียังไม่ต่อเนื่อง

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2561, น. 6) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน พบว่า วิสาหกิจชุมชนหลายแห่ง มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานหลายประการ โดยสรุปแล้ว ได้แก่ ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาด้านการเงินและด้านบัญชี ปัญหาด้านการบริหารจัดการ และปัญหาด้านข้อกฎหมาย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงกำหนดตัวแปรเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาด้านการเงินและด้านบัญชี ปัญหาด้านการบริหารจัดการและปัญหาด้านข้อกฎหมาย

4.4 ความต้องการและแนวทางพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ลักขณา มีจินดา (2560, น. 66-67) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีพัฒนาบ้านห้วยไม้ซอด ตำบลปากคาด อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ประกอบด้วยด้านการผลิต วิสาหกิจชุมชนควรประสานกับเครือข่ายในตำบลกลางทำสัญญาการรับซื้อผลผลิต ด้านการเงิน วิสาหกิจชุมชนควรวางแผนเพิ่มเงินออม และหุ้นของสมาชิกเพื่อจะได้ลดสินเชื่อจากธนาคาร ธกส. สาขาปากคาด ด้านการตลาด วิสาหกิจชุมชนควรออกแบบกล่องบรรจุสินค้า ลดขนาดให้มีหลายขนาดหรือสอดคล้องกับรายได้ของลูกค้า ด้านสมาชิก คณะกรรมการต้องร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ จัดอบรมให้ความรู้แก่สมาชิก การจัดการสินค้าและบริการ ควรศึกษาการส่งสินค้าและการให้บริการแก่คู่สัญญารวดเร็วทันตามเวลา สินค้าปลอดภัย ชำระสินค้าและบริการด้วยระบบอินเทอร์เน็ต และ วิสาหกิจชุมชนต้องสร้างเว็บไซต์ สร้างเครือข่ายออนไลน์

ชวนชม มงคลธวัช (2562) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐมากที่สุด และต้องการช่องทางการส่งเสริมโดยวิธีศึกษาดูงานและฝึกปฏิบัติมากที่สุด กลุ่มระดับดี ควรพัฒนาเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายตรงตามความต้องการของลูกค้า และการขอรับมาตรฐานต่างๆ กลุ่มระดับปานกลาง ควรพัฒนาเรื่อง การพัฒนากระบวนการผลิต การลดต้นทุนการผลิต กลุ่มระดับปรับปรุง ควรพัฒนาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่ม การเปิดรับสมาชิกใหม่ และความรู้ในด้านการจัดการบัญชีและการเงินเพิ่มมากขึ้น

จากผลการศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปเพื่อนำไปกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนใน อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

1) สภาพพื้นฐานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพหลักของครัวเรือน การดำรงตำแหน่งทางสังคม ตำแหน่งในวิสาหกิจชุมชน

2) การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านบัญชีหรือการเงิน

3) ปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านบัญชีหรือการเงิน

4) วิเคราะห์การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนโดยการวิเคราะห์ SWOT และ การวิเคราะห์เพื่อกำหนดกลยุทธ์ TOWS MATRIX

5) ความต้องการการส่งเสริม ประกอบด้วย ช่องทางการส่งเสริม และวิธีการส่งเสริม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษากำหนดประชากรในการศึกษาเป็น 2 ส่วน คือ

1.1 ประชากรในการสัมภาษณ์

1.1.1 ประชากร ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ขึ้นทะเบียนแล้ว จำนวน 154 แห่ง (ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2566)

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1) **ขนาดกลุ่มตัวอย่าง** การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamane1973 อ้างใน จินดา ขลิบทอง, 2564: น.21) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 154 กลุ่ม ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ

n	=	จำนวนตัวอย่างที่จะต้องทำการสุ่ม
N	=	จำนวนประชากรทั้งหมด
e	=	ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาในครั้งนี้ได้กำหนดนัยสำคัญที่ 0.05 จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากประชากรที่เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในการศึกษามีวิธีการคำนวณ ดังนี้

$$\begin{aligned} N &= \frac{154}{1 + 154 (0.05)^2} \\ &= 111 \end{aligned}$$

ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่จะสุ่มจากประชากรที่เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 111 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 72 % ของประชากรทั้งหมด

2) การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มแบบหลายขั้นตอน คือ การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิ โดยจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามระดับการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน เป็น 2 ระดับ ได้แก่ ระดับดี และระดับปานกลาง กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการสุ่มในการศึกษาครั้งนี้แบ่งตามระดับการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ปี 2566 ดังนี้

ระดับ	จำนวนวิสาหกิจชุมชน (แห่ง)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (แห่ง)	จำนวนตัวแทน (สมาชิกกลุ่มละ 2 คน)
ดี	49	35	70
ปานกลาง	105	76	152
รวม	154	111	222

ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2566

ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มแบบง่าย เพื่อสุ่มตัวแทน ผู้ให้ข้อมูลแต่ละกลุ่มดังนี้ กลุ่มระดับดี จำนวน 54 แห่ง สุ่มตัวอย่างมา 72 % ได้กลุ่มตัวอย่างมา 35 แห่ง สุ่มโดยการจับสลาก และสุ่มตัวแทนกลุ่มละ 2 คน รวม 70 คน

กลุ่มระดับปานกลาง จำนวน 105 แห่ง สุ่มตัวอย่างมา 72 % ได้กลุ่มตัวอย่างมา 111 กลุ่ม สุ่มโดยการจับสลาก และสุ่มตัวแทนกลุ่มละ 2 คน รวม 152 คน

2.2 ประชากรสนทนากลุ่ม ประชากร ได้แก่ ประธาน และกรรมการของ วิสาหกิจชุมชน ในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยทำการสุ่มแบบเจาะจง แยกตามระดับการประเมินระดับละ 3 กลุ่ม (จำนวน 6 กลุ่ม) กลุ่มละ 2 คน และนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร 1 คน รวมทั้งหมด 13 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้การวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ มีจำนวน 2 ชุด ได้แก่

2.1.1 แบบสัมภาษณ์

- 1) ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต่าง ๆ สำหรับกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย
- 2) กำหนดกรอบของเนื้อหาและข้อคำถาม ให้สอดคล้องกับแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัย
- 3) ศึกษาแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน
- 4) จัดทำแบบสัมภาษณ์ ให้สอดคล้องกับปัญหางานวิจัย ตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการวิจัย
- 5) นำเครื่องมือที่จัดทำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือและให้คำแนะนำ และนำเครื่องมือมาปรับปรุงตามคำแนะนำ
- 6) แก้ไขแบบสัมภาษณ์ให้ถูกต้องตามคำแนะนำ และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง
- 7) นำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์มาจัดพิมพ์ และตรวจสอบความถูกต้องเพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

2.1.2 แบบสนทนากลุ่ม ประเด็นในการสนทนากลุ่ม แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน โดยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ กำหนดประเด็นในการสนทนากลุ่ม และทำการวิเคราะห์ SWOT ในส่วนการดำเนินงาน วิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

2.2 รายละเอียดของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพหลักของครัวเรือน การดำรงตำแหน่งทางสังคม ตำแหน่งในกลุ่ม

เป็นคำถามปลายปิด (close-ended question) แบบให้เลือกตอบและปลายเปิด (open-ended question) และแบบเติมคำลงในช่องว่าง

ตอนที่ 2 การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วยคำถามจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านบัญชีหรือการเงิน ซึ่งการให้คะแนนระดับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในแต่ละข้อคำถาม ดังนี้

ไม่ดำเนินการ	=	0
มีการดำเนินงานน้อยที่สุด	=	1
มีการดำเนินงานน้อย	=	2
มีการดำเนินงานปานกลาง	=	3
มีการดำเนินงานมาก	=	4
มีการดำเนินงานมากที่สุด	=	5

ตอนที่ 3 ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ประกอบไปด้วยคำถาม ได้แก่ ปัญหาด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ปัญหาด้านการผลิต ปัญหาด้านการตลาด และปัญหาด้านบัญชีหรือการเงิน ซึ่งการให้คะแนนระดับปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในแต่ละข้อคำถาม ดังนี้

ไม่มีปัญหา	=	0
มีปัญหาค่าดำเนินงานน้อยที่สุด	=	1
มีปัญหาค่าดำเนินงานน้อย	=	2
มีปัญหาค่าดำเนินงานปานกลาง	=	3
มีปัญหาค่าดำเนินงานมาก	=	4
มีปัญหาค่าดำเนินงานมากที่สุด	=	5

ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ประกอบไปด้วยคำถาม ได้แก่ ช่องทางในการส่งเสริม คือ สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และวิธีการส่งเสริม คือ บรรยาย ศึกษาดูงาน สาธิต/ฝึกปฏิบัติ ในแต่ละข้อคำถาม ดังนี้

มีความต้องการน้อยที่สุด	=	1
มีความต้องการน้อย	=	2
มีความต้องการปานกลาง	=	3
มีความต้องการมาก	=	4
มีความต้องการมากที่สุด	=	5

2.3 สนทนากลุ่ม ประเด็นคำถาม การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของวิสาหกิจชุมชน เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

2.4 การทดสอบเครื่องมือ

2.4.1 ตรวจสอบความตรง (content validity) ของแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้การวิจัย มีความถูกต้องสมบูรณ์ ผู้วิจัยต้องนำแบบสัมภาษณ์ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและพิจารณาความเหมาะสม และให้คำแนะนำแก้ไข

2.4.2 การทดสอบความเที่ยง (reliability) หลังจากแบบสัมภาษณ์ผ่านการพิจารณา ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ได้นำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบกับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง (ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา) จำนวน 30 ราย จากนั้นจึงนำผลที่ได้มาทดสอบหาค่าความเที่ยง โดยวิธีการหาค่า Cronbach's alpha ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณ ปรากฏว่าได้ค่าความเที่ยง (Reliability) ดังนี้

ตอนที่ 2 การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.802

ตอนที่ 3 ปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.958

ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.950

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูล 2 ขั้นตอน คือ การสัมภาษณ์สมาชิกวิสาหกิจชุมชน และการสนทนากลุ่มกับประธานและกรรมการวิสาหกิจชุมชน รายละเอียดดังนี้

3.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล จากสมาชิกวิสาหกิจชุมชน จำนวน 111 กลุ่ม กลุ่มละ 2 คนในระหว่างเดือน มีนาคม 2566 - กันยายน 2566 ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

3.1.1 กำหนดแผนการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชน อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

3.1.2 ประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ประสานงานกับประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อชี้แจงรายละเอียดการวิจัยและขอความร่วมมือในการนัดหมายกรรมการและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เพื่อเก็บข้อมูล

3.1.3 สัมภาษณ์ ขอความร่วมมือผู้รับการสัมภาษณ์ในการตอบข้อคำถาม

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือน มีนาคม 2566 - กันยายน 2566

3.2 สทนากลุ่มกำหนดประเด็นคำถาม โดยสทนากลุ่มประกอบด้วย ประธานและคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มละ 2 คน (จำนวน 6 กลุ่ม) ระดับละ 3 กลุ่ม และนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร 1 คน รวมทั้งหมด จำนวน 13 คน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

3.2.1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ เพื่อนำมาสรุปและใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดประเด็นการสนทนากลุ่ม และประเด็นวิเคราะห์ SWOT ในส่วนการดำเนินงานวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

3.2.2 กำหนดประเด็นการสนทนากลุ่มให้สอดคล้องกับการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

3.2.4 ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus group) ในประเด็นที่กำหนด รับฟังความคิดเห็นจากกลุ่ม และรวบรวมข้อมูลในประเด็นที่สามารถใช้เป็นแนวทางได้

3.2.5 สรุปประเด็นที่ได้จากการสนทนากลุ่มในครั้งนี้

3.2.6 รวบรวม วิเคราะห์ และสรุปผลที่ได้จากการสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้งหมดจัดเป็นหมวดหมู่ และใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาค่าสถิติ ดังนี้

4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าร้อยละ (percentage) ความถี่ (frequency) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าต่ำสุด (minimum) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D)

ตอนที่ 2 การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าร้อยละ (percentage) และค่าเฉลี่ย (mean)

การแปลความหมายระดับการดำเนินงาน กำหนด ดังนี้

1.00 - 1.80	หมายถึง	มีการดำเนินการน้อยที่สุด
1.81 - 2.60	หมายถึง	มีการดำเนินการน้อย
2.61 - 3.40	หมายถึง	มีการดำเนินการปานกลาง
3.41 - 4.20	หมายถึง	มีการดำเนินการมาก
4.21 - 5.00	หมายถึง	มีการดำเนินการมากที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าร้อยละ (percentage) และค่าเฉลี่ย (mean)

การแปลความหมายระดับของปัญหาในแต่ละข้อ กำหนด ดังนี้

1.00 - 1.80	หมายถึง	มีปัญหาการดำเนินงานน้อยที่สุด
1.81 - 2.60	หมายถึง	มีปัญหาการดำเนินงานน้อย
2.61 - 3.40	หมายถึง	มีปัญหาการดำเนินงานปานกลาง
3.41 - 4.20	หมายถึง	มีปัญหาการดำเนินงานมาก
4.21 - 5.00	หมายถึง	มีการดำเนินการมากที่สุด

ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าร้อยละ (percentage) และค่าเฉลี่ย (mean) การแปลความหมายระดับความต้องการการส่งเสริม กำหนด ดังนี้

1.00 - 1.80	หมายถึง	มีความต้องการน้อยที่สุด
1.81 - 2.60	หมายถึง	มีความต้องการน้อย
2.61 - 3.40	หมายถึง	มีความต้องการปานกลาง
3.41 - 4.20	หมายถึง	มีความต้องการมาก
4.21 - 5.00	หมายถึง	มีความต้องการมากที่สุด

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจระหว่างกลุ่มระดับดี และกลุ่มระดับปานกลาง โดยใช้ Independent Sample t-test เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

ตอนที่ 6 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ เพื่อนำมาสรุป เชื่อมโยงข้อมูลจากแบบสนทนากลุ่ม เพื่อใช้การวิเคราะห์ SWOT ในส่วนการดำเนินงาน วิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค และการวิเคราะห์เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 6 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน
- ตอนที่ 2 การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน
- ตอนที่ 3 ปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน
- ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน
- ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน
- ตอนที่ 6 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์สมาชิกวิสาหกิจชุมชน

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

การศึกษาสภาพพื้นฐานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพหลักของครัวเรือน การดำรงตำแหน่งทางสังคม ตำแหน่งในวิสาหกิจชุมชน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ ระดับดี และระดับปานกลาง โดยแสดงเป็น ค่าสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามเพศ

เพศ	สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ระดับดี (n=70)		สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ระดับปานกลาง (n=152)	
	จำนวน(ราย)	ร้อยละ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
	ชาย	40	57.1	85
หญิง	30	42.9	67	44.1

จากตารางที่ 4.1 พบว่า **กลุ่มระดับดี** ร้อยละ 57.1 เป็นเพศชาย ร้อยละ 42.9 เป็นเพศหญิง **กลุ่มระดับปานกลาง** ร้อยละ 55.9 เป็นเพศชาย ร้อยละ 44.1 เป็นเพศหญิง

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามอายุ

อายุ	สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ระดับดี (n=70)		สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ระดับปานกลาง (n=152)	
	จำนวน(ราย)	ร้อยละ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
	40 ปีหรือน้อยกว่า	8	11.4	18
41 - 50 ปี	15	21.4	52	34.2
51 - 60 ปี	33	47.2	65	42.8
61 ปีหรือมากกว่า	14	20.0	17	11.2
	Min = 33	Mean = 53.60	Min = 32	Mean = 51.36
	Max = 70	S.D. = 8.765	Max = 71	S.D. = 8.125

จากตารางที่ 4.2 พบว่า **กลุ่มระดับดี** ร้อยละ 47.2 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี รองลงมา ร้อยละ 21.4 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 20.0 มีอายุ 61 ปีหรือมากกว่า และร้อยละ 11.4 มีอายุ 40 ปีหรือน้อยกว่า โดยสมาชิกมีอายุน้อยที่สุด 33 ปี อายุมากที่สุด 70 ปี และมีอายุเฉลี่ย 53.60 ปี **กลุ่มระดับปานกลาง** ร้อยละ 42.8 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี รองลงมา ร้อยละ 34.2 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 11.8 มีอายุ 40 ปีหรือน้อยกว่า และ ร้อยละ 11.2 มีอายุ 61 ปีหรือมากกว่า โดยสมาชิกมีอายุน้อยสุด 32 ปี อายุมากที่สุด 71 ปี และอายุเฉลี่ย 51.36 ปี

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ระดับดี (n=70)		สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ระดับปานกลาง (n=152)	
	จำนวน(ราย)	ร้อยละ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ไม่ได้ศึกษา	1	1.4	2	1.3
ประถมศึกษา	11	15.7	49	32.2
มัธยมศึกษาตอนต้น	10	14.3	29	19.1
มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช	27	38.6	48	31.6
อนุปริญญา / ปวส	6	8.6	10	6.6
ปริญญาตรี	12	17.1	13	8.6
สูงกว่าปริญญาตรี	3	4.3	1	0.7

จากตารางที่ 4.3 พบว่า **กลุ่มระดับดี** ร้อยละ 38.6 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. รองลงมาร้อยละ 17.1 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 15.7 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 14.3 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 8.6 จบการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือปวส. ร้อยละ 4.3 จบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี และร้อยละ 1.4 ไม่ได้ศึกษา **กลุ่มระดับปานกลาง** ร้อยละ 32.2 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 31.6 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. ร้อยละ 19.1 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 8.6 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 6.6 จบการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือปวส. ร้อยละ 1.3 ไม่ได้ศึกษา และร้อยละ 0.7 จบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามการประกอบอาชีพหลัก

อาชีพหลัก	สมาชิก วสช.ระดับดี (n=70)		สมาชิก วสช.ระดับปานกลาง (n=152)	
	จำนวน(ราย)	ร้อยละ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
เกษตรกรกรรม	54	77.1	123	80.9
รับจ้างทั่วไป	4	5.7	14	9.2
ราชการ/ลูกจ้างรัฐ	1	1.4	1	0.7
กิจการส่วนตัว	11	15.7	14	9.2

จากตารางที่ 4.4 พบว่า **กลุ่มระดับดี** ร้อยละ 77.1 ประกอบอาชีพหลักเกษตรกรกรรม
รองลงมาร้อยละ 15.7 ประกอบอาชีพหลักกิจการส่วนตัว ร้อยละ 5.7 ประกอบอาชีพหลักรับจ้าง
ทั่วไป และร้อยละ 1.4 ประกอบอาชีพหลักราชการ/ลูกจ้างรัฐ **กลุ่มระดับปานกลาง** ร้อยละ 80.9
ประกอบอาชีพหลักเกษตรกรกรรม รองลงมาประกอบอาชีพหลักเท่ากัน ร้อยละ 9.2 ประกอบอาชีพ
หลักรับจ้างทั่วไป และประกอบอาชีพหลักกิจการส่วนตัว และร้อยละ 0.7 ประกอบอาชีพหลัก
ราชการ/ลูกจ้างรัฐ

ตารางที่ 4.5 การดำรงตำแหน่งทางสังคม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ตำแหน่งทางสังคม	สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ระดับดี (n=70)		สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ระดับปานกลาง (n=152)	
	จำนวน(ราย)	ร้อยละ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
	ไม่มีตำแหน่ง	34	48.6	70
กำนัน	2	2.9	-	-
ผู้ใหญ่บ้าน	9	12.9	18	11.8
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	7	10.0	13	8.6
สมาชิก อบต.	4	5.7	12	7.9
อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม)	13	18.6	20	13.2
ประมงอาสา	2	2.9	1	0.7
อาสาปศุสัตว์	8	11.4	6	3.9
หมอดินอาสา	3	4.3	4	2.6
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำ หมู่บ้าน (อสม.)	6	8.6	24	15.8

จากตารางที่ 4.5 พบว่า **กลุ่มระดับดี** สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 48.6 ไม่มีตำแหน่ง
ทางสังคมในชุมชน และร้อยละ 51.4 มีตำแหน่งทางสังคมในชุมชน โดยสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ
18.6 มีตำแหน่งเป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ร้อยละ 12.9 มีตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 11.4
มีตำแหน่งเป็นอาสาปศุสัตว์ ร้อยละ 10.0 มีตำแหน่งเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 8.6 มีตำแหน่ง
เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 5.7 มีตำแหน่งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วน

ตำบล ร้อยละ 4.3 มีตำแหน่งเป็นหมอดินอาสา และตำแหน่งทางสังคมเท่ากัน ร้อยละ 2.9 มีตำแหน่งเป็นกำนัน และประมงอาสา **กลุ่มระดับปานกลาง** สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 46.1 ไม่มีตำแหน่งทางสังคมในชุมชน และร้อยละ 53.9 มีตำแหน่งทางสังคมในชุมชน โดยสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 15.8 มีตำแหน่งเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 13.2 มีตำแหน่งอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ร้อยละ 11.8 มีตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 8.6 มีตำแหน่งเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 7.9 มีตำแหน่งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 3.9 มีตำแหน่งเป็นอาสาสมัครปศุสัตว์ ร้อยละ 2.6 มีตำแหน่งเป็นหมอดินอาสา ร้อยละ 0.7 มีตำแหน่งเป็นประมงอาสา และร้อยละ 0.0 ไม่มีตำแหน่งกำนัน

ตารางที่ 4.6 การดำรงตำแหน่งในวิสาหกิจชุมชน

ตำแหน่งวิสาหกิจชุมชน	สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ระดับดี (n=70)		สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ระดับปานกลาง (n=152)	
	จำนวน(ราย)	ร้อยละ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ประธาน	34	48.6	64	42.1
รองประธาน	12	17.1	36	23.7
เลขานุการ	10	14.3	19	12.5
เหรัญญิก	4	5.7	9	5.9
ประชาสัมพันธ์	2	2.9	5	3.3
สมาชิก	8	11.4	19	12.5

จากตารางที่ 4.6 พบว่า **กลุ่มระดับดี** สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 48.6 มีตำแหน่งเป็นประธาน รองลงมาร้อยละ 17.1 มีตำแหน่งเป็นรองประธาน ร้อยละ 14.3 มีตำแหน่งเป็นเลขานุการ ร้อยละ 11.4 มีตำแหน่งเป็นสมาชิก ร้อยละ 5.7 มีตำแหน่งเป็นเหรัญญิก และร้อยละ 2.9 มีตำแหน่งเป็นประชาสัมพันธ์ 4.3 **กลุ่มระดับปานกลาง** สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 42.1 มีตำแหน่งเป็นประธาน รองลงมาร้อยละ 23.7 มีตำแหน่งเป็นรองประธาน มีตำแหน่งที่เท่ากัน ร้อยละ 12.5 เป็นตำแหน่งเลขานุการ และเป็นตำแหน่งสมาชิก ร้อยละ 5.9 มีตำแหน่งเป็นเหรัญญิก และร้อยละ 3.3 มีตำแหน่งเป็นประชาสัมพันธ์

ตอนที่ 2 การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

2.1 บริบทของวิสาหกิจชุมชน

การศึกษาค้นคว้าข้อมูลบริบทของวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย ประเภทของกิจกรรม จุดประสงค์ของการดำเนินกิจกรรม ลักษณะการจำหน่ายผลผลิต การจัดหาตลาด และงบประมาณของกลุ่มได้รับการสนับสนุนจากแหล่งใด ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนก เป็น 2 กลุ่ม คือ ระดับดี ระดับปานกลาง โดยแสดงเป็น ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.7 ดังนี้

ตารางที่ 4.7 บริบทของวิสาหกิจชุมชน

บริบท วิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชน ระดับดี (n=70)		วิสาหกิจชุมชน ระดับปานกลาง (n=152)	
	จำนวน(ราย)	ร้อยละ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
	ประเภทกิจกรรม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			
ผลิตพืช/สัตว์/ประมง	60	85.7	120	78.9
แปรรูป/ถนอมอาหาร	30	42.9	44	28.9
หัตถกรรม/จักสาน/	4	5.7	8	5.3
ศิลปะประดิษฐ์				
ท่องเที่ยว/บริการ	10	14.3	2	1.3
จุดประสงค์ของกิจกรรม				
ผลิตเพื่อจำหน่าย	50	71.4	120	78.9
ผลิตเพื่อใช้ในครัว- เรือน	2	2.9	-	-
ผลิตเพื่อจำหน่าย / ใช้ในครัวเรือน	18	25.7	32	21.1
ลักษณะจำหน่ายผลผลิต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
ขายปลีก	54	77.1	96	63.2
ขายส่ง	40	57.1	59	38.8
ตามใบสั่งซื้อ	18	25.7	27	17.8

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

บริบท วิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชน ระดับดี (n=70)		วิสาหกิจชุมชน ระดับปานกลาง (n=152)	
	จำนวน(ราย)	ร้อยละ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ฝากร้านค้าจำหน่าย ภายในชุมชน	32	45.7	42	27.6
จำหน่ายตาม เทศกาลต่าง ๆ	18	25.7	37	24.3
ขายผ่านพ่อค้า คนกลาง	26	37.1	89	58.6
งบประมาณของกลุ่มได้รับการสนับสนุนจาก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
ไม่ได้รับการสนับสนุน	9	12.9	27	17.8
อบต.	6	8.6	16	10.5
สำนักงานเกษตร	38	54.3	14	9.2
อำเภอ /จังหวัด / กรม				
ส่งเสริม- การเกษตร				
กองทุนหมู่บ้าน			12	7.9
สำนักงานพัฒนาชุมชน- จังหวัด	8	11.4	14	9.2

จากตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์แยกตามประเด็น ดังนี้

2.1.1 ประเภทกิจกรรม พบว่า **กลุ่มระดับดี** ร้อยละ 85.7 ผลิตพืชหรือผลิตภัณฑ์หรือประมง รองลงมา ร้อยละ 42.9 แปรรูปหรือถนอมอาหาร ร้อยละ 14.3 ท่องเที่ยวหรือบริการ และร้อยละ 5.7 หัตถกรรมหรือจักสานหรือศิลปะประดิษฐ์ **กลุ่มระดับปานกลาง** ร้อยละ 78.9 ผลิตพืชหรือผลิตภัณฑ์หรือประมง รองลงมา ร้อยละ 28.9 แปรรูปหรือถนอมอาหาร ร้อยละ 5.3 หัตถกรรมหรือจักสานหรือศิลปะประดิษฐ์ และร้อยละ 1.3 ท่องเที่ยวหรือบริการ

2.1.2 จุดประสงค์ของกิจกรรม พบว่า **กลุ่มระดับดี** ร้อยละ 71.4 ผลิตเพื่อจำหน่าย รองลงมาร้อยละ 25.7 ผลิตเพื่อจำหน่ายหรือใช้ในครัวเรือน และร้อยละ 2.9 ผลิตเพื่อใช้ในครัวเรือน **กลุ่มระดับปานกลาง** ร้อยละ 78.9 ผลิตเพื่อจำหน่าย รองลงมาร้อยละ 21.1 ผลิตเพื่อจำหน่ายหรือใช้ในครัวเรือน

2.1.3 ลักษณะจำหน่ายผลผลิต พบว่า **กลุ่มระดับดี** ร้อยละ 77.1 ขายปลีก รองลงมาร้อยละ 57.1 ขายส่ง ร้อยละ 45.7 ฝากร้านค้าจำหน่ายภายในชุมชน ร้อยละ 37.1 ขายผ่านพ่อค้าคนกลาง และร้อยละ 25.7 ขายตามใบสั่งซื้อและจำหน่ายตามเทศกาลต่าง ๆ ในจำนวนเท่ากัน **กลุ่มระดับปานกลาง** ร้อยละ 63.2 ขายปลีก รองลงมาร้อยละ 58.6 ขายผ่านพ่อค้าคนกลาง ร้อยละ 38.8 ขายส่ง ร้อยละ 27.6 ฝากร้านค้าจำหน่ายภายในชุมชน ร้อยละ 24.3 และ 17.8 จำหน่ายตามเทศกาลต่าง ๆ และขายตามใบสั่งซื้อ ตามลำดับ

2.1.4 งบประมาณของกลุ่มได้รับการสนับสนุนจากแหล่งใด พบว่า **กลุ่มระดับดี** วิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 12.9 ไม่ได้รับงบประมาณการสนับสนุน และร้อยละ 87.1 ใช้งบประมาณการสนับสนุน โดยวิสาหกิจชุมชนได้รับการสนับสนุน ธ.ก.ส.หรือสถาบันการเงิน และสำนักงานเกษตรอำเภอหรือสำนักงานเกษตรจังหวัดหรือกรมส่งเสริมการเกษตรเท่ากัน ร้อยละ 54.3 รองลงมาร้อยละ 11.4 สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด และร้อยละ 8.6 องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) **กลุ่มระดับปานกลาง** วิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 17.8 ไม่ได้รับงบประมาณการสนับสนุน และร้อยละ 82.2 ใช้งบประมาณการสนับสนุน โดยวิสาหกิจชุมชนได้รับการสนับสนุน ร้อยละ 77.0 ธ.ก.ส.หรือสถาบันการเงิน รองลงมาร้อยละ 10.5 องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) และสำนักงานเกษตรอำเภอหรือสำนักงานเกษตรจังหวัดหรือกรมส่งเสริมการเกษตรและสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเท่ากัน ร้อยละ 9.2 และร้อยละ 7.9 กองทุนหมู่บ้าน

2.2 การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

การศึกษาข้อมูลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการจัดการด้านบัญชีและการเงิน โดยใช้เกณฑ์คำถามให้เลือกตอบตามมาตราลิกเคอร์ต (Likert type scale) 5 ระดับ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ ระดับดี ระดับปานกลาง โดยแสดงเป็น ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.8 – 4.11 ดังนี้

ตารางที่ 4.8 การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการกลุ่มของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนระดับดี ปานกลาง

ด้านการบริหาร จัดการกลุ่ม	การดำเนินงาน			
	สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ระดับดี (n=70)		สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ระดับปานกลาง (n=152)	
	Mean	ความหมาย	Mean	ความหมาย
การบริหารจัดการกลุ่ม	3.85	มาก	2.83	ปานกลาง
1. มีการกำหนดเป้าหมาย และทิศทาง ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างชัดเจน	3.87	มาก	3.04	ปานกลาง
2. มีการกำหนดเงื่อนไข การรับสมาชิก ของกลุ่ม วิสาหกิจชุมชน	3.93	มาก	3.16	ปานกลาง
3. มีการวางแผนในการ ดำเนินงาน ร่วมกันอย่าง สม่่าเสมอ	3.63	มาก	2.45	น้อย
4. มีการกำหนดแผนการ ดำเนินงาน อย่างเป็น ขั้นตอนอย่างชัดเจน	3.79	มาก	2.57	น้อย
5. มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วม ในการวางแผนการดำเนินงาน	4.01	มาก	2.94	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 พบว่า **กลุ่มระดับดี** มีการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการกลุ่มในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.85 ซึ่งพบว่าประเด็นในระดับมาก 5 ประเด็น ได้แก่ มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน มีการกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีการกำหนดแผนการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนอย่างชัดเจน มีการกำหนดแผนการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนอย่างชัดเจน มีการวางแผนในการดำเนินงานร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.01 3.93 3.87 3.79 และ 3.63 ตามลำดับ **กลุ่มระดับปานกลาง** มีการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.83 ซึ่งพบว่าประเด็นในระดับปานกลาง 3 ประเด็น ได้แก่ มีการกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างชัดเจน และ มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน ประเด็นในระดับน้อย 2 ประเด็น ได้แก่ มีการกำหนดแผนการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอนอย่างชัดเจน และ มีการวางแผนในการดำเนินงานร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.16 3.04 2.94 2.57 และ 2.45 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 การดำเนินงานด้านการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนระดับดี ปานกลาง

ด้านการผลิต	การดำเนินงาน			
	สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ระดับดี (n=70)		สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ระดับปานกลาง (n=152)	
	Mean	ความหมาย	Mean	ความหมาย
ด้านการผลิต	3.87	มาก	2.82	ปานกลาง
1. มีกระบวนการวางแผนการผลิตที่ชัดเจน	3.91	มาก	3.09	ปานกลาง
2. กลุ่มมีการควบคุมแผนการผลิตและตรวจสอบคุณภาพทุกขั้นตอน	3.74	มาก	2.55	น้อย
3. กลุ่มใช้วัตถุดิบในการผลิตจากภายในชุมชน	4.14	มาก	3.14	ปานกลาง
4. กลุ่มมีปัจจัยการผลิตอย่างเพียงพอ	3.67	มาก	2.84	ปานกลาง
5. กลุ่มมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า	3.89	มาก	2.49	น้อย

จากตารางที่ 4.9 พบว่า **กลุ่มระดับดี** มีการดำเนินงานด้านการผลิตในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.87 ซึ่งพบว่าประเด็นในระดับมาก 5 ประเด็น ได้แก่ กลุ่มใช้วัตถุดิบในการผลิตจากภายในชุมชน กลุ่มมีกระบวนการวางแผนการผลิตที่ชัดเจน กลุ่มมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า กลุ่มมีการควบคุมแผนการผลิตและตรวจสอบคุณภาพทุกขั้นตอน และ กลุ่มมีปัจจัยการผลิตอย่างเพียงพอ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.14 3.91 3.89 3.74 และ 3.67 ตามลำดับ **กลุ่มระดับปานกลาง** มีการดำเนินงานด้านการผลิต ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.82 ซึ่งพบว่าประเด็นในระดับปานกลาง 3 ประเด็น คือ กลุ่มใช้วัตถุดิบในการผลิตจากภายในชุมชน กลุ่มมีกระบวนการวางแผนการผลิตที่ชัดเจน และ กลุ่มมีปัจจัยการผลิตอย่างเพียงพอ ประเด็นในระดับน้อย 2 ประเด็น ได้แก่ กลุ่มมีการควบคุมแผนการผลิตและตรวจสอบคุณภาพทุกขั้นตอน และ กลุ่มมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า โดยมีค่าเฉลี่ย 3.14 3.09 2.84 2.55 และ 2.49 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 การดำเนินงานด้านการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนระดับดี ปานกลาง

ด้านการตลาด	การดำเนินงาน			
	สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดี (n=70)		สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง (n=152)	
	Mean	ความหมาย	Mean	ความหมาย
ด้านการตลาด	3.69	มาก	2.96	ปานกลาง
1. มีสถานที่จำหน่ายสินค้าที่ชัดเจน	3.87	มาก	3.33	ปานกลาง
2. กลุ่มมีระบบการกระจายสินค้าอย่างเป็นระบบ	3.59	มาก	3.15	ปานกลาง
3. กลุ่มมีการกำหนดราคาในการจำหน่ายสินค้าได้อย่างเหมาะสม	3.47	มาก	2.51	น้อย
4. กลุ่มมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าที่หลากหลาย	3.76	มาก	3.35	ปานกลาง
5. กลุ่มมีการศึกษาแนวโน้มของตลาดในอนาคตอย่างต่อเนื่อง	3.74	มาก	2.45	น้อย

จากตารางที่ 4.10 พบว่า **กลุ่มระดับดี** มีการดำเนินงานด้านการตลาดในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.69 ซึ่งพบว่าประเด็นในระดับมาก 5 ประเด็น ได้แก่ สถานที่จำหน่ายสินค้าที่ชัดเจน กลุ่มมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าที่หลากหลาย กลุ่มมีการศึกษาแนวโน้มของตลาดในอนาคตอย่างต่อเนื่อง กลุ่มมีระบบการกระจายสินค้าอย่างเป็นระบบ และ กลุ่มมีการกำหนดราคาในการจำหน่ายสินค้าได้อย่างเหมาะสม โดยมีค่าเฉลี่ย 3.87 3.76 3.74 3.59 และ 3.47 ตามลำดับ **กลุ่มระดับปานกลาง** มีการดำเนินงานด้านการตลาด ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.96 ซึ่งพบว่าประเด็นในระดับปานกลาง 3 ประเด็น ได้แก่ กลุ่มมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าที่หลากหลาย สถานที่จำหน่ายสินค้าที่ชัดเจน และ กลุ่มมีระบบการกระจายสินค้าอย่างเป็นระบบ ประเด็นในระดับน้อย 2 ประเด็น คือ กลุ่มมีการกำหนดราคาในการจำหน่ายสินค้าได้อย่างเหมาะสม และ กลุ่มมีการศึกษาแนวโน้มของตลาดในอนาคตอย่างต่อเนื่อง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.35 3.33 3.15 2.51 และ 2.45 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 การดำเนินงานด้านบัญชีหรือการเงินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนระดับดี

ด้านบัญชีหรือการเงิน	การดำเนินงาน			
	สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดี (n=70)		สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง (n=152)	
	Mean	ความหมาย	Mean	ความหมาย
ด้านบัญชีหรือการเงิน	2.87	ปานกลาง	2.92	ปานกลาง
1. กลุ่มมีการระดมทุนจากสมาชิก	2.59	น้อย	2.13	น้อย
2. กลุ่มมีการกู้เงินจากแหล่งทุนภายนอกกลุ่ม	1.63	น้อยที่สุด	3.15	ปานกลาง
3. กลุ่มมีเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานอย่างพอเพียง	3.00	ปานกลาง	3.10	ปานกลาง
4. กลุ่มมีการควบคุมและการใช้เงินอย่างเหมาะสม	3.58	มาก	3.03	ปานกลาง
5. กลุ่มจัดสรรผลประโยชน์ให้กับสมาชิกในกลุ่มอย่างเป็นธรรม	3.64	มาก	3.18	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.11 พบว่า **กลุ่มระดับดี** มีการดำเนินงานด้านการจัดการด้านบัญชีและการเงิน ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.87 ซึ่งพบว่าประเด็นในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ กลุ่มจัดสรรผลประโยชน์ให้กับสมาชิกในกลุ่มอย่างเป็นธรรม กลุ่มมีการควบคุมและการใช้เงินอย่างเหมาะสม ประเด็นในระดับปานกลาง 1 ประเด็น คือกลุ่มมีเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานอย่างพอเพียง ประเด็นในระดับน้อย 1 ประเด็น คือ กลุ่มมีการระดมทุนจากสมาชิก และประเด็นในระดับน้อยที่สุด 1 ประเด็น คือ กลุ่มมีการกู้เงินจากแหล่งทุนภายนอกกลุ่ม โดยมีค่าเฉลี่ย 3.64 3.50 3.00 2.59 และ 1.63 ตามลำดับ **กลุ่มระดับปานกลาง** มีการดำเนินงานด้านการจัดการด้านบัญชีและการเงิน ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.79 ซึ่งพบว่าประเด็นในระดับปานกลาง 3 ประเด็น ได้แก่ กลุ่มมีการกู้เงินจากแหล่งทุนภายนอกกลุ่ม กลุ่มจัดสรรผลประโยชน์ให้กับสมาชิกในกลุ่มอย่างเป็นธรรม กลุ่มมีการระดมทุนจากสมาชิก และประเด็นในระดับน้อย 2 ประเด็น คือ กลุ่มมีการควบคุมและการใช้เงินอย่างเหมาะสม และกลุ่มมีเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานอย่างพอเพียง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.28 2.98 2.89 2.48 และ 2.34 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

การศึกษาปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย ปัญหาด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ปัญหาด้านการผลิต ปัญหาด้านการตลาด และปัญหาด้านการจัดการด้านบัญชีและการเงิน โดยใช้เกณฑ์คำถามให้เลือกตอบตามมาตราลิกเคอร์ต (Likert type scale) 5 ระดับ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ ระดับดี ระดับปานกลาง โดยแสดงเป็น ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.12 – 4.15 ดังนี้

ตารางที่ 4.12 ปัญหาการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการกลุ่มของวิสาหกิจชุมชนระดับดี

ด้านการบริหาร จัดการกลุ่ม	ปัญหาการดำเนินงาน			
	สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ระดับดี (n=70)		สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ระดับปานกลาง (n=152)	
	Mean	ความหมาย	Mean	ความหมาย
การบริหารจัดการกลุ่ม	1.59	น้อยที่สุด	2.62	ปานกลาง
1. ความรับผิดชอบผู้นำกลุ่ม	1.34	น้อยที่สุด	2.39	น้อย
2. สมาชิกเข้าใจวัตถุประสงค์ของกลุ่ม	2.03	น้อย	2.74	ปานกลาง
3. การประสานงานภายในกลุ่ม	1.31	น้อยที่สุด	2.72	ปานกลาง
4. การยอมรับความคิดเห็นของสมาชิก	1.83	น้อย	2.82	ปานกลาง
5. การแบ่งปันผลประโยชน์ไม่เป็นธรรม	1.46	น้อยที่สุด	2.42	น้อย

จากตารางที่ 4.12 พบว่า **กลุ่มระดับดี** มีปัญหาดำเนินงานด้านการบริหารจัดการกลุ่มในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย 1.59 ซึ่งพบว่าประเด็นในระดับน้อย 2 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกเข้าใจวัตถุประสงค์ของกลุ่ม การยอมรับความคิดเห็นของสมาชิก ประเด็นในระดับน้อยที่สุด 3 ประเด็น ได้แก่ การแบ่งปันผลประโยชน์ไม่เป็นธรรม ความรับผิดชอบผู้นำกลุ่ม และการประสานงานภายในกลุ่ม โดยมีค่าเฉลี่ย 2.03 1.83 1.46 1.34 และ 1.31 ตามลำดับ **กลุ่มระดับปานกลาง** มีปัญหาดำเนินงานด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.62 ซึ่งพบว่าประเด็นในระดับปานกลาง 3 ประเด็น คือ การยอมรับความคิดเห็นของสมาชิก สมาชิกเข้าใจวัตถุประสงค์ของกลุ่ม การประสานงานภายในกลุ่ม ประเด็นในระดับน้อย 2 ประเด็น ได้แก่ การแบ่งปันผลประโยชน์ไม่เป็นธรรม และ ความรับผิดชอบผู้นำกลุ่ม โดยมีค่าเฉลี่ย 2.82 2.74 2.72 2.42 และ 2.39 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 ปัญหาการดำเนินงานด้านการผลิตของวิสาหกิจชุมชนระดับดี ปานกลาง

ด้านการผลิต	ปัญหาการดำเนินงาน			
	สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดี (n=70)		สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง (n=152)	
	Mean	ความหมาย	Mean	ความหมาย
ด้านการผลิต	2.54	น้อย	3.16	ปานกลาง
1. การวางแผนการผลิตที่ชัดเจน	2.64	ปานกลาง	3.47	มาก
2. มาตรฐานกระบวนการผลิต	2.56	น้อย	3.43	มาก
3. การตรวจสอบคุณภาพของสินค้า ในระหว่างกระบวนการผลิต	1.91	น้อย	2.68	ปานกลาง
4. กำลังการผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า	2.77	ปานกลาง	2.76	ปานกลาง
5. การได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์	2.80	ปานกลาง	3.44	มาก

จากตารางที่ 4.13 พบว่า **กลุ่มระดับดี** มีปัญหาดำเนินงานด้านการผลิต ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.54 ซึ่งพบว่าประเด็นในระดับปานกลาง 3 ประเด็น ได้แก่ การได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ กำลังการผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า และ การวางแผนการผลิตที่ชัดเจน ประเด็นในระดับน้อย 2 ประเด็น คือ มาตรฐานกระบวนการผลิต และ การตรวจสอบคุณภาพของสินค้าในระหว่างกระบวนการผลิต โดยมีค่าเฉลี่ย 2.80 2.77 2.64 2.56 และ 1.91 ตามลำดับ **กลุ่มระดับปานกลาง** มีปัญหาดำเนินงานด้านการผลิต ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.16 ซึ่งพบว่าประเด็นในระดับมาก 3 ประเด็น เรียงลำดับดังนี้ การวางแผนการผลิตที่ชัดเจน การได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ และ มาตรฐานกระบวนการผลิต ประเด็นในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ กำลังการผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า และการตรวจสอบคุณภาพของสินค้าในระหว่างกระบวนการผลิต โดยมีค่าเฉลี่ย 3.47 3.44 3.43 2.76 และ 2.68 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 ปัญหาการดำเนินงานด้านการตลาดของวิสาหกิจชุมชนระดับดี ปานกลาง

ด้านการตลาด	ปัญหาการดำเนินงาน			
	สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดี (n=70)		สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง (n=152)	
	Mean	ความหมาย	Mean	ความหมาย
ด้านการตลาด	2.37	น้อย	3.42	มาก
1. ต้นทุนการผลิต	2.77	ปานกลาง	3.78	มาก
2. ผลผลิตที่ไม่ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค	1.86	น้อย	2.99	ปานกลาง
3. ผลผลิตของกลุ่มมีการแข่งขัน	2.94	ปานกลาง	3.41	มาก
4. การขยายตลาดนอกชุมชนได้	1.91	น้อย	3.08	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.14 พบว่า **กลุ่มระดับดี** มีปัญหาดำเนินงานด้านการตลาด ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.37 ซึ่งพบว่าประเด็นในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ ผลผลิตของกลุ่มมีการแข่งขัน และต้นทุนการผลิต ประเด็นในระดับน้อย 2 ประเด็น ได้แก่ การขยายตลาดนอกชุมชนได้ และผลผลิตที่ไม่ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค โดยมีค่าเฉลี่ย 2.94 2.77 1.91 และ 1.86 ตามลำดับ **กลุ่มระดับปานกลาง** มีปัญหาดำเนินงานด้านการตลาด ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.42 ซึ่งพบว่าประเด็นในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ต้นทุนการผลิต และผลผลิตของกลุ่มมีการแข่งขัน ประเด็นในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ ผลผลิตที่ไม่ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค และ การขยายตลาดนอกชุมชนได้ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.78 3.41 3.08 และ 2.99 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 ปัญหาการดำเนินงานด้านบัญชีหรือการเงินของวิสาหกิจชุมชนระดับดี ปานกลาง

ด้านบัญชีหรือการเงิน	ปัญหาการดำเนินงาน			
	สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดี (n=70)		สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง (n=152)	
	Mean	ความหมาย	Mean	ความหมาย
ด้านบัญชีหรือการเงิน	1.81	น้อย	2.64	ปานกลาง
1. ระบบบัญชีที่ดี	1.84	น้อย	3.41	มาก
2. สมาชิกมีความรู้การทำบัญชี	2.67	ปานกลาง	3.43	มาก
3. ทราบต้นทุนที่แท้จริง	1.89	น้อย	2.71	ปานกลาง
4. ไม่มีเงินสดหมุนเวียนในกิจการอย่างเพียงพอ	1.81	น้อย	3.07	ปานกลาง
5. สมาชิกกลุ่มนำเงินไปใช้ส่วนตัว	1.14	น้อยที่สุด	1.41	น้อยที่สุด
6. การขัดผลประโยชน์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม	1.50	น้อยที่สุด	1.83	น้อย

จากตารางที่ 4.15 พบว่า **กลุ่มระดับดี** มีปัญหาดำเนินงานด้านการจัดการด้านบัญชีและการเงิน ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.81 ซึ่งพบว่าประเด็นในระดับปานกลาง 1 ประเด็น คือ สมาชิกมีความรู้การทำบัญชี ประเด็นในระดับน้อย 3 ประเด็น ได้แก่ ทราบต้นทุนที่แท้จริง ระบบบัญชีที่ดี ไม่มีเงินสดหมุนเวียนในกิจการอย่างพอเพียง และประเด็นในระดับน้อยที่สุด 2 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกกลุ่มนำเงินไปใช้ส่วนตัว และการขัดผลประโยชน์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม โดยมีค่าเฉลี่ย 2.67 1.89 1.84 1.81 1.50 และ 1.14 ตามลำดับ **กลุ่มระดับปานกลาง** มีปัญหาดำเนินงานด้านการจัดการด้านบัญชีและการเงิน ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.64 ซึ่งพบว่าประเด็นในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกมีความรู้การทำบัญชี และระบบบัญชีที่ดี ประเด็นในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ ไม่มีเงินสดหมุนเวียนในกิจการอย่างพอเพียง และไม่ทราบต้นทุนที่แท้จริง ประเด็นในระดับน้อย 1 ประเด็น คือ การขัดผลประโยชน์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม และประเด็นในระดับน้อยที่สุด 1

ประเด็น คือ สมาชิกกลุ่มนำเงินไปใช้ส่วนตัว โดยมีค่าเฉลี่ย 3.43 3.41 3.07 2.71 1.83 และ 1.41 ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรเกี่ยวกับความต้องการการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย ระดับความรู้ สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในประเด็นต่าง ๆ ผ่านช่องทางในการส่งเสริม และวิธีการส่งเสริม ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 4.16 ระดับการได้รับความรู้ในการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

ประเด็น	ระดับการได้รับความรู้			
	สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดี (n=70)		สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง (n=152)	
	Mean	ความหมาย	Mean	ความหมาย
1. ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม	1.97	น้อย	2.87	ปานกลาง
2. ด้านการผลิต	2.61	ปานกลาง	3.98	มาก
3. ด้านการตลาด	3.45	มาก	4.22	มากที่สุด
4. ด้านบัญชีหรือการเงิน	2.77	ปานกลาง	3.89	มาก

จากตารางที่ 4.16 ระดับการได้รับความรู้ในการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนพบว่า **กลุ่มระดับดี** สมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องการได้รับความรู้ในระดับมาก คือ ประเด็นด้านการตลาด (เฉลี่ย 3.45) ในระดับปานกลาง คือ ประเด็นด้านการผลิต (เฉลี่ย 2.61) และด้านบัญชีหรือการเงิน (เฉลี่ย 2.77) และได้รับความรู้ในระดับน้อย คือ ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม (เฉลี่ย 1.97) **กลุ่มระดับปานกลาง** พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องการได้รับความรู้ในระดับมากที่สุด คือ ประเด็นด้านการตลาด (เฉลี่ย 4.22) ในระดับมาก ได้แก่ ประเด็นด้านการผลิต (เฉลี่ย 3.98)

รองลงมาด้านบัญชีหรือการเงิน (เฉลี่ย 2.93) และในระดับปานกลาง คือ ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม (เฉลี่ย 2.87)

ตารางที่ 4.17 ความต้องการการส่งเสริมด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ของวิสาหกิจชุมชนระดับดี ระดับปานกลาง

การบริหารจัดการกลุ่ม	สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ระดับดี (n=70)		สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ระดับปานกลาง (n=152)	
	Mean	ความหมาย	Mean	ความหมาย
ช่องทางการส่งเสริม				
สื่อบุคคล	2.79	ปานกลาง	2.80	ปานกลาง
- เกษตรกรต้นแบบ	2.34	น้อย	2.19	น้อย
- เจ้าหน้าที่ของรัฐ	3.79	มาก	3.84	มาก
- เอกชน	2.24	น้อย	2.36	น้อย
สื่อสิ่งพิมพ์	2.94	ปานกลาง	2.83	ปานกลาง
- แผ่นพับ	3.17	ปานกลาง	3.44	มาก
- คู่มือ	2.64	ปานกลาง	2.66	ปานกลาง
- ไปสเตอร์	3.00	ปานกลาง	2.40	น้อย
สื่ออิเล็กทรอนิกส์	3.09	ปานกลาง	2.86	ปานกลาง
- วิทยุ	2.41	น้อย	2.43	น้อย
- โทรทัศน์	3.17	น้อย	3.82	มาก
- อินเทอร์เน็ต	3.70	มาก	3.34	ปานกลาง
วิธีการส่งเสริม				
บรรยาย/อบรม	3.15	ปานกลาง	3.07	ปานกลาง
ศึกษาดูงาน	3.94	มาก	3.86	มาก
สาธิต/ฝึกปฏิบัติ	2.11	น้อย	2.38	น้อย

จากตารางที่ 4.17 ความต้องการการส่งเสริมด้านบริหารจัดการกลุ่ม พบว่า **กลุ่มระดับดี** สมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องการช่องทางในการส่งเสริมมากจากสื่อบุคคล คือเจ้าหน้าที่ของรัฐ (เฉลี่ย 3.79) รองลงมาคือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ อินเทอร์เน็ต (เฉลี่ย 3.70) และสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

ต้องการวิธีการส่งเสริมในระดับมากคือ การศึกษาดูงาน (เฉลี่ย 3.94) **กลุ่มระดับปานกลาง** พบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องการช่องทางในการส่งเสริมมากจากสื่อบุคคล คือเจ้าหน้าที่ของรัฐ (เฉลี่ย 3.84) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ต (เฉลี่ย 3.82) และสื่อสิ่งพิมพ์ คือแผ่นพับ (เฉลี่ย 3.44) และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องการวิธีการส่งเสริมในระดับมากคือ ศึกษาดูงาน (เฉลี่ย 3.86)

ตารางที่ 4.18 ความต้องการการส่งเสริมด้านการผลิต ของวิสาหกิจชุมชนระดับดี ระดับปานกลาง

ด้านการผลิต	สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ระดับดี (n=70)		สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ระดับปานกลาง (n=152)	
	Mean	ความหมาย	Mean	ความหมาย
ช่องทางการส่งเสริม				
สื่อบุคคล	2.86	ปานกลาง	3.03	ปานกลาง
- เกษตรกรต้นแบบ	2.01	น้อย	2.21	น้อย
- เจ้าหน้าที่ของรัฐ	4.14	มากที่สุด	3.56	มาก
- เอกชน	2.44	น้อย	3.33	ปานกลาง
สื่อสิ่งพิมพ์	3.30	ปานกลาง	3.05	ปานกลาง
- แผ่นพับ	3.71	มาก	3.49	มาก
- คู่มือ	3.00	ปานกลาง	2.61	ปานกลาง
- ไปสเตอร์	3.19	ปานกลาง	3.06	ปานกลาง
สื่ออิเล็กทรอนิกส์	3.09	ปานกลาง	3.36	ปานกลาง
- วิทยุ	2.17	น้อย	2.39	น้อย
- โทรศัพท์	3.40	ปานกลาง	3.59	มาก
- อินเทอร์เน็ต	3.69	มาก	4.10	มาก
วิธีการส่งเสริม	3.57	มาก	3.61	มาก
บรรยาย/อบรม	3.40	มาก	3.80	มาก
ศึกษาดูงาน	4.01	มาก	4.30	มากที่สุด
สาธิต/ฝึกปฏิบัติ	3.29	ปานกลาง	2.72	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.18 ความต้องการการส่งเสริมด้านการผลิต พบว่า **กลุ่มระดับดี** สมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องการช่องทางในการส่งเสริมมากที่สุดจากสื่อบุคคล คือเจ้าหน้าที่ของรัฐ (เฉลี่ย 4.14)

รองลงมาคือสื่อสิ่งพิมพ์ คือ แผ่นพับ (3.71) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องการวิธีการส่งเสริมในระดับมาก คือ ศึกษาดูงาน (เฉลี่ย 4.01) และการบรรยายหรืออบรม (เฉลี่ย 3.40) **กลุ่มระดับปานกลาง** พบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องการช่องทางในการส่งเสริมมาจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ อินเทอร์เน็ต (เฉลี่ย 4.10) และ โทรทัศน์ (เฉลี่ย 3.59) และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องการวิธีการส่งเสริมในระดับมากที่สุดคือ ศึกษาดูงาน (เฉลี่ย 4.30)

ตารางที่ 4.19 ความต้องการการส่งเสริมด้านการตลาด ของวิสาหกิจชุมชนระดับดี ระดับปานกลาง

ด้านการตลาด	สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ระดับดี (n=70)		สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ระดับปานกลาง (n=152)	
	Mean	ความหมาย	Mean	ความหมาย
ช่องทางการส่งเสริม				
สื่อบุคคล	3.14	ปานกลาง	3.20	ปานกลาง
- เกษตรกรต้นแบบ	2.60	น้อย	2.93	ปานกลาง
- เจ้าหน้าที่ของรัฐ	4.31	มากที่สุด	4.36	มากที่สุด
- เอกชน	2.51	น้อย	2.31	น้อย
สื่อสิ่งพิมพ์	3.29	ปานกลาง	3.16	ปานกลาง
- แผ่นพับ	3.43	มาก	3.10	ปานกลาง
- คู่มือ	3.07	ปานกลาง	3.16	ปานกลาง
- โปสเตอร์	3.37	ปานกลาง	3.22	ปานกลาง
สื่ออิเล็กทรอนิกส์	3.16	ปานกลาง	3.57	มาก
- วิทยุ	2.41	น้อย	2.90	ปานกลาง
- โทรทัศน์	3.37	ปานกลาง	3.60	มาก
- อินเทอร์เน็ต	3.69	มาก	4.22	มากที่สุด
วิธีการส่งเสริม				
บรรยาย/อบรม	3.51	มาก	3.31	ปานกลาง
ศึกษาดูงาน	4.30	มากที่สุด	4.16	มาก
สาธิต/ฝึกปฏิบัติ	2.69	ปานกลาง	2.70	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.19 ความต้องการการส่งเสริมด้านการตลาด พบว่า **กลุ่มระดับดี** สมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องการช่องทางในการส่งเสริมในระดับมากที่สุดจากสี่บุคคล คือเจ้าหน้าที่ของรัฐ (เฉลี่ย 4.31) รองลงมาในระดับมากที่สุดคือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ อินเทอร์เน็ต (เฉลี่ย 3.69) และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องการวิธีการส่งเสริมในระดับมากที่สุด คือ ศึกษาดูงาน (เฉลี่ย 4.30) **กลุ่มระดับปานกลาง** พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องการช่องทางในการส่งเสริมมากที่สุดจากสี่บุคคล คือเจ้าหน้าที่ของรัฐ (เฉลี่ย 4.36) รองลงมาคือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ อินเทอร์เน็ต (เฉลี่ย 4.22) และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องการวิธีการส่งเสริมในระดับมากที่สุดคือ ศึกษาดูงาน (เฉลี่ย 4.16)

ตารางที่ 4.20 ความต้องการการส่งเสริมด้านบัญชีหรือการเงิน ของวิสาหกิจชุมชนระดับดี ระดับปานกลาง

ด้านบัญชีหรือการเงิน	สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดี (n=70)		สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง (n=152)	
	Mean	ความหมาย	Mean	ความหมาย
ช่องทางการส่งเสริม				
สี่บุคคล	2.61	ปานกลาง	3.06	ปานกลาง
- เกษตรกรต้นแบบ	2.29	น้อย	2.14	น้อย
- เจ้าหน้าที่ของรัฐ	3.49	มาก	4.23	มากที่สุด
- เอกชน	2.04	น้อย	2.80	ปานกลาง
สื่อสิ่งพิมพ์	3.16	ปานกลาง	2.97	ปานกลาง
- แผ่นพับ	2.81	ปานกลาง	3.25	ปานกลาง
- คู่มือ	3.59	มาก	3.12	ปานกลาง
- ไปสเตอร์	3.07	ปานกลาง	2.54	น้อย
สื่ออิเล็กทรอนิกส์	2.86	ปานกลาง	2.93	ปานกลาง
- วิทยู	1.81	น้อย	2.12	น้อย
- โทรทัศน์	3.13	ปานกลาง	3.06	ปานกลาง
- อินเทอร์เน็ต	3.63	มาก	3.62	มาก
วิธีการส่งเสริม				
บรรยาย/อบรม	3.70	มาก	3.72	มาก
ศึกษาดูงาน	3.09	ปานกลาง	3.52	มาก
สาธิต/ฝึกปฏิบัติ	2.74	ปานกลาง	3.47	มาก

จากตารางที่ 4.20 ความต้องการการส่งเสริมด้านบัญชีหรือการเงิน พบว่า **กลุ่มระดับดี** สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ต้องการช่องทางในการส่งเสริมมากกว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ อินเทอร์เน็ต (เฉลี่ย 3.63) รองลงมาคือสื่อสิ่งพิมพ์ คือ คู่มือ (เฉลี่ย 3.59) และสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ต้องการวิธีการส่งเสริมในระดับมากคือ บรรยายหรืออบรม (เฉลี่ย 3.70) **กลุ่มระดับปานกลาง** พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องการช่องทางในการส่งเสริมมากที่สุดจากสื่อบุคคล คือเจ้าหน้าที่ของรัฐ (เฉลี่ย 4.23) รองลงมาคือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ อินเทอร์เน็ต (เฉลี่ย 3.62) และสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ต้องการวิธีการส่งเสริมในระดับมากคือ บรรยายหรืออบรม (เฉลี่ย 3.72)

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมุติฐาน

ตารางที่ 4.21 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนด้านการบริหารจัดการกลุ่ม

ประเด็นการบริหารจัดการกลุ่ม	กลุ่มระดับดี (n=70)		กลุ่มระดับปานกลาง(n=152)		t	sig
	Mean	SD	Mean	SD		
1.การกำหนดเป้าหมาย และทิศทางการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนอย่างชัดเจน	3.87	0.563	3.04	0.660	9.127	0.000*
2.มีการกำหนดเงื่อนไข การรับสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	3.93	0.520	3.16	0.635	9.468	0.000*
3.มีการวางแผนในการดำเนินงานร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ	3.63	0.685	2.45	0.629	12.574	0.000*
4. มีการกำหนดแผนการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอนอย่างชัดเจน	3.79	0.535	2.57	0.648	14.733	0.000*
5. มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน	4.01	0.577	2.94	0.663	11.655	0.000*

* มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.21 ผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างของการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนระหว่างกลุ่มระดับดี และระดับปานกลาง โดยใช้ Independent Sample t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ในประเด็น กำหนดเป้าหมายและทิศทางกลุ่ม กำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิก การวางแผนในการดำเนินงานร่วมกัน การกำหนดแผนการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน การเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4.22 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิต

ประเด็นด้านการผลิต	กลุ่มระดับดี (n=70)		กลุ่มระดับปานกลาง (n=152)		t	sig
	Mean	SD	Mean	SD		
1. มีกระบวนการวางแผนการผลิตที่ชัดเจน	3.91	0.329	3.09	0.563	13.744	0.000*
2. กลุ่มมีการควบคุมแผนการผลิต และตรวจสอบคุณภาพทุกขั้นตอน	3.74	0.582	2.55	0.837	12.316	0.000*
3. กลุ่มใช้วัตถุดิบในการผลิตจากภายในชุมชน	4.14	0.572	3.14	0.507	13.081	0.000*
4. กลุ่มมีปัจจัยการผลิตอย่างเพียงพอ	3.67	0.607	2.84	0.973	7.797	0.000*
5. กลุ่มมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า	3.89	0.627	2.49	0.719	14.741	0.000*

จากตารางที่ 4.22 ผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างของการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนระหว่างกลุ่มระดับดี และระดับปานกลาง โดยใช้ Independent Sample t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิต ในประเด็น ความกระบวนการวางแผนการผลิต กลุ่มมีการควบคุมแผนการผลิตและตรวจสอบคุณภาพทุกขั้นตอน การใช้วัตถุดิบในการผลิตจากภายในชุมชน มีปัจจัยการผลิตอย่างเพียงพอ มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4.23 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนด้านการตลาด

ประเด็นด้านการตลาด	กลุ่มระดับดี (n=70)		กลุ่มระดับปาน กลาง(n=152)		t	sig
	Mean	SD	Mean	SD		
	1. มีสถานที่จำหน่ายสินค้าที่ชัดเจน	3.87	0.536	3.33		
2. กลุ่มมีระบบการกระจายสินค้าอย่างเป็นระบบ	3.59	0.525	3.15	0.717	4.541	0.000*
3. กลุ่มมีการกำหนดราคาในการจำหน่ายสินค้าได้อย่างเหมาะสม	3.47	0.775	2.51	0.587	9.202	0.000*
4. กลุ่มมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าที่หลากหลาย	3.76	0.690	3.35	0.886	3.409	0.001*
5. กลุ่มมีการศึกษาแนวโน้มของตลาดในอนาคตอย่างต่อเนื่อง	3.74	0.674	2.45	0.744	12.407	0.000*

* มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.23 ผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างของการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนระหว่างกลุ่มระดับดี และระดับปานกลาง โดยใช้ Independent Sample t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนด้านการตลาด ในประเด็นสถานที่จำหน่ายสินค้าที่ชัดเจน มีระบบการกระจายสินค้าอย่างเป็นระบบ การกำหนดราคาในการจำหน่ายสินค้าได้อย่างเหมาะสม ช่องทางการจำหน่ายสินค้าที่หลากหลาย มีการศึกษาแนวโน้มของตลาดในอนาคตอย่างต่อเนื่อง แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4.24 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนด้านการบัญชีหรือการเงิน

ประเด็นด้านการบัญชีหรือการเงิน	กลุ่มระดับดี		กลุ่มระดับปาน		t	sig
	(n=70)		กลาง(n=152)			
	Mean	SD	Mean	SD		
1.กลุ่มมีการระดมทุนจากสมาชิก	2.59	1.198	2.89	0.686	-1.969	0.052
2.กลุ่มมีการกู้เงินจากแหล่งทุนภายนอกกลุ่ม	1.63	1.534	3.28	1.176	-8.005	0.000*
3.กลุ่มมีเงินทุนหมุนเวียน ในการดำเนินงานอย่างพอเพียง	3.00	1.049	2.34	0.672	5.626	0.000*
4.กลุ่มมีการควบคุมและการใช้เงินอย่างเหมาะสม	3.50	1.139	2.48	0.797	6.767	0.000*
5.กลุ่มจัดสรรผลประโยชน์ให้กับสมาชิกในกลุ่มอย่างเป็นธรรม	3.64	1.192	2.98	0.676	4.340	0.000*

* มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.24 ผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างของการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนระหว่างกลุ่มระดับดี และระดับปานกลาง โดยใช้ Independent Sample t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนด้านการบัญชีและการเงิน ในประเด็น การกู้เงินจากแหล่งทุนภายนอกกลุ่ม มีเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานอย่างพอเพียง การควบคุมและการใช้เงินอย่างเหมาะสม จัดสรรผลประโยชน์ให้กับสมาชิกในกลุ่มอย่างเป็นธรรม แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ มีเพียง 1 ประเด็น คือ กลุ่มมีการระดมทุนจากสมาชิกไม่แตกต่างกันทางสถิติ ทั้งนี้การระดมทุนจากสมาชิกทั้งกลุ่มระดับดี และระดับปานกลางจะต้องได้รับความร่วมมือจากสมาชิกในการระดมทุนเป็นพื้นฐาน จึงไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจากการสัมภาษณ์สมาชิกวิสาหกิจชุมชน

ตารางที่ 4.25 วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ระดับดี

จาก ผลการวิจัย	ระดับการดำเนินงานประเด็น (ต้องการพัฒนา)	แนวทางการส่งเสริม		
		ระดับ ความรู้	ช่องทาง	วิธีการส่งเสริม
การบริหาร จัดการกลุ่ม	ระดับมาก การวางแผนในการดำเนินงาน ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ	น้อย	เจ้าหน้าที่ ของรัฐ อินเทอร์เน็ต	ศึกษาดูงาน
การผลิต	ระดับมาก ปัจจัยการผลิตอย่างเพียงพอ	ปานกลาง	เจ้าหน้าที่ ของรัฐ แผ่นพับ อินเทอร์เน็ต	ศึกษาดูงาน บรรยาย/อบรม
การตลาด	ระดับมาก การกำหนดราคาในการจำหน่าย สินค้าได้อย่างเหมาะสม ระบบการกระจายสินค้าอย่างเป็น ระบบ	มาก	เจ้าหน้าที่ ของรัฐ แผ่นพับ อินเทอร์เน็ต	ศึกษาดูงาน
การบัญชี หรือการเงิน	ระดับปานกลาง สมาชิกมีความรู้การทำบัญชี	มาก	เจ้าหน้าที่ ของรัฐ คู่มือ อินเทอร์เน็ต	บรรยาย/อบรม

จากตารางที่ 4.25 วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ระดับดี ปรากฏผลดังนี้

ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการกลุ่มในระดับมาก ประเด็นที่ต้องการพัฒนา คือการวางแผนในการดำเนินงานร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ต้องการความรู้ในระดับน้อย ผ่านทางเจ้าหน้าที่ของรัฐและอินเทอร์เน็ต โดยวิธีการศึกษาดูงาน

ด้านการผลิต การดำเนินงานด้านการผลิตในระดับมาก ประเด็นที่ต้องการพัฒนา คือปัจจัยการผลิต สมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องการความรู้ในระดับปานกลาง ผ่านทางเจ้าหน้าที่ของรัฐ แผ่นพับ รองลงมาอินเทอร์เน็ต โดยวิธีการศึกษาดูงาน และบรรยาย/อบรม

ด้านการตลาด การดำเนินงานด้านการตลาดในระดับมาก ประเด็นที่ต้องการพัฒนา คือการกำหนดราคาในการจำหน่ายสินค้า และระบบการกระจายสินค้า สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ต้องการความรู้ในระดับมาก ผ่านทางเจ้าหน้าที่ของรัฐ แผ่นพับ รองลงมาอินเทอร์เน็ต โดยวิธีการศึกษาดูงาน

การบัญชีหรือการเงิน การดำเนินงานด้านการบัญชีหรือการเงิน ในระดับมาก ประเด็นที่ต้องการพัฒนา คือ การกู้เงินจากแหล่งทุนภายนอกกลุ่ม การระดมทุน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องการความรู้ในระดับมาก ผ่านทางเจ้าหน้าที่ของรัฐ คู่มือ รองลงมาอินเทอร์เน็ต โดยวิธีการบรรยาย/อบรม

ตารางที่ 4.26 วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ระดับปานกลาง

จาก ผลการวิจัย	ระดับการดำเนินงาน (ต้องการพัฒนา)	แนวทางการส่งเสริม		
		ระดับ ความรู้	ช่องทาง	วิธีการส่งเสริม
การบริหาร จัดการกลุ่ม	ระดับปานกลาง การวางแผนในการ ดำเนินงาน ร่วมกันอย่าง สม่่าเสมอ การกำหนดแผนการ ดำเนินงาน อย่างเป็น ขั้นตอนอย่างชัดเจน	ปานกลาง	เจ้าหน้าที่ของ รัฐ โทรศัพท์	ศึกษาดูงาน
การผลิต	ระดับปานกลาง การพัฒนา ผลิตภัณฑ์อย่าง ต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความ ต้องการของลูกค้า การควบคุม แผนการผลิตและ ตรวจสอบคุณภาพทุกขั้นตอน	มาก	เจ้าหน้าที่ของ รัฐ แผ่นพับ อินเทอร์เน็ต	ศึกษาดูงาน บรรยาย/อบรม

ตารางที่ 4.26 (ต่อ)

จาก ผลการวิจัย	ระดับการดำเนินงาน (ต้องการพัฒนา)	ระดับ ความรู้	แนวทางการส่งเสริม	
			ช่องทาง	วิธีการส่งเสริม
การตลาด	ระดับปานกลาง กลุ่มมีการกำหนดราคาในการ จำหน่ายสินค้าได้อย่างเหมาะสม กลุ่มมีการศึกษา แนวโน้มของ ตลาดในอนาคตอย่างต่อเนื่อง	มากที่สุด	เจ้าหน้าที่ของ รัฐ อินเทอร์เน็ต	ศึกษาดูงาน
การบัญชี หรือการเงิน	ระดับปานกลาง กลุ่มมีการระดมทุนจากสมาชิก	มาก	เจ้าหน้าที่ของ รัฐ	บรรยาย/อบรม

จากตารางที่ 4.26 วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ระดับ
ปานกลาง ปรากฏผลดังนี้

ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการกลุ่มในระดับปาน
กลาง ประเด็นที่ต้องการพัฒนา คือการวางแผนในการดำเนินงานร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ การกำหนด
แผนการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอนอย่างชัดเจน ต้องการความรู้ในระดับปานกลาง ผ่านทาง
เจ้าหน้าที่ของรัฐและโทรทัศน์ โดยวิธีการศึกษาดูงาน

ด้านการผลิต การดำเนินงานด้านการผลิตในระดับปานกลาง ประเด็นที่ต้องการ
พัฒนา คือการพัฒนา ผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า และการควบคุม
แผนการผลิตและตรวจสอบคุณภาพทุกขั้นตอน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องการความรู้ระดับมาก
ผ่านทางเจ้าหน้าที่ของรัฐ แผ่นพับ รองลงมาอินเทอร์เน็ต โดยวิธีการศึกษาดูงาน และบรรยาย/อบรม

ด้านการตลาด การดำเนินงานด้านการตลาดในระดับปานกลาง ประเด็นที่ต้องการ
พัฒนา คือการกำหนดราคาในการจำหน่ายสินค้าได้อย่างเหมาะสม และการศึกษาแนวโน้มของตลาด
ในอนาคตอย่างต่อเนื่อง สมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องการความรู้ในระดับมากที่สุด ผ่านทางเจ้าหน้าที่
ของรัฐ และอินเทอร์เน็ต โดยวิธีการศึกษาดูงาน

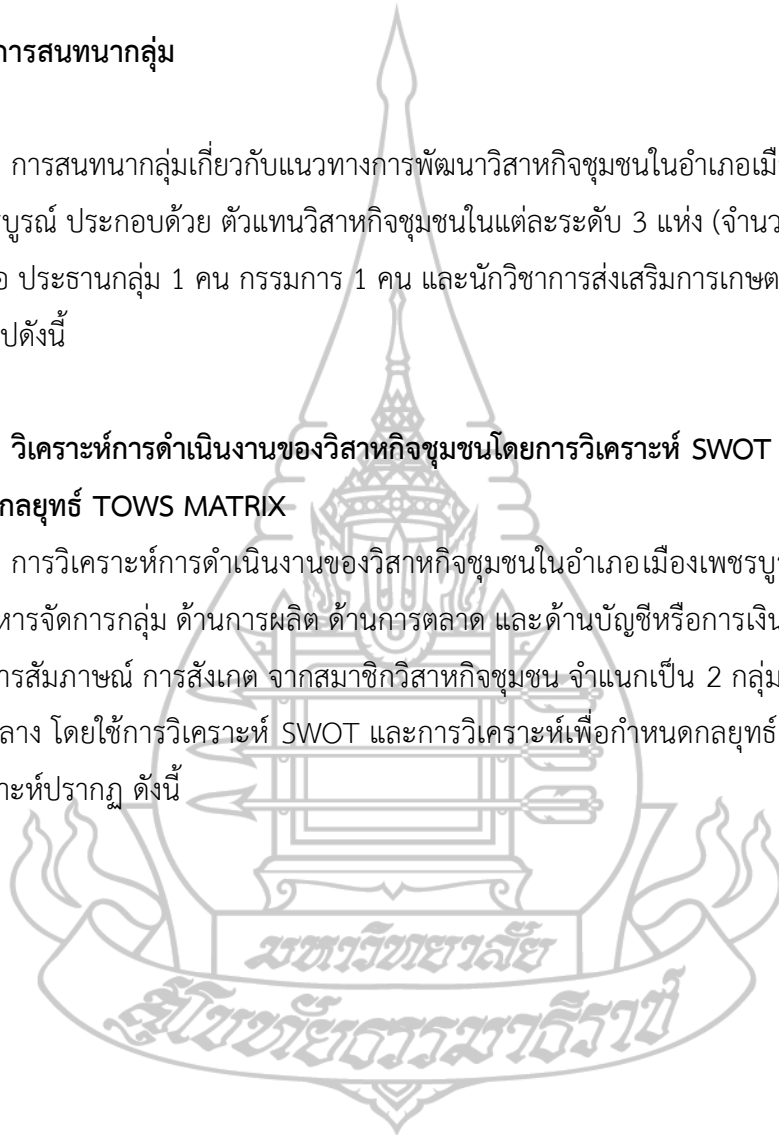
การบัญชีหรือการเงิน การดำเนินงานด้านการบัญชีหรือการเงิน ในระดับปานกลาง ประเด็นที่ต้องการพัฒนา คือ กลุ่มมีการระดมทุนจาก สมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องการความรู้ในระดับปานกลาง ผ่านทางเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยวิธีการบรรยาย/อบรม

ส่วนที่ 2 การสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย ตัวแทนวิสาหกิจชุมชนในแต่ละระดับ 3 แห่ง (จำนวน 2 แห่ง) แห่งละ 2 คน คือ ประธานกลุ่ม 1 คน กรรมการ 1 คน และนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร 1 คน รวม 13 คน ได้ผลสรุปดังนี้

วิเคราะห์การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนโดยการวิเคราะห์ SWOT และการวิเคราะห์เพื่อกำหนดกลยุทธ์ TOWS MATRIX

การวิเคราะห์การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านบัญชีหรือการเงิน โดยการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต จากสมาชิกวิสาหกิจชุมชน จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ ระดับดี และระดับปานกลาง โดยใช้การวิเคราะห์ SWOT และการวิเคราะห์เพื่อกำหนดกลยุทธ์ TOWS MATRIX ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

ตารางที่ 4.27 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค วิสาหกิจชุมชนระดับดี

<p>ปัจจัยภายใน</p> <p>ปัจจัยภายนอก</p>	<p>จุดแข็ง (Strength)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้นำกลุ่มมีความเข้มแข็ง 2. สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน มีความสามัคคี 3. กำหนดเป้าหมาย และทิศทางของกลุ่มอย่างชัดเจน 4. ใช้วัตถุดิบในการผลิตจากภายในชุมชน ปัจจัยการผลิตอย่างเพียงพอ 5. มีสถานที่จำหน่ายสินค้าที่หลากหลาย 6. ส่วนใหญ่ผลิตภัณฑ์ได้มาตรฐานรองรับ 	<p>จุดอ่อน (Weakness)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกมีความรู้การดำเนินงานระบบบัญชียังไม่ดีพอ 2. ขาดเครื่องมือ เครื่องจักรที่จะผลิตสินค้าในปริมาณมากตามความต้องการลูกค้า
<p>โอกาส (Opportunity)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. หน่วยงานภาครัฐให้การส่งเสริมสนับสนุนเป็นที่ปรึกษาและประสานการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 2. ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3. มีแหล่งเงินทุนให้การสนับสนุนหลายช่องทาง 4. สามารถพัฒนาต่อยอดเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ สถานที่ดูงาน 	<p>กลยุทธ์เชิงรุก SO</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ และการจัดส่งเสริมการนำสินค้าที่ได้การรับรองมาตรฐาน เช่น GAP SDGs PGS และ GI ทางออนไลน์ 2. เพิ่มสถานที่จำหน่ายให้หลากหลาย 3. ส่งเสริมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ สถานที่ศึกษาดูงาน 	<p>กลยุทธ์เชิงแก้ไข WO</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์สินค้าให้หลากหลายและทันสมัย 2. พัฒนากระบวนการผลิตสินค้าอย่างต่อเนื่อง 3. พัฒนาศักยภาพสมาชิกให้มีความรู้เรื่องการตลาดออนไลน์และการทำบัญชี

ตารางที่ 4.27 (ต่อ)

อุปสรรค (Threat)	กลยุทธ์เชิงป้องกัน ST	กลยุทธ์เชิงรับ WT
1. ผลิตรถยนต์ที่มีการแข่งขันสูง 2. ปัจจัยการผลิตมีความผันผวน ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น 3. ความแปรปรวนของอากาศทำให้ไม่สามารถควบคุมคุณภาพของวัสดุดิบได้	1. พัฒนารูปแบบสินค้าให้มีเอกลักษณ์โดดเด่นแตกต่างจากคู่แข่ง	1. จัดทำองค์ความรู้ในการจัดทำระบบบัญชี

ตารางที่ 4.28 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค วิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง

	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
บัณฑิตภายใน บัณฑิตภายนอก	1. ผู้นำกลุ่มมีความเข้มแข็ง 2. สมาชิกมีความสามัคคี มีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน 3. มีการวางแผนการผลิต 4. มีสถานที่จำหน่ายที่หลากหลาย	1. ต้นทุนการผลิตสูง 2. ผลิตรถยนต์ไม่ได้มาตรฐาน 3. สมาชิกส่วนใหญ่มีอายุมาก ไม่มีความรู้เรื่องการตลาดแบบออนไลน์ และระบบบัญชีที่ดี

ตารางที่ 4.28 (ต่อ)

<p>โอกาส (Opportunity)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. หน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 2. ได้รับการสนับสนุนการลงทุนจากสถาบันการเงินและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง 3. เข้าถึงแหล่งทุน เช่น ธกส. และธนาคารของรัฐอื่น ๆ 4. มีเทคโนโลยีและนวัตกรรม เข้ามาใช้ในการกระบวนการผลิตและช่องทางการตลาด 	<p>กลยุทธ์เชิงรุก SO</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิต 2. พัฒนาองค์ความรู้ เรื่องนวัตกรรมและเทคโนโลยีการผลิตสินค้า และผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ให้มีความหลากหลาย 	<p>กลยุทธ์เชิงแก้ไข WO</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ร่วมกับหน่วยงานของรัฐ ในทางวิชาการต่าง ๆ ในการพัฒนากระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพ 2. ส่งเสริมและให้ความรู้ เรื่องการตลาดแบบออนไลน์ และระบบบัญชีร่วมกับสถาบันการศึกษาและภาคเอกชนในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสินค้า 3. ส่งเสริมและให้ความรู้เรื่องการตลาดแบบออนไลน์และระบบบัญชี
<p>อุปสรรค (Threat)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ปัจจัยการผลิตมีความผันผวน ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น สภาวะอากาศแปรปรวน ภัยธรรมชาติ และโรคแมลงต่าง ๆ 2. ขาดแคลนแรงงาน 3. ผลิตภัณฑ์มีการแข่งขันสูง 	<p>กลยุทธ์เชิงป้องกัน ST</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ติดตามรายงานสภาพภูมิอากาศอย่างใกล้ชิด และเตรียมพร้อมสำหรับการรับมือ 2. ส่งเสริมการนำเครื่องจักร มาใช้ในการกระบวนการผลิตเพื่อทดแทนแรงงาน 	<p>กลยุทธ์เชิงรับ WT</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งเสริมองค์ความรู้ในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยี มาปรับใช้ในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ให้แก่ลูกหลานสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ให้ความรู้

ตารางที่ 4.29 ตารางสรุปกลยุทธ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนระดับดี ปานกลาง

กลยุทธ์การดำเนินงาน	กลุ่มระดับดี	กลุ่มระดับปานกลาง
กลยุทธ์เชิงรุก (SO)	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ และการจัดส่งเสริมการนำสินค้าที่ได้ การรับรองมาตรฐาน เช่น GAP SDGs PGS และ GI ทางออนไลน์ 2. เพิ่มสถานที่จำหน่ายให้หลากหลาย 3. ส่งเสริมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ สถานที่ศึกษาดูงาน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิต 2. พัฒนาองค์ความรู้ เรื่องนวัตกรรมและเทคโนโลยีการผลิตสินค้า และผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ให้ความหลากหลาย 3. พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน
กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)	<ol style="list-style-type: none"> 1. พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์สินค้าให้หลากหลายและทันสมัย 2. พัฒนาระบบการผลิตสินค้าอย่างต่อเนื่อง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ร่วมกับหน่วยงานของรัฐในทางวิชาการต่าง ๆ ในการพัฒนากระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพ 2. ส่งเสริมและให้ความรู้เรื่องการตลาดแบบออนไลน์และระบบบัญชี 3. ร่วมกับสถาบันการศึกษาและภาคเอกชนในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสินค้า 4. ให้ความรู้การเข้าถึงสถาบันการเงิน เพื่อเข้าถึงแหล่งเงินทุน
กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)	<ol style="list-style-type: none"> 1. พัฒนารูปแบบสินค้าให้มีเอกลักษณ์โดดเด่นแตกต่างจากคู่แข่ง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ติดตามรายงานสภาพภูมิอากาศอย่างใกล้ชิด และเตรียมพร้อมสำหรับการรับมือ 2. ส่งเสริมการนำเครื่องจักรมาใช้ในกระบวนการผลิตเพื่อทดแทนแรงงาน

ตารางที่ 4.29 (ต่อ)

กลยุทธ์การดำเนินงาน	กลุ่มระดับดี	กลุ่มระดับปานกลาง
กลยุทธ์เชิงรับ (WT)	1. พัฒนาศักยภาพสมาชิกให้มีความรู้ เรื่องการตลาดออนไลน์และการทำบัญชี	1. ส่งเสริมองค์ความรู้ในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ให้แก่ลูกหลานสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ให้มีความรู้

จากการวิเคราะห์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนโดยการวิเคราะห์ SWOT และการวิเคราะห์เพื่อกำหนดกลยุทธ์ TOW MATRIX การสนทนากลุ่ม ระดมความคิด สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

กลุ่มระดับดี แนวทางพัฒนากลุ่มควรมุ่งเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ ได้รับการรับรองมาตรฐาน รวมทั้งมีความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ พัฒนารูปแบบสินค้าให้มีเอกลักษณ์โดดเด่นแตกต่าง ให้มีตรงตามความต้องการของลูกค้า โดยร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน หน่วยงานภาคี ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง และเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์และการจัดส่งเสริมการนำสินค้าที่ได้การรับรองมาตรฐาน เช่น GAP SDGs PGS และ GI ทางออนไลน์ รวมทั้งส่งเสริมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ และแหล่งศึกษาดูงาน

กลุ่มระดับปานกลาง แนวทางการพัฒนากลุ่มควรมุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการผลิตสินค้าให้มีคุณภาพตามตลาดต้องการ และการลดต้นทุนการผลิตในทุกขั้นตอน รวมทั้งการนำเทคโนโลยีการผลิตมาใช้ พัฒนาระบบบัญชี ให้สมาชิกสร้างความรู้การทำงานบัญชี เพื่อทราบต้นทุนที่แท้จริง พัฒนาช่องทางการจำหน่ายให้ชัดเจน มีช่องทางการจำหน่ายที่หลากหลาย

ตอนที่ 6 แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

โดยการนำข้อมูลจากสัมภาษณ์สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ผลการวิจัยตอนที่ 1 – 6 และการสนทนากลุ่มวิเคราะห์การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนโดยการวิเคราะห์ SWOT เพื่อกำหนดกลยุทธ์ TOWS MATRIX เชื่อมโยงตามองค์ประกอบของการสื่อสาร SMCR อธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

ภาพที่ 4.1 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

จากภาพที่ 4.1 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์จังหวัดเพชรบูรณ์

ผู้ส่ง (source)

หน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชน นักส่งเสริม มีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน ในด้านการให้ความรู้เพื่อให้เกิดบรรลุเป้าประสงค์ในการส่งเสริมพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการบัญชีหรือการเงิน

ข่าวสาร (message) เนื้อหาสาระการส่งเสริมสู่ผู้รับ

วิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง

โดยมีการสนับสนุนความรู้ การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน **ด้านการบริหารจัดการ** กลุ่ม พัฒนาการวางแผนการดำเนินงานและกำหนดแผน ให้เป็นระบบเพื่อให้วัตถุประสงค์ และวิธีการ ดำเนิน สำเร็จลุล่วง **ด้านการผลิต** พัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าจัดทำ แผนการผลิต ตรวจสอบคุณภาพทุกขั้นตอน เพื่อลดต้นทุนการผลิต และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้ มาตรฐาน เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ที่ออกมามีคุณภาพ ได้รับความไว้วางใจในผลิตภัณฑ์ **ด้านการตลาดศึกษา** แนวโน้มของตลาด และกำหนดราคาในการจำหน่ายสินค้าให้เหมาะสม เพื่อให้สินค้าทุกชิ้นสามารถ จำหน่ายได้ และให้ความรู้เรื่องการตลาดแบบออนไลน์ เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้า **ด้านบัญชี หรือการเงิน** พัฒนาระบบบัญชี ให้สมาชิกสร้างความรู้การทำบัญชี เพื่อทราบต้นทุนที่แท้จริง และให้ ความรู้การเข้าถึงสถาบันการเงินเพื่อเข้าถึงแหล่งเงินทุน เช่น ธกส. **วิสาหกิจชุมชนระดับดี**

โดยมีการสนับสนุนความรู้ การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน **ด้านการบริหารจัดการ** กลุ่ม พัฒนาการวางแผนในการดำเนินงานร่วมกัน ให้เป็นระบบเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ **ด้านการ ผลิต** วางแผนปัจจัยการผลิต เพื่อให้มีแหล่งวัตถุดิบที่เพียงพอและส่งเสริมการบูรณาการภูมิปัญญา ท้องถิ่นร่วมเทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อเป็นการลดต้นทุนผลิต **ด้านการตลาด** พัฒนารูปแบบสินค้าให้ มีเอกลักษณ์โดดเด่น สะดุดตาศึกษาการเพิ่มช่องทางการจำหน่าย เช่น ทางออนไลน์ ใน ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น **ด้านบัญชีหรือการเงิน** พัฒนาสมาชิกให้มีความรู้ด้านบัญชี ที่ชัดเจน เป็น ระบบ และโปร่งใส

ช่องทางในการส่ง (channel)

เป็นขั้นตอนในการถ่ายทอดความรู้ผ่านทางช่องทางการสื่อสารกับสมาชิกวิสาหกิจ ชุมชนระดับดีและระดับปานกลาง ซึ่งสามารถถ่ายทอดผ่านช่องทางสื่อได้หลายช่องทาง สื่อบุคคล ได้แก่ เจ้าหน้าที่รัฐ สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ แผ่นพับ โปสเตอร์ และคู่มือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ และวิธีการส่งเสริม ได้แก่ ศึกษาดูงาน และปฏิบัติ/บรรยาย

เป้าหมาย

วิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง พัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ วิสาหกิจชุมชนระดับดี

วิสาหกิจชุมชนระดับดี ยกระดับเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ และเป็นแหล่งเรียนรู้

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง เพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัย สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน 2) เพื่อศึกษาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนและเปรียบเทียบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนระดับดีและระดับปานกลาง 3) เพื่อศึกษาปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน 4) เพื่อศึกษาความต้องการและแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากร ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง เพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ผ่านการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน จำนวน 154 แห่ง ประกอบด้วย วิสาหกิจชุมชนที่ผ่านการประเมินศักยภาพระดับดี จำนวน 49 กลุ่ม และระดับปานกลาง จำนวน 105 กลุ่ม

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane (1973)

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.3.1 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ลักษณะคำถามที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกตอบ (closed-ended questions) เป็นคำถามที่ต้องการตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ตอนที่ 2 การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ตอนที่ 3 ปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน และตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและพิจารณาความเหมาะสม และให้คำแนะนำแก้ไข และการทดสอบ

ความเที่ยง (reliability) ของแบบสัมภาษณ์ นำไปทดสอบกับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 30 ราย และนำไปทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of alpha) ได้ค่ามากกว่า 0.922 แสดงว่าแบบสัมภาษณ์มีความเชื่อมั่นสูงสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

1.3.2 แบบสนทนากลุ่ม เป็นการกำหนดประเด็นคำถาม และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 111 กลุ่ม กลุ่มละ 2 ราย รวมทั้งสิ้น 222 ราย และการสนทนากลุ่ม

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจระหว่างกลุ่มระดับดี และระดับปานกลาง โดยใช้ Independent Sample t-test

1.6 ผลการวิจัย

1.6.1 ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

1) *กลุ่มระดับดี* สมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 53.60 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. สมาชิกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพหลัก มีตำแหน่งทางสังคมในชุมชน ส่วนใหญ่เป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน รองลงมาเป็นผู้ใหญ่บ้าน

2) *กลุ่มระดับปานกลาง* สมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 51.36 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือปวช. สมาชิกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพหลัก มีตำแหน่งทางสังคมในชุมชน ส่วนใหญ่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน รองลงมาเป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

1.6.2 ตอนที่ 2 การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

1) บริบทของวิสาหกิจชุมชน

(1) *กลุ่มระดับดี* สมาชิกส่วนใหญ่ทำกิจกรรมประเภทผลิตพืชหรือผลิตภัณฑ์หรือประมง รองลงมาแปรรูปหรือถนอมอาหาร และมีจุดประสงค์ของกิจกรรม คือ ผลิตเพื่อจำหน่าย ลักษณะจำหน่ายผลผลิต ขายปลีก รองลงมาฝากร้านค้าจำหน่ายภายในชุมชน ทั้งหมดกลุ่มดำเนินการตลาดเอง และงบประมาณของกลุ่มได้รับการสนับสนุนจาก ธ.ก.ส./สถาบันการเงิน รองลงมาได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเกษตรอำเภอ/สำนักงานเกษตรจังหวัด/กรมส่งเสริม

(2) *กลุ่มระดับปานกลาง* ทำกิจกรรมผลิตพืชหรือผลิตภัณฑ์หรือประมง และจุดประสงค์ของกิจกรรม ผลิตเพื่อจำหน่าย ขายปลีก รองลงมาขายผ่านพ่อค้าคนกลาง กลุ่มดำเนินการ

หาตลาดเอง และงบประมาณของกลุ่มได้รับการสนับสนุนจาก ธ.ก.ส./สถาบันการเงิน รองลงมาคือหน่วยงานสำนักงานเกษตรอำเภอ/สำนักงานเกษตรจังหวัด/กรมส่งเสริม

2.2 การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนสามารถสรุปได้ ดังนี้

1) ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม

กลุ่มระดับดี ภาพรวมมีการดำเนินงานในระดับมาก

การดำเนินงานระดับมาก ได้แก่ มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน มีการกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีการกำหนดแผนการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนอย่างชัดเจน มีการกำหนดแผนการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนอย่างชัดเจน และมีการวางแผนในการดำเนินงานร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ

กลุ่มระดับปานกลาง ภาพรวมมีการดำเนินงานในระดับปานกลาง

การดำเนินงานระดับปานกลาง ได้แก่ มีการกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างชัดเจน และมีการเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน การดำเนินงานระดับน้อยได้แก่ มีการกำหนดแผนการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอนอย่างชัดเจน และมีการวางแผนในการดำเนินงานร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ

2) ด้านการผลิต

กลุ่มระดับดี ภาพรวมมีการดำเนินงานในระดับมาก

การดำเนินงานระดับมาก ได้แก่ กลุ่มใช้วัตถุดิบในการผลิตจากภายในชุมชน กลุ่มมีกระบวนการวางแผนการผลิตที่ชัดเจน กลุ่มมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า กลุ่มมีการควบคุมแผนการผลิตและตรวจสอบคุณภาพทุกขั้นตอน และ กลุ่มมีปัจจัยการผลิตอย่างเพียงพอ

กลุ่มระดับปานกลาง ภาพรวมมีการดำเนินงานในระดับปานกลาง

การดำเนินงานด้านผลิตระดับปานกลาง ได้แก่ กลุ่มใช้วัตถุดิบในการผลิตจากภายในชุมชน กลุ่มมีกระบวนการวางแผนการผลิตที่ชัดเจน และกลุ่มมีปัจจัยการผลิตอย่างเพียงพอ การดำเนินงานด้านผลิตระดับน้อยได้แก่ กลุ่มมีการควบคุมแผนการผลิตและตรวจสอบคุณภาพทุกขั้นตอน และกลุ่มมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า

3) ด้านการตลาด

กลุ่มระดับดี ภาพรวมมีการดำเนินงานในระดับมาก

การดำเนินงานด้านการตลาดระดับมาก ได้แก่ สถานที่จำหน่ายสินค้าที่ชัดเจน กลุ่มมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าที่หลากหลาย กลุ่มมีการศึกษาแนวโน้มของตลาดในอนาคตอย่างต่อเนื่อง กลุ่มมีระบบการกระจายสินค้าอย่างเป็นระบบ และ กลุ่มมีการกำหนดราคาในการจำหน่ายสินค้าได้อย่างเหมาะสม

กลุ่มระดับปานกลาง ภาพรวมมีการดำเนินงานในระดับปานกลาง

การดำเนินงานด้านการตลาดระดับปานกลาง ได้แก่ กลุ่มมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าที่หลากหลาย สถานที่จำหน่ายสินค้าที่ชัดเจน และกลุ่มมีระบบการกระจายสินค้าอย่างเป็นระบบ การดำเนินงานด้านการตลาดระดับน้อย ได้แก่ กลุ่มมีการกำหนดราคาในการจำหน่ายสินค้าได้อย่างเหมาะสม และกลุ่มมีการศึกษาแนวโน้มของตลาดในอนาคตอย่างต่อเนื่อง

4) ด้านบัญชีหรือการเงิน

กลุ่มระดับดี ภาพรวมมีการดำเนินงานในระดับปานกลาง

การดำเนินงานด้านบัญชีหรือการเงินระดับมาก ได้แก่ กลุ่มจัดสรรผลประโยชน์ให้กับสมาชิกในกลุ่มอย่างเป็นธรรม กลุ่มมีการควบคุมและการใช้เงินอย่างเหมาะสม การดำเนินงานด้านการด้านบัญชีหรือการเงินระดับปานกลาง คือ กลุ่มมีเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานอย่างพอเพียง การดำเนินงานด้านการด้านบัญชีหรือการเงินระดับน้อย คือ กลุ่มมีการระดมทุนจากสมาชิก และการดำเนินงานด้านการด้านบัญชีหรือการเงินระดับน้อยสุด คือ กลุ่มมีการกู้เงินจากแหล่งทุนภายนอกกลุ่ม

กลุ่มระดับปานกลาง ภาพรวมมีการดำเนินงานในระดับปานกลาง

การดำเนินงานด้านบัญชีหรือการเงินระดับปานกลาง ได้แก่ กลุ่มมีการกู้เงินจากแหล่งทุนภายนอกกลุ่ม กลุ่มจัดสรรผลประโยชน์ให้กับสมาชิกในกลุ่มอย่างเป็นธรรม กลุ่มมีการระดมทุนจากสมาชิก การดำเนินงานด้านบัญชีหรือการเงินระดับน้อย ได้แก่ กลุ่มมีการควบคุมและการใช้เงินอย่างเหมาะสม และกลุ่มมีเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานอย่างพอเพียง

1.6.3 ตอนที่ 3 ปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน สามารถสรุปได้ ดังนี้

1) ปัญหาด้านการบริหารจัดการกลุ่ม

กลุ่มระดับดี ภาพรวมปัญหาด้านการบริหารจัดการกลุ่มในระดับน้อยที่สุด

ปัญหาในการดำเนินงานระดับน้อย ได้แก่ สมาชิกเข้าในวัตถุประสงค์ของกลุ่ม การยอมรับความคิดเห็นของสมาชิก ปัญหาในการดำเนินงานระดับน้อยที่สุด ได้แก่ การแบ่งปันผลประโยชน์ไม่เป็นธรรม ความรับผิดชอบผู้นำกลุ่ม และการประสานงานภายในกลุ่ม

กลุ่มระดับปานกลาง ภาพรวมปัญหาด้านการบริหารจัดการกลุ่มในระดับ

ปานกลาง

ปัญหาในการดำเนินงานระดับปานกลาง ได้แก่ คือ การยอมรับความคิดเห็นของสมาชิก สมาชิกเข้าใจวัตถุประสงค์ของกลุ่ม การประสานงานภายในกลุ่ม ปัญหาในการดำเนินงานระดับน้อย ได้แก่ การแบ่งปันผลประโยชน์ไม่เป็นธรรม และความรับผิดชอบผู้นำกลุ่ม

2) ปัญหาการดำเนินงานด้านการผลิต

กลุ่มระดับดี ภาพรวมปัญหาในด้านการผลิตในระดับน้อยที่สุด

ปัญหาในการดำเนินงานด้านการผลิตระดับน้อย ได้แก่ การได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ กำลังการผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า และการวางแผนการผลิตที่ชัดเจน ปัญหาในการดำเนินงานระดับน้อย ได้แก่ มาตรฐานกระบวนการผลิต และการตรวจสอบคุณภาพของสินค้าในระหว่างกระบวนการผลิต

กลุ่มระดับปานกลาง ภาพรวมปัญหาในด้านการผลิตในระดับปานกลาง

ปัญหาในด้านการผลิตระดับปานกลาง การวางแผนการผลิตที่ชัดเจน การได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ และมาตรฐานกระบวนการผลิต ปัญหาในด้านการผลิตระดับปานกลาง ได้แก่ กำลังการผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า และการตรวจสอบคุณภาพของสินค้าในระหว่างกระบวนการผลิต

3) ปัญหาการดำเนินงานด้านการตลาด

กลุ่มระดับดี ภาพรวมปัญหาในด้านการตลาดในระดับน้อย

ปัญหาในการดำเนินงานด้านการตลาดระดับปานกลาง ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีการแข่งขัน และต้นทุนการผลิต ปัญหาในการดำเนินงานด้านตลาดระดับน้อย ได้แก่ การขยายตลาดนอกชุมชนได้ และผลิตภัณฑ์ไม่ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค

กลุ่มระดับปานกลาง ภาพรวมปัญหาในด้านการตลาดในระดับมาก

ปัญหาในด้านการตลาดระดับมาก ได้แก่ ต้นทุนการผลิต และผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีการแข่งขัน ปัญหาในด้านการผลิตระดับปานกลาง ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ไม่ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค และ การขยายตลาดนอกชุมชนได้

4) ปัญหาการดำเนินงานด้านบัญชีหรือการเงิน

กลุ่มระดับดี ภาพรวมปัญหาในด้านบัญชีหรือการเงินในระดับน้อย

ปัญหาในการดำเนินงานด้านบัญชีหรือการเงินระดับปานกลาง คือ สมาชิกมีความรู้การทำบัญชี ปัญหาในการดำเนินงานด้านบัญชีหรือการเงินระดับน้อย ได้แก่ ทราบต้นทุนที่แท้จริง ระบบบัญชีที่ดี ไม่มีเงินสดหมุนเวียนในกิจการอย่างพอเพียง ปัญหาในการ

ดำเนินงานด้านการบัญชีหรือการเงินระดับน้อยที่สุด ได้แก่ สมาชิกกลุ่มนำเงินไปใช้ส่วนตัว และการขัดผลประโยชน์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม

กลุ่มระดับปานกลาง ภาพรวมปัญหาในด้านบัญชีหรือการเงินในระดับปานกลาง

ปัญหาในการดำเนินงานด้านการบัญชีหรือการเงินระดับมาก ได้แก่ สมาชิกมีความรู้การทำบัญชี และระบบบัญชีที่ดี ปัญหาในการดำเนินงานด้านการบัญชีหรือการเงินระดับปานกลาง ได้แก่ ไม่มีเงินสดหมุนเวียนในกิจการอย่างพอเพียง และไม่ทราบต้นทุนที่แท้จริง ปัญหาในการดำเนินงานด้านการบัญชีหรือการเงินระดับน้อย คือการขัดผลประโยชน์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม และปัญหาในการดำเนินงานด้านการบัญชีหรือการเงินระดับน้อยที่สุด คือ สมาชิกกลุ่มนำเงินไปใช้ส่วนตัว

1.6.4 ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนสามารถสรุปได้ ดังนี้

จากการสัมภาษณ์สมาชิกวิสาหกิจชุมชน เกี่ยวกับความต้องการการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในประเด็นต่าง ๆ ผ่านช่องทางในการส่งเสริม และวิธีการส่งเสริม ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ ระดับดี ระดับปานกลาง สรุปผลการได้ดังนี้

กลุ่มระดับดี พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องการได้รับความรู้ในระดับมากคือ ด้านการตลาด มีความต้องการช่องทางการส่งเสริมด้วยสื่อบุคคลมากที่สุด รองลงมาคือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อสิ่งพิมพ์ ตามลำดับ ส่วนวิธีการส่งเสริม สมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องการการส่งเสริมด้วยวิธีศึกษาดูงานมากที่สุด รองลงมาคือบรรยายหรืออบรม และสาธิตหรือฝึกปฏิบัติ

กลุ่มระดับปานกลาง พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องการได้รับความรู้ในระดับมากที่สุด คือ ด้านตลาด ระดับมากที่สุดคือ ด้านการผลิต และบัญชีหรือการเงิน มีความต้องการช่องทางการส่งเสริมด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มากที่สุด รองลงมาคือสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อบุคคล ตามลำดับ ส่วนวิธีการส่งเสริมสมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องการการส่งเสริมด้วยวิธีศึกษาดูงานมากที่สุด รองลงมาคือบรรยายหรืออบรม และสาธิตหรือฝึกปฏิบัติ

1.6.5 ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน สามารถสรุปได้ ดังนี้

จากการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในแต่ละระดับ เมื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการจัดการด้านบัญชีและการเงิน ด้วยการ Independent Sample t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า

ผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างของการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนระหว่างกลุ่มระดับดี และระดับปานกลาง พบว่า การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ในประเด็น กำหนดเป้าหมายและทิศทางกลุ่ม กำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิก การวางแผนในการดำเนินงานร่วมกัน การกำหนดแผนการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน การเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติทั้ง 2 ระดับ

ผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างของการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนระหว่างกลุ่มระดับดี และระดับปานกลาง พบว่า การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิต ในประเด็น ความกระบวนกรวางแผนการผลิต กลุ่มมีการควบคุมแผนการผลิตและตรวจสอบคุณภาพทุกขั้นตอน การใช้วัตถุดิบในการผลิตจากภายในชุมชน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติทั้ง 2 ระดับ

ผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างของการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนระหว่างกลุ่มระดับดี และระดับปานกลาง พบว่า การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนด้านการตลาด ในประเด็น สถานที่จำหน่ายสินค้าที่ชัดเจน มีระบบการกระจายสินค้าอย่างเป็นระบบ การกำหนดราคาในการจำหน่ายสินค้าได้อย่างเหมาะสม ช่องทางการจำหน่ายสินค้าที่หลากหลาย มีการศึกษาแนวโน้มของตลาดในอนาคตอย่างต่อเนื่อง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติทั้ง 2 ระดับ

ผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างของการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนระหว่างกลุ่มระดับดี และระดับปานกลาง พบว่า การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนด้านการบัญชีและการเงิน ในประเด็น การกู้เงินจากแหล่งทุนภายนอกกลุ่ม มีเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานอย่างพอเพียง การควบคุมและการใช้เงินอย่างเหมาะสม จัดสรรผลประโยชน์ให้กับสมาชิกในกลุ่มอย่างเป็นธรรม ทั้ง 4 ประเด็นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้ง 2 ระดับ ยกเว้น ประเด็นกลุ่มมีการระดมทุนจากสมาชิกแตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

1.6.6 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

โดยการนำข้อมูลจากสัมภาษณ์สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ผลการวิจัยตอนที่ 1 – 6 และการสนทนากลุ่มวิเคราะห์การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนโดยการวิเคราะห์ SWOT เพื่อกำหนดกลยุทธ์ TOWS MATRIX เชื่อมโยงตามองค์ประกอบของการสื่อสาร SMCR อธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

วิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง

สนับสนุนความรู้ การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน **ด้านการบริหารจัดการ** กลุ่ม พัฒนาการวางแผนการดำเนินงานและกำหนดแผน ให้เป็นระบบเพื่อให้วัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงาน สำเร็จลุล่วง **ด้านการผลิต** พัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าจัดทำแผนการผลิต ตรวจสอบคุณภาพทุกขั้นตอน เพื่อลดต้นทุนการผลิต และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ที่ออกมามีคุณภาพ ได้รับความไว้วางใจในผลิตภัณฑ์ **ด้านการตลาดศึกษา** แนวโน้มของตลาด และกำหนดราคาในการจำหน่ายสินค้าให้เหมาะสม เพื่อให้สินค้าทุกชิ้นสามารถจำหน่ายได้ และให้ความรู้เรื่องการตลาดแบบออนไลน์ เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้า **ด้านบัญชีหรือการเงิน** พัฒนาระบบบัญชี ให้สมาชิกสร้างความรู้การทำบัญชี เพื่อทราบต้นทุนที่แท้จริง และให้ความรู้การเข้าถึงสถาบันการเงินเพื่อเข้าถึงแหล่งเงินทุน เช่น ธกส. โดยพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่วิสาหกิจชุมชนระดับดี

วิสาหกิจชุมชนระดับดี

การสนับสนุนความรู้ การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน **ด้านการบริหารจัดการ** กลุ่ม พัฒนาการวางแผนในการดำเนินงานร่วมกัน ให้เป็นระบบเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ **ด้านการผลิต** วางแผนปัจจัยการผลิต เพื่อให้มีแหล่งวัตถุดิบที่เพียงพอและส่งเสริมการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมเทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อเป็นการลดต้นทุนผลิต **ด้านการตลาด** พัฒนารูปแบบสินค้าให้มีเอกลักษณ์โดดเด่น สะดุดตาศึกษาการเพิ่มช่องทางการจำหน่าย เช่น ทางออนไลน์ ในห้างสรรพสินค้า เป็นต้น **ด้านบัญชีหรือการเงิน** พัฒนาสมาชิกให้มีความรู้ด้านบัญชี ที่ชัดเจน เป็นระบบ และโปร่งใส และยกระดับเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ และเป็นแหล่งเรียนรู้

2. อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งวิสาหกิจชุมชนแบ่งออกเป็น 2 ระดับตามการประเมินศักยภาพ ได้แก่ ระดับดี ระดับปานกลาง มีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปราย ได้แก่

2.1 สภาพพื้นฐานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

สภาพพื้นฐานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนทั้ง ระดับดี ระดับปานกลาง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย เนื่องจากกิจการวิสาหกิจส่วนใหญ่เป็นการผลิตพืชมาก และการผลิตปศุสัตว์ ต้องอาศัยแรงงานผู้ชายมีร่างกายที่แข็งแรงจึงมีศักยภาพที่สูงกว่าในงานประเภทนี้ โดยมีอายุเฉลี่ย 53.60 ปี 51.36 ปี ตามลำดับ จบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

หรือ ปวช. และระดับประถมศึกษา และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ รัชดา ภักดิ์ยิ่ง (2563, น.6) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดขอนแก่น ด้านปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน สมาชิกประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด

2.2 การดำเนินของวิสาหกิจชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวม กลุ่มระดับดี และกลุ่มระดับปานกลาง มีการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ได้แก่ ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการจัดการด้านบัญชีและการเงิน มีการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กลุ่มระดับดี พบว่า ในภาพรวมมีการดำเนินงานในระดับมาก โดยด้านการผลิตมีการดำเนินการ ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิต ด้านการตลาด อยู่ในระดับมาก และด้านการจัดการด้านบัญชีหรือการเงิน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มมีการดำเนินกิจการด้านการผลิตอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรขั้นต้น ทำให้มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย มีตลาดรองรับภายในชุมชน พร้อมขยายตลาดสู่นอกชุมชน และได้เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นิกุล ชูสมัย (2563, น.108) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนใน อำเภอโมนรอมย์ จังหวัดชัยนาท ในด้านสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนภาพรวมอยู่ในระดับมาก เห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกมีความสำคัญที่จะทำให้วิสาหกิจชุมชนสามารถขับเคลื่อนและพัฒนาการดำเนินงานได้ต่อไป

กลุ่มระดับปานกลาง ในภาพรวมมีการดำเนินงาน ในระดับปานกลาง โดยทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการบริหารจัดการด้านบัญชีหรือการเงิน เพราะผลิตภัณฑ์ไม่ได้มาตรฐาน รวมกลุ่มเพื่อรองรับการสนับสนุนจากโครงการของรัฐและเพื่อเข้าถึงแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงิน ยังมีช่องทางจำหน่ายสินค้าที่ไม่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชวนชม มงคลธวัช (2563, น.90) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย พบว่าการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิต ด้านการตลาด และและด้านการบริหารจัดการด้านบัญชีหรือการเงิน อยู่ในระดับปานกลาง เป็นการผลิตสินค้าเกษตรโดยไม่มีการแปรรูป ผลิตภัณฑ์ยังไม่ได้มาตรฐาน จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ด้านบริหารจัดการให้ดียิ่งขึ้น

2.3 ปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

กลุ่มระดับดี ในภาพรวมปัญหาการดำเนินงานในระดับน้อย โดยด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการจัดการด้านบัญชีหรือการเงินมีปัญหาการดำเนินงานในระดับน้อย และด้านการบริหารจัดการกลุ่มในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผลิตภัณฑ์ของกลุ่มส่วนใหญ่มีการแข่งขันสูง

บางผลิตภัณฑ์ยังไม่ได้รับมาตรฐานการรับรอง และกำลังการผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า เมื่อต้องการผลิตภัณฑ์จำนวนมาก เนื่องจากปัจจัยการผลิตมีไม่มากพอต่อความต้องการการผลิต ทำให้ต้องนำปัจจัยการผลิตนอกชุมชนมาใช้ เพิ่มต้นทุนการผลิต

กลุ่มระดับปานกลาง พบว่า ภาพรวมปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านบัญชีหรือการเงิน มีปัญหาการดำเนินงานในระดับมาก ด้านการบริหารจัดการกลุ่มด้านการผลิตและด้านการตลาด มีปัญหาการดำเนินงานในระดับปานกลาง เนื่องจากกลุ่มมีลักษณะรวมกลุ่มเพื่อการผลิตสินค้าเกษตรเป็นส่วนใหญ่ไม่มีการแปรรูป ผลิตภัณฑ์ยังไม่ได้รับมาตรฐานการรับรอง ทำให้พบปัญหาเรื่องคุณภาพของสินค้าและราคา ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีการแข่งขัน รวมทั้งต้นทุนการผลิตที่สูง และสมาชิกขาดความรู้ระบบบัญชีที่ดี ทำให้ไม่ทราบต้นทุนที่แท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วรณพงศ์ ช่วยรักษา (2560, น.51-52) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกรณีศึกษา กลุ่มสตรีทอผ้าฝ้ายย้อมคราม บ้านถ้ำเต่า จังหวัดสกลนคร พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มสตรีทอผ้าฝ้ายย้อมคราม บ้านถ้ำเต่า จังหวัดสกลนคร คือ สมาชิกได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐยังค่อนข้างจำกัดรวมถึงการพัฒนาการจัดการ การจัดจำหน่าย ยังค่อนข้างจำกัดไม่สามารถกำหนดราคา ด้านการเงินและบัญชี ไม่มีแหล่งเงินทุนในการสนับสนุน รวมถึงการจัดทำบัญชียังไม่ต่อเนื่อง

2.4 ความต้องการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

ความต้องการการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ในภาพรวมของวิสาหกิจชุมชนทั้ง 2 กลุ่มระดับดี และกลุ่มระดับปานกลาง ต้องการได้รับความรู้ในการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ด้านบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิต ด้านตลาด ด้านบัญชีหรือการเงิน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องการสื่อการส่งเสริมจากสื่อบุคคล คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ มากที่สุด เนื่องจากเกษตรกรมีความคุ้นเคยมีความกล้าในการซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชวนชม มงคลธวัช(2562) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย พบว่าความต้องการการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรต้องการสื่อการส่งเสริมจากสื่อบุคคล คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ มากที่สุดและต้องการช่องทางส่งเสริมโดยวิธีศึกษาดูงานและฝึกปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาคือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ อินเทอร์เน็ต เนื่องจากปัจจุบันสมาชิกวิสาหกิจชุมชนสามารถเข้าถึงสื่อได้ด้วยตนเอง สะดวก และรวดเร็ว ความต้องการวิธีการส่งเสริมของเกษตรกร พบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ต้องการวิธีการส่งเสริมโดยการศึกษาดูงานมากที่สุด เนื่องจากได้ศึกษาจากสถานการณ์จริง และได้พูดคุยสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเกษตรกรผู้ปฏิบัติโดยตรง ทำให้มีความเข้าใจมากขึ้น ตรงประเด็นในสิ่งที่ใจสามารถนำมาปรับใช้ในกิจกรรมของตนเองได้ และยังสามารถสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนอีกด้วย

2.5 แนวทางพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

โดยการนำข้อมูลจากสัมภาษณ์สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ผลการวิจัยตอนที่ 1 – 6 และการสนทนากลุ่มวิเคราะห์การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนโดยการวิเคราะห์ SWOT เพื่อกำหนดกลยุทธ์ TOWS MATRIX เชื่อมโยงตามองค์ประกอบของการสื่อสาร SMCR อธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

1) ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม

กลุ่มระดับดี พัฒนาการวางแผนการดำเนินงานและกำหนดแผน ให้เป็นระบบ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินของวิสาหกิจชุมชน ให้สำเร็จลุล่วง

กลุ่มระดับปานกลาง พัฒนาการวางแผนในการดำเนินงานร่วมกัน ให้เป็นระบบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันอย่างต่อเนื่องให้เกิดความสามัคคีและกระบวนการเรียนรู้การบริหารจัดการกลุ่มให้ดียิ่งขึ้น

2) ด้านการผลิต

กลุ่มระดับดี วางแผนปัจจัยการผลิต เพื่อให้มีแหล่งวัตถุดิบที่เพียงพอและส่งเสริมการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมเทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต

กลุ่มระดับปานกลาง พัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า จัดทำแผนการผลิต ตรวจสอบคุณภาพทุกขั้นตอน เพื่อลดต้นทุนการผลิต และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ที่ออกมามีคุณภาพ ได้รับความไว้วางใจในผลิตภัณฑ์

3) ด้านการตลาด

กลุ่มระดับดี พัฒนารูปแบบสินค้าให้มีเอกลักษณ์โดดเด่น สะดุดตาศึกษาการเพิ่มช่องทางการจำหน่าย เช่น ทางออนไลน์ ในห้างสรรพสินค้า เป็นต้น การสร้างเครือข่าย กับหน่วยงานภายนอก เช่น มหาวิทยาลัย บริษัทเอกชน โดยการจัดอบรมให้ความรู้และพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ ตอบสนองพฤติกรรมตลาดผู้บริโภคใหม่

กลุ่มระดับปานกลาง ศึกษาแนวโน้มของตลาด และกำหนดราคาในการจำหน่ายสินค้าให้เหมาะสม เพื่อให้สินค้าทุกชิ้นสามารถจำหน่ายได้ และให้ความรู้เรื่องการตลาดแบบออนไลน์ เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้า

4) ด้านบัญชีหรือการเงิน

กลุ่มระดับดี จัดฝึกอบรมพัฒนาสมาชิกให้มีความรู้ด้านบัญชี ที่ชัดเจน เป็นระบบ และโปร่งใส

กลุ่มระดับปานกลาง พัฒนาระบบบัญชี ให้สมาชิกสร้างความรู้การทำบัญชี เพื่อทราบต้นทุนที่แท้จริง และให้ความรู้การเข้าถึงสถาบันการเงินเพื่อเข้าถึงแหล่งเงินทุน เช่น ธกส. เพื่อต่อยอดธุรกิจ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 หน่วยงานภาครัฐหรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร บทบาทของเจ้าหน้าที่ในการเป็นผู้ประสานระหว่างหน่วยงานรัฐในการร่วมมือด้านต่าง ๆ ระหว่างกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกับหน่วยงานรัฐ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมต้องพิจารณาองค์ประกอบและความแตกต่างของวิสาหกิจชุมชนในแต่ละระดับไม่ว่าจะเป็นอายุ เพศ ระดับการศึกษา การดำเนินงาน และปัญหาต่าง ๆ รวมถึงความต้องการการส่งเสริม เพื่อเป็นการชี้แนะ กระตุ้นให้กลุ่มเกิดการพัฒนา พร้อมกับมีการปรับตัวให้เข้ากับบริบทของเศรษฐกิจ เพื่อให้การส่งเสริมเกิดประสิทธิผลมากที่สุด

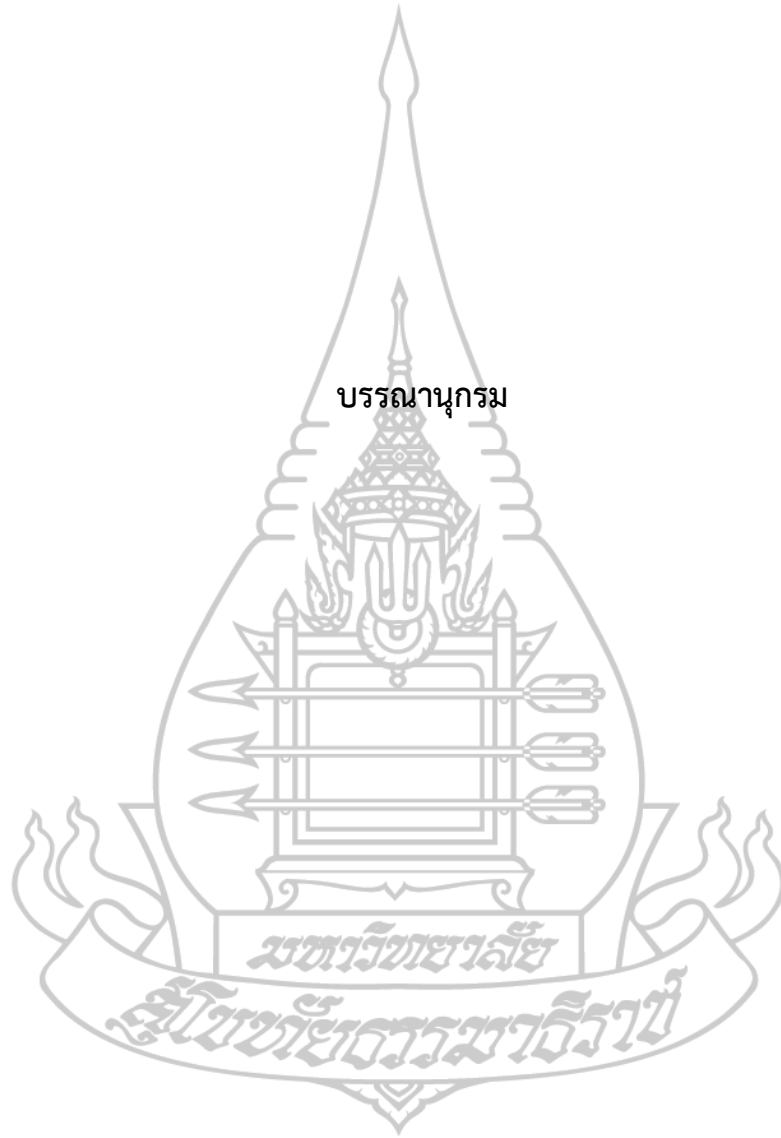
3.1.2 การส่งเสริมและสนับสนุนให้วิสาหกิจชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ และเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นต้นแบบให้กับบุคคลที่มีความสนใจในชุมชนเดียวกันหรือใกล้เคียงให้เห็นตัวอย่างจริง ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้

3.1.3 การสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ทั้งภายในชุมชนเดียวกัน นอกชุมชน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และยังเป็นช่องทางในการขยายตลาดออกไปนอกชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยวิสาหกิจชุมชนที่ประสบผลสำเร็จเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรต่อไป

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมาธิราช

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). *คู่มือการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). *คู่มือการดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน.
- กรมส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). *คู่มือนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ นิวธรรมดาการพิมพ์ (ประเทศไทย) จำกัด.
- จินดา ขลิบทอง. (2564). *ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง*. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการวิจัยการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร*. (หน่วยที่ 6, น. 20-21). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชวนชม มงคลธวัช. (2562). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ณภัทร วิตะกุล. (2560). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน จังหวัดเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ดาพียา เลดี. (2559). *แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพบ้านศาลาแดงเหนือ ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี* (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.
- นิกุล ชูสมัย. (2563). *การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ปัญญาณัฐ ศิลาลาย. (2559). *กลยุทธ์การจัดการปรับเปลี่ยนมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีสู่มหาวิทยาลัยพระปกเกล้ารำไพพรรณี*. (ดุขฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- พงษ์ศักดิ์ อังกลีทธิ. (2564). *แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร*. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา*. (หน่วยที่ 4, น. 17-20). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

รัชดา ภัคดียิ่ง. (2563). *การพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดขอนแก่น*.

(วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ขอนแก่น.

ลักขณา มีจินดา. (2560). *แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีพัฒนาบ้านห้วยไม้ซอด ตำบลปากคาด อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

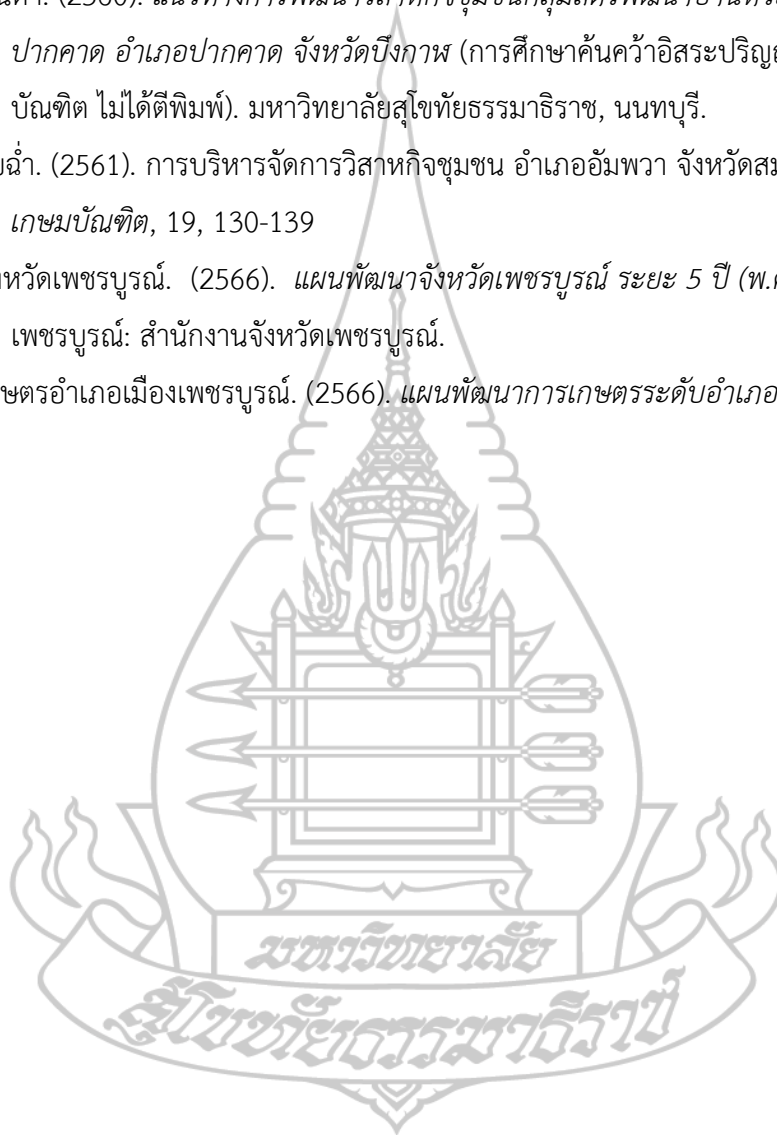
สมชาย น้อยฉ่ำ. (2561). *การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม*.

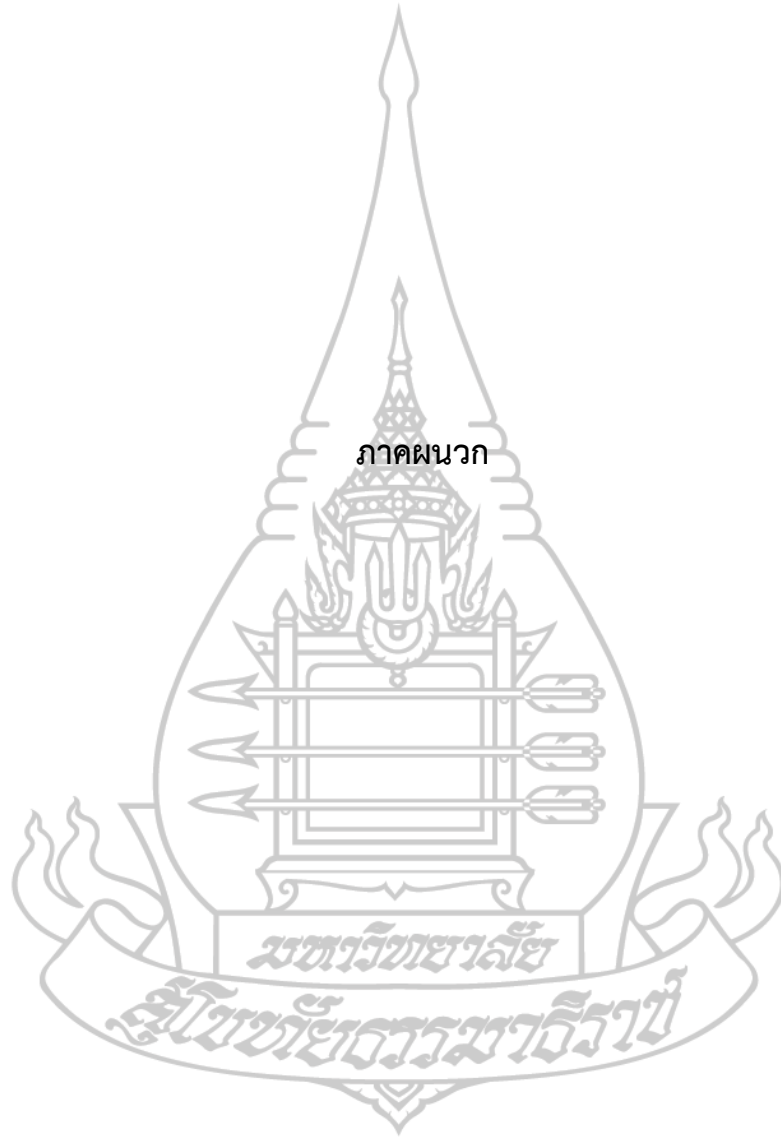
เกษมบัณฑิต, 19, 130-139

สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์. (2566). *แผนพัฒนาจังหวัดเพชรบูรณ์ ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566 – 2570)*.

เพชรบูรณ์: สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์.

สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเพชรบูรณ์. (2566). *แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ*. (อัดสำเนา)

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมาธิราช

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์และแบบสนทนากลุ่ม

แบบสัมภาษณ์เลขที่.....

วันที่สัมภาษณ์...../...../.....

แบบสัมภาษณ์งานวิจัย

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้สำหรับการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อนำมาใช้ประกอบพิจารณาหาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านได้กรุณาตอบคำถามตามแบบสัมภาษณ์ตามความเป็นจริง และตามความคิดเห็นของท่าน
2. ข้อมูลที่ได้ฉบับนี้จะนำไปใช้เพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชเท่านั้น
3. แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน
 - ตอนที่ 2 การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน
 - ตอนที่ 3 ปัญหาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน
 - ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมของวิสาหกิจชุมชน
4. การประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจะเป็นข้อมูลในภาพรวม มิได้บ่งบอกถึงระดับบุคคล เพื่อให้ท่านให้ข้อมูลโดยอิสระ หากมีข้อคำถามใดที่ทำให้ท่านไม่สะดวกในการให้ข้อมูลท่านมีสิทธิที่จะไม่ตอบข้อคำถามหรือให้ข้อมูลในข้อดังกล่าวได้

ขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

สุวรรณา วันตา

(นางสาวสุวรรณา วันตา)

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานของสมาชิก

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง
2. อายุ ปี
3. ระดับการศึกษา
 - 3.1 ไม่ได้ศึกษา
 - 3.2 ประถมศึกษา
 - 3.3 มัธยมศึกษาตอนต้น
 - 3.4 มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.
 - 3.5 อนุปริญญาตรี / ปวส.
 - 3.6 ปริญญาตรี
 - 3.7 ปริญญาตรี
4. การประกอบอาชีพหลักของครัวเรือน
 - 4.1 เกษตรกรรม 4.2 กิจการส่วนตัว
 - 4.3 รับจ้างทั่วไป 4.4 อื่น ๆ ระบุ.....
 - 4.5 รับราชการ
5. การดำรงตำแหน่งทางสังคม
 - 5.1 ไม่มีตำแหน่ง
 - 5.2 มีตำแหน่ง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - 1 กำนัน 2 ผู้ใหญ่บ้าน
 - 3 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 4 สมาชิก อบต.
 - 5 อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)
 - 6 ประมงอาสา 7 อาสาปศุสัตว์
 - 8 หมอдинอาสา 9 อสม.
 - 10 อื่น ๆ ใ้ปรตระบุ.....
6. ตำแหน่งในกลุ่ม
 - 6.1 ประธาน 6.2 รองประธาน
 - 6.3 เลขานุการ 6.4 เกร์ญญิก
 - 6.5 ประชาสัมพันธ์ 6.6 สมาชิก

ตอนที่ 2 การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

2.1 บริบทของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

1. กลุ่มของท่านดำเนินกิจกรรมประเภทใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - () 1.1 ผลิตพืช / ผลิตสัตว์ / ประมง ระบุ
 - () 1.2 แปรรูป / ถนอมอาหาร ระบุ
 - () 1.3 หัตถกรรม / จักสาน / ศิลปะประดิษฐ์ ระบุ
 - () 1.4 ท่องเที่ยว / บริการ
 - () 1.5 อื่น ๆ ระบุ
2. กลุ่มของท่านดำเนินกิจกรรมเพื่อจุดประสงค์ใด
 - () 2.1 ผลิตเพื่อจำหน่าย
 - () 2.2 ผลิตเพื่อใช้ในครัวเรือน
 - () 2.3 ผลิตเพื่อจำหน่าย / ใช้ในครัวเรือน
 - () 2.4 อื่น ๆ ระบุ
3. ลักษณะของการจำหน่ายผลผลิต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - () 3.1 ขายปลีก
 - () 3.2 ขายส่ง
 - () 3.3 ตามใบสั่งซื้อ
 - () 3.4 ฝากร้านค้าจำหน่ายภายในชุมชน
 - () 3.5 จำหน่ายตามเทศกาลต่าง ๆ
 - () 3.6 ขายผ่านพ่อค้าคนกลาง
 - () 3.7 อื่น ๆ ระบุ
4. งบประมาณของกลุ่มได้รับการสนับสนุนจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - () 4.1 องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.)
 - () 4.2 สำนักงานเกษตรอำเภอ/จังหวัด/กรมส่งเสริมการเกษตร
 - () 4.3 กองทุนหมู่บ้าน
 - () 4.4 ธ.ก.ส. / สถาบันการเงิน
 - () 4.5 สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด
 - () 4.6 อื่น ๆ ระบุ

2.2 การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ท่านมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในประเด็นต่อไปนี้ใน
ระดับใด 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด

1. ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม

ข้อ	ข้อความ	ระดับการดำเนินงาน					
		ไม่ ดำเนินการ (0)	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
1.	กำหนดเป้าหมายและทิศทางของ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน						
2.	กำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกของ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน						
3.	วางแผนในการดำเนินงานร่วมกัน อย่างสม่ำเสมอ						
4.	กำหนดแผนการดำเนินงานอย่าง เป็นขั้นตอน						
5.	เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมใน การวางแผนการดำเนินงาน						

2. ด้านการผลิต

ข้อ	ข้อความ	ระดับการดำเนินงาน					
		ไม่ ดำเนินการ (0)	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
1.	กระบวนการวางแผนการผลิต						
2.	ควบคุมแผนการผลิตและ ตรวจสอบคุณภาพทุกขั้นตอน						
3.	ใช้วัตถุดิบในการผลิตจากภายใน ชุมชน						
4.	ปัจจัยการผลิตอย่างเพียงพอ						
5.	การพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองความต้องการของ ลูกค้า						

3. ด้านการตลาด

ข้อ	ข้อความ	ระดับการดำเนินงาน					
		ไม่ ดำเนินการ (0)	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
1.	มีสถานที่จำหน่ายสินค้าที่ชัดเจน						
2.	กลุ่มมีระบบการกระจายสินค้า อย่างเป็นระบบ						
3.	กลุ่มมีการกำหนดราคาในการ จำหน่ายสินค้าได้อย่างเหมาะสม						
4.	กลุ่มมีช่องทางการจำหน่ายสินค้า ที่หลากหลาย						
5.	กลุ่มมีการศึกษาแนวโน้มของ ตลาดในอนาคตอย่างต่อเนื่อง						

4. ด้านบัญชีหรือการเงิน

ข้อ	ข้อความ	ระดับการดำเนินงาน					
		ไม่ ดำเนินการ (0)	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
1.	กลุ่มมีการระดมทุนจากสมาชิก						
2.	กลุ่มมีการกู้เงินจากแหล่งทุน ภายนอกกลุ่ม						
3.	กลุ่มมีเงินทุนหมุนเวียนในการ ดำเนินงานอย่างพอเพียง						
4.	กลุ่มมีการควบคุมและการใช้เงิน อย่างเหมาะสม						
5.	กลุ่มจัดสรรผลประโยชน์ให้กับ สมาชิกในกลุ่มอย่างเป็นธรรม						

ตอนที่ 3 ปัญหาการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ท่านมีความคิดเห็นต่อปัญหาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในประเด็นต่อไปนี้ใน
ระดับใด 0 = ไม่มีปัญหา 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด

1. ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม

ข้อ	ข้อความ	ระดับของปัญหา					
		ไม่มี ปัญหา (0)	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
1.	ความรับผิดชอบผู้นำกลุ่ม						
2.	สมาชิกเข้าใจวัตถุประสงค์ของกลุ่ม						
3.	การประสานงานภายในกลุ่ม						
4.	การยอมรับความคิดเห็นของสมาชิก						
5.	การแบ่งปันผลประโยชน์ไม่เป็นธรรม						
6.	อื่นๆ ระบุ.....						

2. ด้านการผลิต

ข้อ	ข้อความ	ระดับของปัญหา					
		ไม่มี ปัญหา (0)	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
1.	การวางแผนการผลิตที่ชัดเจน						
2.	มาตรฐานกระบวนการผลิต						
3.	การตรวจสอบคุณภาพของสินค้าใน ระหว่างกระบวนการผลิต						
4.	กำลังการผลิตไม่เพียงพอต่อความ ต้องการของลูกค้า						
5.	การได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์						
6.	อื่นๆ ระบุ.....						

3. ด้านการตลาด

ข้อ	ข้อความ	ระดับของปัญหา					
		ไม่มี ปัญหา (0)	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
1.	ต้นทุนการผลิต						
2.	ผลิตภัณฑ์ไม่ตรงตามความ ต้องการของผู้บริโภค						
3.	ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีการแข่งขัน						
4.	การขยายตลาดนอกชุมชนได้						
5.	อื่นๆ ระบุ.....						

4. ด้านบัญชีหรือการเงิน

ข้อ	ข้อความ	ระดับของปัญหา					
		ไม่มี ปัญหา (0)	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
1.	ระบบบัญชีที่ดี						
2.	สมาชิกมีความรู้การทำบัญชี						
3.	ทราบต้นทุนที่แท้จริง						
4.	ไม่มีเงินสดหมุนเวียนในกิจการ อย่างเพียงพอ						
5.	สมาชิกกลุ่มนำเงินไปใช้ส่วนตัว						
6.	การขัดผลประโยชน์ระหว่าง สมาชิกภายในกลุ่ม						
7.	อื่นๆ ระบุ.....						

ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านต่าง ๆ ในระดับใด ดังต่อไปนี้

ท่านต้องการการส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในประเด็นต่อไปนี้ในระดับใด และในแต่ละ
ประเด็นท่านต้องการการส่งเสริมผ่านทางช่องทาง วิธีการ ในระดับใด

1 = ต้องการน้อยที่สุด 2 = ต้องการน้อย 3 = ต้องการปานกลาง 4 = ต้องการมาก
5 = ต้องการมากที่สุด

ประเด็น ความต้องการส่งเสริม	ความ ต้องการ ความถี่ ในการ ส่งเสริม (1-5)	ช่องทางในการส่งเสริม										วิธีการส่งเสริม				
		สื่อบุคคล			สื่อสิ่งพิมพ์				สื่ออิเล็กทรอนิกส์			บรรยาย/ อบรม	ศึกษา ดูงาน	สาธิต/ ฝึก ปฏิบัติ		
		เกษตรกร ต้นแบบ	เจ้าหน้าที่ ของรัฐ	เอกชน	ผ่าน พับ	คู่มือ	โปสเตอร์	อื่น ๆ (ระบุ).....	วิทยุ	โทรทัศน์	อินเทอร์เน็ต				อื่น ๆ (ระบุ).....	
1. ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม																
2. ด้านการผลิต																
3. ด้านการตลาด																
4. ด้านบัญชีหรือการเงิน																
5. อื่นๆระบุ.....																

ประเด็นสนทนากลุ่ม
เรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์
จังหวัดเพชรบูรณ์

1. บริบทของวิสาหกิจชุมชน (ลักษณะกิจกรรม , สินค้า , สมาชิก)

.....

.....

2. วิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของวิสาหกิจชุมชนในด้านต่าง ๆ
 ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม/ ด้านการผลิต/ ด้านการตลาด/ด้านบัญชีหรือการเงิน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

วิสาหกิจชุมชนอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

รายงานจำนวนและสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่ผ่านอนุมัติ การจดทะเบียน จำแนกตามพื้นที่ อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

ลำดับ	ชื่อวิสาหกิจชุมชน	ที่อยู่	ประเมินศักยภาพ
1	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกผักบ้านทุ่งแค	149/1 หมู่ 6 ต.บ้านโคก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
2	วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกหอมแดงบ้านทุ่งแค	29/4 หมู่ 6 ต.บ้านโคก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
3	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านนาจ่วมใจ	153 หมู่ 6 ต.นาจ่วม อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
4	วิสาหกิจชุมชนส่งเสริมอาชีพผลิตน้ำพริกเผาปรุงสำเร็จบ้านโคก	63/1 หมู่ 1 ต.บ้านโคก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
5	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรเพื่อการผลิต กม. 13	14/1 หมู่ 13 ต.ห้วยสะแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
6	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรสัมพันธ์ บ.เนินสง่า	101 หมู่ 6 ต.ห้วยสะแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
7	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรร่วมใจพัฒนาห้วยสะแก	2 หมู่ 6 ต.ห้วยสะแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
8	วิสาหกิจชุมชนเกษตรกรชีวภาพบ้าน 13 ทริทรีโฮม	105/3 หมู่ 13 ต.ห้วยสะแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
9	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าบ้านเนินสง่าหมู่ 6	90/3 หมู่ 6 ต.ห้วยสะแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
10	วิสาหกิจชุมชนสุกรบ้านสวน	380/5 หมู่ 1 ต.ในเมือง อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
11	วิสาหกิจชุมชนข้าวเหนียวสมุนไพรหมู่ 5 วังชมพู	173 หมู่ 5 ต.วังชมพู อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
12	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มกล้วยทิพย์บ้านวังทอง หมู่ 4	59 หมู่ 4 ต.วังชมพู อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
13	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลไม้บ้านยาริ	258 หมู่ 1 ต.วังชมพู อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
14	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มมะขามหวานแปรรูปบ้านยาริ	120/1 หมู่ 1 ต.วังชมพู อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
15	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงวัวพันธุ์เนื้อบ้านน้อย ต. น้ำร้อน	187 หมู่ 10 ต.น้ำร้อน อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
16	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีกล้วยฉาบแม่บ้านข้ามอน หมู่ 8	33/1 หมู่ 8 ต.ห้วยใหญ่ อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
17	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มมะขามหวานแปรรูปบุญคง 48	145/1 หมู่ 1 ต.วังชมพู อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง

ลำดับ	ชื่อวิสาหกิจชุมชน	ที่อยู่	ประเมินศักยภาพ
18	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกข้าวหอมมะลิหนองผักบึงพัฒนา	49 หมู่ 1 ต.นาอม อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
19	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีแสงจันทร์	290 หมู่ 1 ต.สะเคียง อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
20	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโคบ้านโนนเสารง ม.6 ตำบลตะแบะ	156/2 หมู่ 6 ต.ตะแบะ อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
21	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงวัวพันธุ์เบือร่วมใจ อ.ก.ส. บ้านบุญนวน	135/1 หมู่ 1 ต.น้ำร้อน อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
22	วิสาหกิจชุมชนศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์กลุ่ม 2 หมู่ 4 บ้านป่าแดง	73 หมู่ 4 ต.ป่าเลา อ.เมือง	ปานกลาง
23	วิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงสุกรบ้านขมวด หมู่ 6	1/3 หมู่ 6 ต.นาอม อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
24	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร หมู่ 3 ต. บ้านโคก	86 หมู่ 3 ต.บ้านโคก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
25	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกข้าวโพดบ้านน้ำร้อนเหนือ ม.2	16 หมู่ 2 ต.น้ำร้อน อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
26	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มข้าวโพดบ้านจำบอน หมู่ 8 ต. ห้วยใหญ่	15 หมู่ 8 ต.ห้วยใหญ่ อ.เมืองเมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
27	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มกองทุนเพื่อการเกษตร หมู่ 8 บ้านจำบอน	273/3 หมู่ 8 ต.ห้วยใหญ่ อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
28	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโคเนื้อชัยเจริญพัฒนา กลุ่ม 1	25 หมู่ 11 ต.ห้วยสะแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
29	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโคเนื้อชัยเจริญ 49	28 หมู่ 11 ต.ห้วยสะแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
30	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มโคเนื้อโชคเจริญทรัพย์ หมู่ 11	26 หมู่ 11 ต.ห้วยสะแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
31	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มออมทรัพย์โคบาล	93/1 หมู่ 3 ต.ห้วยสะแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
32	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโคชัยมงคล กลุ่มที่ 1	13/1 หมู่ 1 ต.ห้วยสะแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
33	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มป้าอไม้มงคล	34 หมู่ 3 ต.นาบัว อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
34	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงหมูร่วมใจบ้านหล้า หมู่ 6	93/2 หมู่ 6 ต.ป่าเลา อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
35	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโคบ้านหัวไร่สามัคคี	152 หมู่ 5 ต.ตะแบะ อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง

ลำดับ	ชื่อวิสาหกิจชุมชน	ที่อยู่	ประเมินศักยภาพ
36	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโคเนื้อชัยมงคลพัฒนา ปี 51 หมู่ 1	89 หมู่ 1 ต.ห้วยสะแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
37	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโคเนื้อชัยมงคลเจริญ หมู่ 11 ปี 51	72 หมู่ 11 ต.ห้วยสะแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
38	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโคเนื้อชัยมงคล 2008 ม. 1	113/1 หมู่ 1 ต.ห้วยสะแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
39	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มมงคลทิพย์ 2551	90 หมู่ 1 ต.ห้วยสะแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
40	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโคเนื้อชัยมงคลก้าวหน้า	110 หมู่ 1 ต.ห้วยสะแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
41	วิสาหกิจชุมชนศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชตำบลน้ำร้อน	14 หมู่ 10 ต.น้ำร้อน อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
42	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มมะขามหวานศรีทองเกษตร ม.9	78 หมู่ 9 ต.น้ำร้อน อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
43	วิสาหกิจชุมชนศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชตำบลนาป่า	64 หมู่ 7 ต.นาป่า อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
44	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกผัก หมู่ 6 บ้านท่ากทาล	116/3 หมู่ 6 ต.ต.งมูลเหล็ก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
45	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรปลูกพืชผักหมุนเวียนบ้านชัยมงคล	407 หมู่ 8 ต.ระวีง อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
46	วิสาหกิจชุมชนชาวนาบ้านวังขอน ปี 57	123 หมู่ 2 ต.ระวีง อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
47	วิสาหกิจชุมชนข้าวโพดบ้านเข้าบอน 57	11 หมู่ 11 ต.น้ำร้อน อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
48	วิสาหกิจชุมชนขมเงินบ้านโมคลา 57	50 หมู่ 6 ต.น้ำร้อน อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
49	วิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงสุกรและแปรรูปสุกรบ้านห้วยไร่ 2558	172 หมู่ 3 ต.ระวีง อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
50	วิสาหกิจชุมชนพันธุ์ข้าวบ้านโมคลา 2558	25 หมู่ 6 ต.น้ำร้อน อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
51	วิสาหกิจชุมชนโคขุนบ้านเข้าบอน 2558	179 หมู่ 11 ต.น้ำร้อน อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
52	วิสาหกิจชุมชนพันธุ์ข้าวโพดบ้านหนองหวางค์	196 หมู่ 5 ต.น้ำร้อน อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
53	วิสาหกิจชุมชนพืชเพื่อสุขภาพเพชรบูรณ์	13/2 หมู่ 5 ต.สะเคียง อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
54	วิสาหกิจชุมชนพันธุ์ข้าวบ้านเข้าเรือง 2558	78 หมู่ 8 ต.น้ำร้อน อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
55	วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรนาข้าว	75/1 หมู่ 11 ต.นาข้าว อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง

ลำดับ	ชื่อวิสาหกิจชุมชน	ที่อยู่	ประเมินศักยภาพ
56	วิสาหกิจชุมชนส่งเสริมอาชีพการเกษตรบ้านน้ำร้อน ปี 2559	148 หมู่ 3 ต.น้ำร้อน อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
57	วิสาหกิจชุมชนปัจจัยผลิทางการเกษตรบ้านบุ่งท่า 2559	144 หมู่ 10 ต.น้ำร้อน อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
58	วิสาหกิจชุมชนโคเนือบ้านหนองหิน	17 หมู่ 3 ต.ห้วยสะแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
59	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าบ้านชัยเจริญ	112 หมู่ 11 ต.ห้วยสะแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
60	วิสาหกิจชุมชนโคเนือบ้านห้วยทราย 2559	54/2 หมู่ 3 ต.ระวี อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
61	วิสาหกิจชุมชนโคเนือบ้านห้วยไร่ 2559	30 หมู่ 3 ต.ระวี อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
62	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงโค ต.ห้วยสะแก	66/1 หมู่ 6 ต.ห้วยสะแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
63	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงโคขุนบ้านไร่ยาม	65/1 หมู่ 10 ต.ตะเภา อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
64	วิสาหกิจชุมชนการผลิตและแปรรูปอาหารเพื่อสุขภาพ	111 หมู่ 2 ต.ห้วยใหญ่ อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
65	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปุยเพื่อนเกษตร ม.6 ต.ตะเภา	49/1 หมู่ 6 ต.ตะเภา อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
66	วิสาหกิจชุมชนส่งเสริมอาชีพเกษตรบ้านป่าบง 2560	224 หมู่ 7 ต.ตะเภา อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
67	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนือ ตำบลห้วยใหญ่	145 หมู่ 7 ต.ห้วยใหญ่ อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
68	วิสาหกิจชุมชนปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองตำบลต.มุลเหล็ก	154 หมู่ 2 ต.ต.มุลเหล็ก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
69	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปมะขาม	127/1 หมู่ 8 ต.ท่าพล อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
70	วิสาหกิจชุมชนเกษตรแปรรูป หมู่ที่ 2 ต.นาป่า	119 หมู่ 2 ต.นาป่า อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
71	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มคนรักพะ	164/2 หมู่ 4 ต.นาป่า อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
72	วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์นาจิว	5/4 หมู่ 6 ต.นาจิว อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
73	วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงวัวเนือบ้านบุ่งนวน	189 หมู่ 1 ต.น้ำร้อน อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง

ลำดับ	ชื่อวิสาหกิจชุมชน	ที่อยู่	ประเมินศักยภาพ
74	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มคนเลี้ยงแพะบ้านทะเลน้อย	184 หมู่ 3 ต.ทะเลน้อย อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
75	วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ปลาตะเพียนบ้านคลองสำโรง	203 หมู่ 6 ต.ชนไพร อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
76	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มมะขามหวานร่วมใจพัฒนาบ้านพล้ำ	102 หมู่ 13 ต.ป่าเลา อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
77	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงโคบ้านหัวไคร้ หมู่ 5 ทะเลน้อย	106 หมู่ 5 ต.ทะเลน้อย อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
78	วิสาหกิจชุมชนเกษตรกรปลูกข้าว	148 หมู่ 7 ต.ห้วยสะแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
79	วิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานและการแปรรูปสมุนไพรเชิงพาณิชย์	282 หมู่ 7 ต.นาจิว อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
80	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร หมู่ 1 ตำบลงมูลเหล็ก	93 หมู่ 1 ต.งมูลเหล็ก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
81	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร หมู่ 12 บ้านผาแดง	206 หมู่ 12 ต.นาทม อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
82	วิสาหกิจชุมชนร่วมมิตรการเลี้ยงโคขุนหัวใหญ่	168 หมู่ 6 ต.หัวใหญ่ อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
83	วิสาหกิจชุมชนวังช่องร่วมใจรักษ์	218 หมู่ 9 ต.ท่าพล อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
84	วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านพล้ำตำบลป่าเลา	225 หมู่ 9 ต.ป่าเลา อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
85	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรบุณวน หมู่ 1 ต.น้ำร้อน	215 หมู่ 1 ต.น้ำร้อน อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
86	วิสาหกิจชุมชนตลาดเกษตรรมีสุขปากบู่	62/1 หมู่ 8 ต.นาจิว อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
87	วิสาหกิจชุมชนรักวังชมภูรักโลก	90 หมู่ 10 ต.ห้วยสะแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
88	วิสาหกิจชุมชนพืชพลังงานพาไทยก้าวไกล	95/1 หมู่ 14 ต.นาทม อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
89	วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงโคเนื้อบ้านโคก	75 หมู่ 13 ต.บ้านโคก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
90	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรพัฒนา หมู่ที่ 10 ต.น้ำร้อน	80 หมู่ 10 ต.น้ำร้อน อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง

ลำดับ	ชื่อวิสาหกิจชุมชน	ที่อยู่	ประเมินศักยภาพ
91	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่บ้านหนองจอก	39 หมู่ 9 ต.ระวีง อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
92	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรพื้นบ้านภูมิปัญญาหมอ แต่ง	32 หมู่ ๓.โนนเมือง อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
93	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกหอมแดงบ้านท่ากกตาล	116/3 หมู่ 6 ต.ต.งมูลเหล็ก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
94	วิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานและการแปรรูป ผลิตภัณฑ์	91/3 หมู่ 4 ต.ท่าพล อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
95	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มหมอนเวียนเมลิคพันธุข้าว, ข้าวโพด ม.7	46 หมู่ 7 ต.น้ำร้อน อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
96	วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ข้าวบ้านวังจาน	14/3 หมู่ 6 ต.บ้านโกล อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
97	วิสาหกิจชุมชนเกษตรแก้วพืชพันธุ์	261 หมู่ 4 ต.น้ำร้อน อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
98	วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรเพื่อสุขภาพบ้านเฮา	146 หมู่ 17 ต.บ้านโคก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
99	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงหมู ม.6 ต.น้ำร้อน	192 หมู่ 6 ต.น้ำร้อน อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
100	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชสมุนไพรตำบลระวีง	91/1 หมู่ 6 ต.ระวีง อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
101	วิสาหกิจชุมชนหีบรำกะป่าสัก	251 หมู่ 8 ต.นาป่า อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
102	วิสาหกิจชุมชนส่งเสริมปลูกพืชสมุนไพรและแปรรูป ผลิตภัณฑ์การเกษตร	94/1 หมู่ 5 ต.น้ำร้อน อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
103	วิสาหกิจชุมชนปลูกพืชเศรษฐกิจแปรรูปสมุนไพร แพทย์แผนไทย	82 หมู่ 11 ต.สะเดียง อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
104	วิสาหกิจชุมชนขยายกิ่งพันธุ์มะขามบ้านโป่งท่าไผ่	44 หมู่ 15 ต.บ้านโคก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ปานกลาง
105	วิสาหกิจชุมชนว่านสมุนไพรค้ำกา	25 หมู่ 9 ต.ต.งมูลเหล็ก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
106	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรบ้านบุ่งสำ	191 หมู่ 10 ต.น้ำร้อน อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
107	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงหมู บ้านบุ่งนวน	52 หมู่ 10 ต.น้ำร้อน อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
108	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรกสิกรรมธรรมชาติ ท่า พล	19 หมู่ 13 ต.ท่าพล อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี

ลำดับ	ชื่อวิสาหกิจชุมชน	ที่อยู่	ประเมินศักยภาพ
109	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการเกษตร ม.9 ต.บ้านโคก	92/1 หมู่ 9 ต.บ้านโคก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
110	วิสาหกิจชุมชนแปรรูปยางพาราเพื่อเพิ่มมูลค่า	56 หมู่ 1 ต.บ้านโคก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
111	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มจัดซื้อผลผลิตมะขามหวานบ้านยางลาด	55 หมู่ 8 ต.ระวี อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
112	วิสาหกิจชุมชนเกษตรกรรมผู้ทำข้าว	54 หมู่ 7 ต.ห้วยสะแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
113	วิสาหกิจชุมชนคนรักวัว	84 หมู่ 7 ต.ห้วยสะแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
114	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโคนมมิตรใหม่พัฒนา	154 หมู่ 9 ต.ตะเภา อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
115	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มบริการมะขามหวานบ้านซันชมภู	90 หมู่ 8 ต.ระวี อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
116	วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตการเกษตรทำบอป่าเลาเมืองเพชรบูรณ์	23/7 หมู่ 2 ต.ป่าเลา อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
117	วิสาหกิจชุมชนธนาคารหมู่บ้านตามแนวพระราชดำริ หมู่ 15 ต.นาป่า	9 หมู่ 15 ต.นาป่า อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
118	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มส่งเสริมอาชีพแปรรูปมะขามหวานบ้านโนนเสาธง	202 หมู่ 6 ต.ตะเภา อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
119	วิสาหกิจชุมชนผลิตข้าวปลอดสารพิษ	209 หมู่ 3 ต.หนองไทร อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
120	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านไร่สีอำพัน	234 หมู่ 2 ต.น้ำร้อน อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
121	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรพอเพียงบ้านไทรงาม	51/1 หมู่ 9 ต.สะเคียง อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
122	วิสาหกิจชุมชนวัดกรรมผ้าเพชรบูรณ์	127 หมู่ 18 ต.ท่าพล อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
123	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มส่งเสริมอาชีพเพาะเห็ดบ้านปากปู่	33 หมู่ 10 ต.สะเคียง อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
124	วิสาหกิจชุมชนนารวมบ้านวังทอง	81 หมู่ 4 ต.วังชมภู อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
125	วิสาหกิจชุมชนจำหน่ายปัจจัยการผลิตทางการเกษตรบ้านทุ่งหินปูน 2559	131 หมู่ 4 ต.น้ำร้อน อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี

ลำดับ	ชื่อวิสาหกิจชุมชน	ที่อยู่	ประเมินศักยภาพ
126	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรพัฒนา	105 หมู่ 8 ต.ห้วยสะแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
127	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ บ้านคงผักกูด	39 หมู่ 14 ต.ห้วยสะแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
128	วิสาหกิจชุมชนเกษตรร่วมใจนาจัว	24 หมู่ 4 ต.นาจัว อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
129	วิสาหกิจชุมชนเกษตรบ้านหัวนา	36/1 หมู่ 8 ต.บ้านโคก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
130	วิสาหกิจชุมชนข้าวหอมมะลิแปลงใหญ่ปลอดภัยพิช	51/1 หมู่ 10 ต.ป่าเลา อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
131	วิสาหกิจชุมชนแปรรูปพริกแม่สะอาดเสวย	196 หมู่ 3 ต.ห้วยสะแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
132	วิสาหกิจชุมชนการเลี้ยงหมูขุนวิถีธรรมชาติเพื่อความยั่งยืน	58/11 หมู่ ๓.โนนเมือง อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
133	วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แปลงใหญ่ ตำบลห้วยสะแก	51 หมู่ 4 ต.ห้วยสะแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
134	วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตพืชผักปลอดภัยห้วยสะแก	9809 หมู่ 8 ต.ห้วยสะแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
135	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกข้าวโพดป่าแดงเหนือ	46 หมู่ 3 ต.ป่าเลา อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
136	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงแพะ-แกะ อำเภอเมือง	25 หมู่ 6 ต.ป่าเลา อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
137	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรอินทรีย์พระใหญ่	14/1 หมู่ 10 ต.นาจัว อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
138	วิสาหกิจชุมชนแปรรูปมะขามบ้านชัยมงคล	120/3 หมู่ 8 ต.ระวีง อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
139	วิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุนวากิวเพชรบูรณ์	77 หมู่ 12 ต.บายน อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
140	วิสาหกิจชุมชนโคขุนตำบลวังมงคล	88 หมู่ 2 ต.วังมงคล อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
141	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียง 459 แปรรูปผลิตภัณฑ์โคกวังจาน	75 หมู่ 9 ต.บ้านโคก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
142	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มไก่บ้านจัว	38/1 หมู่ 9 ต.นาจัว อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
143	วิสาหกิจชุมชนพญาแพะเพชรบูรณ์	363 หมู่ 1 ต.วังมงคล อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
144	วิสาหกิจชุมชนอินโนเวทิฟ สวิส อะกริคัลเจอร์ เพชรบูรณ์	9/2 หมู่ 5 ต.สะเคียง อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี

ลำดับ	ชื่อวิสาหกิจชุมชน	ที่อยู่	ประเมินศักยภาพ
145	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มไส้เมืองสมุนไพรมะ	246 หมู่ 1 ต.วังชมภู อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
146	วิสาหกิจชุมชนพอเพียง กี เพียงพอ	93/1 หมู่ 3 ต.ห้วยสขแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
147	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านแปรรูปหมูฝอยบ้านนาป่า หมู่ที่ 1 ต.นาป่า	95 หมู่ 1 ต.นาป่า อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
148	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเย็บผ้าและปลูกพืชผัก สมุนไพรตำบลท่าพล	93 หมู่ 12 ต.ท่าพล อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
149	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกโกโก้และพืชสมุนไพร ทางเลือกใหม่บ้านตง	15/3 หมู่ 6 ต.ท่าพล อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
150	วิสาหกิจชุมชนพืชสมุนไพรบ้านระหาร	74/1 หมู่ 10 ต.ห้วยสขแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
151	วิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงผึ้งตำบลท่าพล	327 หมู่ 1 ต.ท่าพล อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
152	วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านเนินสบาย	54 หมู่ 9 ต.ห้วยสขแก อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
153	วิสาหกิจชุมชนพัฒนาอาชีพผู้เกษียณอายุป่าเลา	184 หมู่ 12 ต.นางัว อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี
154	วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านป่าเลา	135 หมู่ 1 ต.ป่าเลา อ.เมืองเพชรบูรณ์	ดี

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (reliability)
 หาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีทดสอบของ Cronbach's Alpha
 (Try-out) จำนวน 30 ตัวอย่าง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

โดยทำการทดสอบใน ตอนที่ 2 การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ตอนที่ 3 ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน และตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน โดยได้ค่า Cronbach's Alpha ในแต่ละตอนดังนี้

ตอนที่ 2 การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.802	38

ตอนที่ 3 ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.958	20

ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.950	52

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวสุวรรณา วันตา
วัน เดือน ปี เกิด	13 กันยายน พ.ศ. 2534
สถานที่เกิด	อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต (เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2557
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

